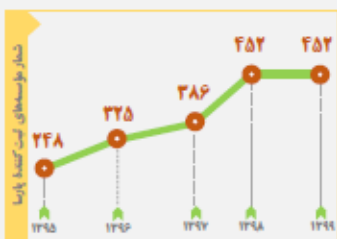

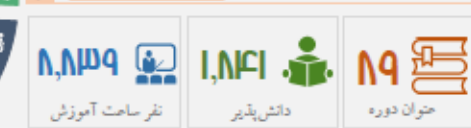
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران ایرانداک

ایرانداک در یکم مهر ۱۳۴۷ پایه‌گذاری شد. شعار آن، «به از گنج دانش به گیتی گنجاست» و نام‌نماین آن، «گنج دانش» است. پژوهش، مدیریت اطلاعات علم و فناوری، آموزش، همکاری‌های پژوهشی و پشتیبانی از سیاست‌گذاری علم و فناوری مأموریت‌های کلیدی آن هستند.

مأموریت کلیدی ۵	گروه هدف ۳	پژوهشگاه ۴	گروه پژوهشی ۶	نهادهای فناوری ۲	تجارت‌های ۱	آزمایشگاه ۲	هیت علمی ۳۰	همکاران پژوهشی ۳۶	کارشناسان پژوهشی ۵۶	۹۶,۰۰۰ م.م. در آید	۱۳۱,۰۰۰ م.م. پژوهش
--------------------	---------------	---------------	------------------	---------------------	----------------	----------------	----------------	----------------------	------------------------	-----------------------	-----------------------

آمار پایگاه اطلاعات علمی ایران (کنج)			
 ۱۳,۳۹۵ کتابخانه دیجیتال	 ۲,۹۶۳,۵۴۵ پایگاه	 ۴۰۷,۷۸۵ کتاب	 ۱,۳۷۲,۳۸۹ دکود

پروژه‌های دوره‌های آموزشی

ایران — داک

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

گزارش عملکرد
۱۳۹۹

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران
(ایرانداک)

گزارش عملکرد
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)
۱۳۹۹

تابستان ۱۴۰۰

پژوهش

- همکاری ۳۰ استاد با پشتیبانی پنج واحد معاونت پژوهش برای انتشار ۱۱ کتاب، ۴۸ مقاله در نشریه‌های ملی و جهانی، سه مقاله در همایش‌های ملی، و سه مقاله در همایش‌های جهانی، و راهنمایی و مشاوره ۱۸ پارسا؛
- پایان یک طرح پژوهشی تقاضامحور و ۱۴ طرح پژوهشی سازمانی و کار روی چهار طرح پژوهشی تقاضامحور و ۳۵ طرح پژوهشی سازمانی؛

آموزش

- برگزاری ۸۹ دوره آموزشی برای ۱۸۴۱ فن، دربردارنده ۱۶۷۰ دانشجو، ۱۶۶ همکار ایرانی‌دک، و پنج عضو هیئت علمی، مدیر، و کارشناس سازمان‌ها؛
- پدیرش ۲۷ دانشجوی دکتری در رشته‌های مدیریت فناوری اطلاعات، مهندسی فناوری اطلاعات، و علم اطلاعات و دانش‌شناسی از سال ۱۳۹۰ تاکنون؛
- شرکت ۱۷۱ کارمند ایرانی‌دک در ۳۵ دوره آموزشی ایرانی‌دک.

همکاری و هماهنگی

- نام‌نویسی بیش از ۵۰۹۴ نفر و ۱۸۸ سازمان در سامانه سامت؛
- فعالیت ۲۸۵ کتابخانه و ۴۶۲۹ دانشجو در طرح غدیر و ۱۶۴ کتابخانه در طرح امین؛
- برگزاری سه نشست دبیرخانه شورای تأمین منابع علمی؛
- عضویت ایرانی‌دک در مجمع جهانی سازمان‌های تحقیقات صنعتی و فناوری، ترم‌نت، ایضا، انجمن علمی مدیریت اطلاعات ایران، انجمن ایرانی مطالعات جامعه اطلاعاتی، و انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران؛
- همکاری پژوهشگاه در کمیته‌ها و کارگروه‌های ملی.

مدیریت اطلاعات علم و فناوری

- تجهه‌داری و بروزرسانی پایگاه «گنج» با ۱۲۷۲۳۸۹ رکورد، ۴۰۷ هزار و ۷۸۵ کاربر، ۲۶۹۳۵۴۵ بازدید سالانه، و ۳۹۳۹۵ کاوش روزانه؛
- ثبت ۱۶۱ پارسا، ۱۰۴ پیشنهاد و ۱٫۵ پارسای خارج از کشور در روز در سامانه ملی «ثبت»؛
- همکاری ۴۵۲ مؤسسه آموزش عالی با ایرانی‌دک برای ساخت آرشیو ملی پارسا؛
- پاسخ‌گویی نزدیک به ۱۴۲ هزار درخواست پیشینه پژوهش؛
- تجهه‌داری و بروزرسانی ۱۶ اصطلاح‌نامه تخصصی با بیش از ۱۴۹ هزار اصطلاح؛
- پدیدآوری ارزش افزوده و تحلیل اطلاعات و ساخت و بروزرسانی دهها پایگاه، سامانه، و داشبورد اطلاعاتی.

پشتیبانی از سیاست‌گذاری علم و فناوری

- تجهه‌داری و بروزرسانی پایگاه وب منابع اطلاعات شاخص‌های پایش و ارزیابی علم، فناوری، و نوآوری (شاخص) با نزدیک به ۸۵۰ شاخص؛
- تجهه‌داری و بروزرسانی پایگاه وب جایگاه علم، فناوری، و نوآوری ایران در جهان (نما) با نزدیک به ۹۰ شاخص؛
- تجهه‌داری و بروزرسانی پایگاه وب دانش ایران: مشارکت ایرانیان در دانش جهان (۱۵)؛
- طراحی و راه‌اندازی سامانه آمار کتابخانه‌ها (آک)؛
- میزبانی دبیرخانه شورای تأمین منابع علمی وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری؛
- پشتیبانی دبیرخانه سامانه ملی مدیریت اطلاعات تحقیقاتی (سمات)؛

فهرست نوشته‌ها

سرفصل‌ها

برگ‌شمار

فهرست نوشته‌ها.....	۷
فهرست نمودارها.....	۹
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران در یک نگاه.....	۱۱
۱. پژوهش.....	۱۵
۱-۱. سازمان پژوهش.....	۱۵
۲-۱. نیروی انسانی.....	۱۷
۳-۱. دستاوردهای پژوهشی.....	۱۸
۱-۳-۱. کتاب.....	۲۰
۲-۳-۱. مقاله نشریه.....	۴۰
۳-۳-۱. مقاله همایش.....	۴۱
۴-۳-۱. طرح پژوهشی.....	۴۱
۵-۳-۱. رساله‌های دانشجویان دکتری.....	۶۸
۶-۳-۱. راهنمایی و مشاوره دانشجویان.....	۷۲
۷-۳-۱. پژوهش‌نامه پردازش و مدیریت اطلاعات.....	۷۳
۴-۱. آیین‌نامه‌ها و تفاهم‌نامه‌ها.....	۷۵
۱-۴-۱. آیین‌نامه‌های اجرایی.....	۷۵
۲-۴-۱. تفاهم‌نامه‌ها.....	۷۵
۵-۱. منابع اطلاعاتی پشتیبان پژوهش.....	۷۷
۶-۱. شورای پژوهش.....	۷۸
۷-۱. هیئت اجرایی جذب اعضای هیئت علمی.....	۷۹
۸-۱. خدمات‌های دانش‌بنیان.....	۸۰
۹-۱. جایزه‌ها.....	۸۴
۱۰-۱. نوآوری.....	۸۴

۱-۱. سامانه‌های پشتیبان پژوهش.....	۸۷
۱-۲. اخلاق و درستی پژوهش.....	۹۱
۲. مدیریت اطلاعات علم و فناوری.....	۹۵
۱-۲. ثبت و فراهم‌آوری اطلاعات.....	۹۶
۱-۲-۱. واژه‌نامه‌ها.....	۱۰۳
۱-۲-۲. توصیف گرهای ایرانداک.....	۱۰۴
۱-۲-۳. اصطلاح‌نامه‌ها.....	۱۰۴
۱-۲-۴. فهرست‌های مستند نام‌های ایرانداک (نام‌ها).....	۱۰۵
۱-۲-۲. اشاعه اطلاعات.....	۱۰۶
۱-۲-۱. پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج).....	۱۰۶
۱-۲-۲. دروازه اطلاعات علمی، پژوهشی، و فناوری ایران.....	۱۰۸
۱-۲-۳. مدیریت عرضه و تقاضای پژوهش.....	۱۰۹
۱-۳-۲. سامانه پیشینه پژوهش.....	۱۰۹
۳. آموزش.....	۱۱۳
۱-۳. دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت تخصصی.....	۱۱۴
۲-۳. عملکرد دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت تخصصی.....	۱۱۸
۳-۳. تحصیلات تکمیلی.....	۱۲۰
۴. همکاری و هماهنگی.....	۱۲۳
۱-۴. همکاری و هماهنگی در اساس‌نامه ایرانداک.....	۱۲۴
۲-۴. خدمات ایرانداک در زمینه همکاری و هماهنگی.....	۱۲۵
۳-۴. شورای تأمین منابع علمی وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری.....	۱۲۷
۴-۴. عضویت‌ها.....	۱۲۹
۵-۴. تفاهم‌نامه‌ها.....	۱۳۱
۵. پشتیبانی از سیاست‌گذاری علم و فناوری.....	۱۳۵
۱-۵. خدمات ایرانداک برای پشتیبانی از سیاست‌گذاری علم و فناوری.....	۱۳۶

فهرست نمودارها

سرفصل‌ها

برگ‌شمار

نمودار ۱-۱. ویژگی‌ها و نقش‌های کلیدی ایرانداک.....	۱۲
نمودار ۱-۱. سازمان پژوهش پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران.....	۱۶
نمودار ۱-۲. آمار پژوهشگران پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران.....	۱۷
نمودار ۱-۳. آمار دستاوردهای پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران.....	۱۹
نمودار ۱-۴. دستاوردهای پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران: کتاب.....	۲۰
نمودار ۱-۵. دستاوردهای پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران: مقاله نشریه.....	۴۰
نمودار ۱-۶. دستاوردهای پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران: مقاله همایش.....	۴۱
نمودار ۱-۷. دستاوردهای پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران: طرح پژوهشی.....	۴۲
نمودار ۱-۸. دستاوردهای پژوهشی ایرانداک: رساله‌های دکتری.....	۷۱
نمودار ۱-۹. دستاوردهای پژوهشی ایرانداک: راهنمایی و مشاوره به دانشجویان.....	۷۲
نمودار ۱-۱۰. آیین‌نامه‌های اجرایی مصوب در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران.....	۷۵
نمودار ۱-۱۱. نهادهای دارای تفاهم‌نامه با پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران.....	۷۶
نمودار ۱-۱۲. منابع اطلاعاتی پشتیبان پژوهش در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران.....	۷۷
نمودار ۱-۱۳. عملکرد شورای پژوهش پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران.....	۷۸
نمودار ۱-۱۴. عملکرد هیئت اجرایی جذب اعضای هیئت علمی ایرانداک.....	۸۰
نمودار ۱-۱۵. خدمات‌های دانش‌بنیان ایرانداک: پژوهش و فناوری.....	۸۱
نمودار ۱-۱۶. خدمات‌های دانش‌بنیان ایرانداک: اطلاعات و فناوری اطلاعات.....	۸۲
نمودار ۱-۱۷. خدمات‌های دانش‌بنیان ایرانداک: مشاوره و مدیریت.....	۸۳
نمودار ۱-۱۸. جایزه‌های گرفته‌شده ایرانداک در سال ۱۳۹۹.....	۸۴
نمودار ۲-۱. روند ثبت پارسا و پیشنهاد در سامانه ثبت ایرانداک.....	۹۷
نمودار ۲-۲. اندازه مشارکت مؤسسه‌ها در سامانه ثبت ایرانداک.....	۹۸
نمودار ۲-۳. فراوانی ثبت پارسای گروه‌های گوناگون موضوعی تا پایان ۱۳۹۹.....	۹۹
نمودار ۲-۴. فراوانی ثبت پارسای گروه‌های گوناگون موضوعی در سال ۱۳۹۹.....	۱۰۰

- نمودار ۲-۵. ۱۰ مؤسسه نخست از دیدگاه ثبت بیشترین پارسا در سامانه ثبت ایرانداک ۱۰۱
- نمودار ۲-۶. ۱۰ مؤسسه نخست از دیدگاه ثبت بیشترین پیشنهاد در سامانه ثبت ایرانداک ۱۰۱
- نمودار ۲-۷. ۱۰ رشته نخست از دیدگاه ثبت بیشترین پارسا در سامانه ثبت ایرانداک ۱۰۲
- نمودار ۲-۸. ۱۰ رشته نخست از دیدگاه ثبت بیشترین پیشنهاد در سامانه ثبت ایرانداک ۱۰۲
- نمودار ۲-۹. واژه نامه های ایرانداک و شمار واژه های آنها ۱۰۴
- نمودار ۲-۱۰. اصطلاح نامه های ایرانداک و شمار واژه های آنها ۱۰۵
- نمودار ۳-۱. دوره های برگزار شده با فراوانی بیش از ۱۰ از سال ۱۳۸۵ تا پایان سال ۱۳۹۹ در ایرانداک ۱۱۶
- نمودار ۴-۱. نقش ها و وظیفه های ایرانداک در پیوند با همکاری و هماهنگی در اساس نامه ۱۲۴
- نمودار ۴-۲. انجمن ها و نهادهایی که ایرانداک عضویت آن ها را دارد ۱۳۰

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران در یک نگاه

«پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)» بر پایه گاه‌شمار و همچنین نخستین سند در این زمینه، در یکم مهر سال ۱۳۴۷ خورشیدی با نام فارسی «مرکز اسناد ایران» در برابر نام انگلیسی «Iranian Documentation Center» پایه‌گذاری شد و پیش از نام کنونی، با نام «مرکز مدارک علمی ایران» در سال ۱۳۵۰، «مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران» در سال ۱۳۷۰، و «پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی ایران» در سال ۱۳۸۴ نیز خوانده شد. پژوهشگاه با نام کوتاه «ایرانداک» شناخته می‌شود. «داک»، کوتاه‌نوشت «doc» در «documentation» و در زبان فارسی به معنای «تکیه‌گاه» و «چوبی است که دیوار و در را بر آن محکم سازند». نام نمادین ایرانداک، «گنج دانش» است و شعار آن، «به از گنج دانش به گیتی کجاست».

ایرانداک با تاریخی ۵۰ ساله، اکنون سه پژوهشکده با زمینه پژوهش و آموزش و معاونت «اطلاعرسانی علم و فناوری ایران» با زمینه کاری مدیریت اطلاعات علمی و فناوریانه دارد. از سال ۱۳۸۸ نیز نقش سرپرستی و مدیریت سامانه «مدیریت اطلاعات تحقیقاتی» (سمات ملی) از سوی دبیر شورای عالی عتف به ایرانداک سپرده شده است. افزون بر این، دبیرخانه شورای تأمین منابع علمی نیز در

ایرانداک جای دارد. ایرانداک کارهای کلیدی خود را با همکاری و همراهی بیش از ۱۵۰ عضو هیئت علمی و کارشناس به انجام می‌رساند.

ایرانداک دارای پایگاه داده‌ای با بیش از یک میلیون رکورد از مدارک علمی و فنی کشور است و به شکل رسمی، کار ثبت اطلاعات پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و رساله‌های دکترا (پارسا) و پیشنهادها را انجام می‌دهد. هماهنگی اشتراک منابع در کشور از خدمات اطلاعاتی دیگر ایرانداک است. ایرانداک در «شبکه اطلاع‌رسانی آسیا و اقیانوس آرام» («آپین») عضویت دارد و نماینده ایران در این شبکه است. ایرانداک ویژگی‌ها و نقش‌هایی دارد که آن را از دیگر سازمان‌های ملی و جهانی همانندش متفاوت می‌سازند. شماری از این ویژگی‌ها در نمودار ۱-۱ آمده‌اند.

تجربه‌ای ۴۰ ساله و پیشگامی در زمینه مدیریت اطلاعات علمی و اطلاع‌رسانی

نهادهی متخصص در پژوهش‌های حوزه فناوری اطلاعات و مدیریت اطلاعات علمی

پرداختن به زمینه‌های تازه از علوم و فناوری اطلاعات

تنها نهاد پدیدآور ابزارهای تخصصی سازمان‌دهی اطلاعات همانند اصطلاح‌نامه‌ها

تنها نهاد پیش‌برنده طرح‌های اشتراک منابع اطلاعاتی در کشور

نماینده ویژه وزارت عتف در علوم و فناوری اطلاعات

واسپارگاه و آرشیو ملی پایان‌نامه‌ها و رساله‌های مؤسسه‌های آموزش عالی کشور

دارای نقش ملی برای ثبت و سازمان‌دهی پیشنهادها پژوهشی آموزش عالی

دارای نمانام ملی و جهانی

جای پدید آمدن دبیرش (دکومانتاسیون) در دهه ۱۳۴۰ در ایران

دارای گنجینه بی‌همتای اطلاعات علمی ایران

نمودار ۱-۱. ویژگی‌ها و نقش‌های کلیدی ایرانداک

□ همکاری ۳۰ استاد با پشتیبانی پنج واحد معاونت پژوهش برای انتشار ۱۱ کتاب، ۴۸ مقاله در نشریه‌های ملی و جهانی، سه مقاله در همایش‌های ملی، و سه مقاله در همایش‌های جهانی، و راهنمایی و مشاوره ۱۸ پارسا؛

□ پایان یک طرح پژوهشی تقاضامحور و ۱۴ طرح پژوهشی سازمانی و کار روی چهار طرح پژوهشی تقاضامحور و ۲۵ طرح پژوهشی سازمانی؛

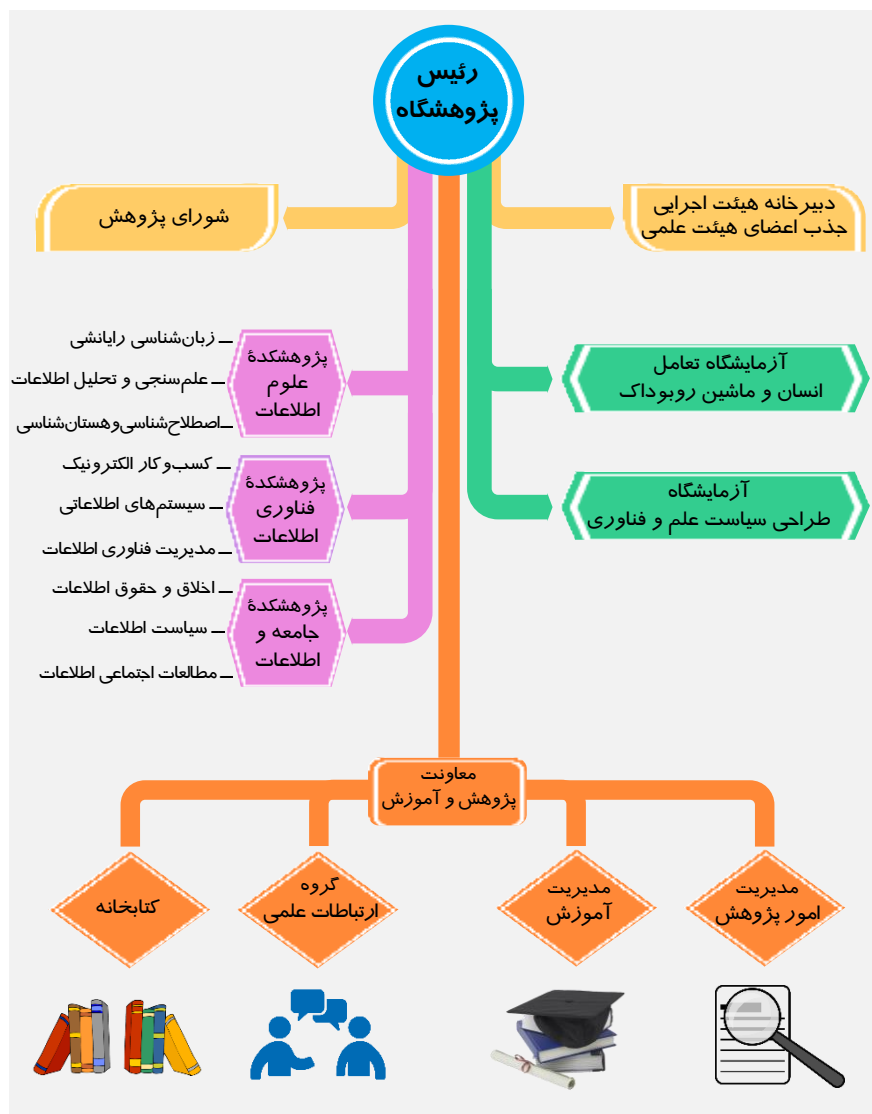

۱. پژوهش

ده‌ها عضو هیئت علمی و پژوهشگر پژوهش را در پژوهشکده‌ها و آزمایشگاه‌های ایرانداک به انجام می‌رسانند. دستاورد این کار، انجام صدها طرح پژوهشی است که در گزارش، کتاب، مقاله نشریه، مقاله همایش، سخنرانی، و میزگرد نیز ارائه می‌شوند. پژوهش‌نامه پردازش و مدیریت اطلاعات که تنها نشریه برگزیده ملی در سال ۱۳۹۴ است و انتشار آن به سال ۱۳۵۱ بازمی‌گردد، از دیگر دستاوردهای پژوهش در ایرانداک است. برگزاری همایش سالانه مدیران فناوری اطلاعات با ارائه آخرین دستاوردهای فناوری اطلاعات کشور و جایزه ملی فناوری اطلاعات برتر (فاب) از دیگر خدمات پژوهشی ایرانداک به‌شمار می‌رود. بسیاری از خدمات پژوهشی ایرانداک نیز از سال ۱۳۵۰ به این سو، به جامعه علمی کشور داده شده‌اند.

۱-۱. سازمان پژوهش

سازمان پژوهش ایرانداک دربردارنده دو بازوی اجرایی، سه پژوهشکده و نه گروه پژوهشی، دو آزمایشگاه، و یک معاونت با چهار بخش برای مدیریت امور پژوهشی و آموزشی است. در نمودار ۱-۱ سازمان پژوهشی ایرانداک نشان داده شده است.

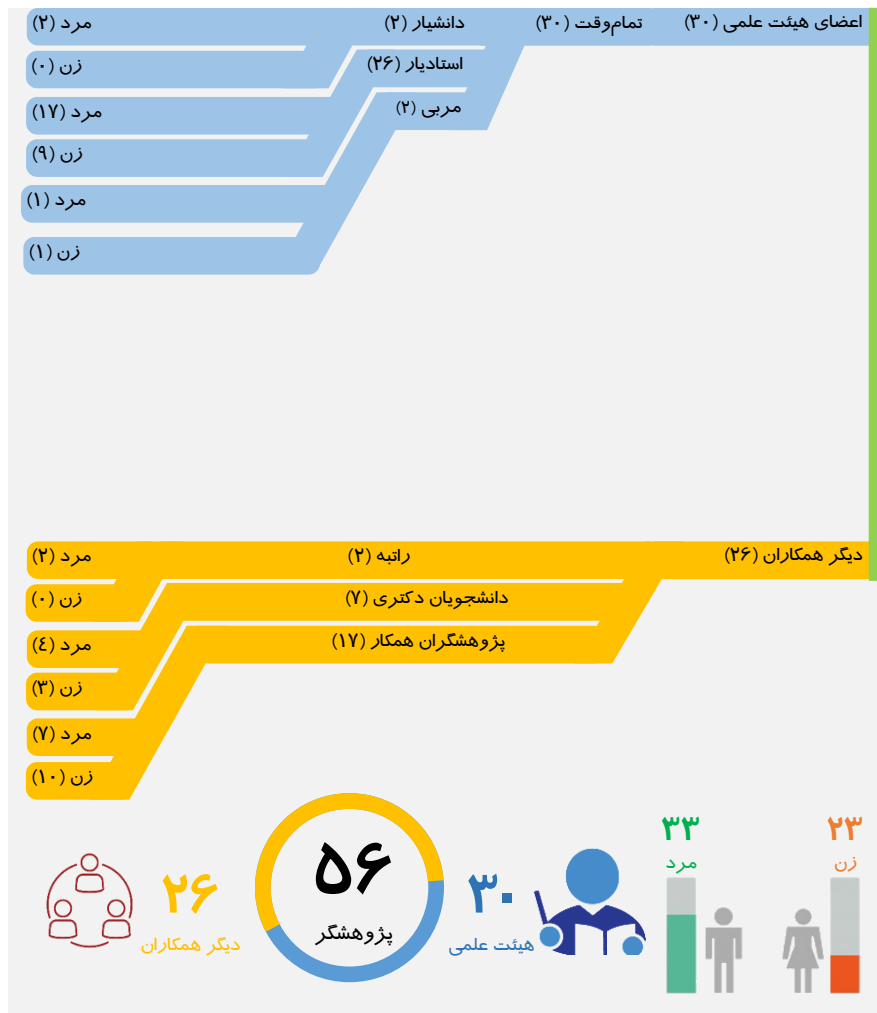

نمودار ۱-۱. سازمان پژوهش پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

۲-۱. نیروی انسانی

روی هم رفته، ۵۶ پژوهشگر در ایرانداک کار پژوهش را پیش می‌برند. در نمودار ۱-۲ آماری از پژوهشگران ایرانداک آمده است.

نمودار ۱-۲. آمار پژوهشگران پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

پژوهشگران نقش کلیدی در شناسایی و پاسخ‌گویی به چالش‌های روز و نیاز جامعه دارند. بر پایه نمودار ۱-۲، پژوهشگران شاغل در ایرانداک دربردارنده اعضای هیئت علمی تمام‌وقت و پاره‌وقت، پژوهشگران راتبه، پژوهشگران همکار، و دانشجویان دکتری هستند.

۳-۱. دستاوردهای پژوهشی

کوشش‌های پژوهشگران ایرانداک در انجام پژوهش، آثار گوناگونی را پدید آورده است. نمودار ۱-۳ آماری از دستاوردهای پژوهشی ایرانداک را در سال ۱۳۹۹ نشان می‌دهد. ایرانداک سال‌هاست که یکی از نشریه‌های پرآوازه و با کیفیت کشور را مدیریت و منتشر می‌کند. این نشریه با نام «پژوهش‌نامه پردازش و مدیریت اطلاعات» در برخی از نمایه‌های سرشناس جهانی مانند پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (ISC)، LISTA و SCOPUS نمایه می‌شود. ایرانداک ۱۱ کتاب را در سال ۱۳۹۹ نوشتند. برخی از این کتاب‌ها با همکاری ناشران غیردولتی منتشر شدند. همچنین استادان و دیگر همکاران پژوهشی ایرانداک در شش همایش علمی ملی و جهانی مشارکت و یافته‌های پژوهشی خود را ارائه کردند.

در سال ۱۳۹۹، گزارش پایانی ۱۵ طرح پژوهشی منتشر شد و ۲۹ طرح دیگر نیز در دست انجام بودند. یک آیین‌نامه اجرایی تازه در پیوند با پژوهش در ایرانداک تصویب شد.

سرانجام، همکاران پژوهشی ایرانداک توانستند ۴۸ مقاله را در نشریه‌های علمی منتشر کنند. از این شمار، ۳۴ مقاله در نمایه‌نامه «آی. اس. سی»، ۱۷ مقاله در نمایه‌نامه «اسکوپوس»، و سه مقاله در نمایه‌نامه «وب آو ساینس» با وابستگی سازمانی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) در نشریه‌های تخصصی جای گرفتند و تازه‌ترین یافته‌های پژوهشی ایرانداک را به آگاهی دانشگاهیان و صنعتگران ایران و جهان رساندند.

نمودار ۱-۳. آمار دستاورهای پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

۱-۳-۱. کتاب

کتاب از رایج‌ترین دستاوردهای پژوهشی در زمینه‌های گوناگون علمی است. ایرانداک از نخستین سال پیدایشش تاکنون بیش از ۲۳۰ عنوان کتاب در علوم اطلاعات و اطلاع‌رسانی، مهندسی فناوری اطلاعات، مدیریت فناوری اطلاعات، و زمینه‌هایی از این دست منتشر کرده و یافته‌های پژوهشی‌اش را برای همگان دسترس‌پذیر ساخته است. در سال ۱۳۹۹ نیز همانند سال‌های پیش، پژوهشگران ایرانداک کتاب‌هایی را به رشته نگارش درآوردند. انتشار ۱۱ عنوان کتاب دستاورد این کوشش‌ها بوده است. هشت عنوان از این کتاب‌ها را ایرانداک و سه عنوان دیگر را دیگر ناشران منتشر کردند. نام این کتاب‌ها در نمودار ۴-۱ آمده است.

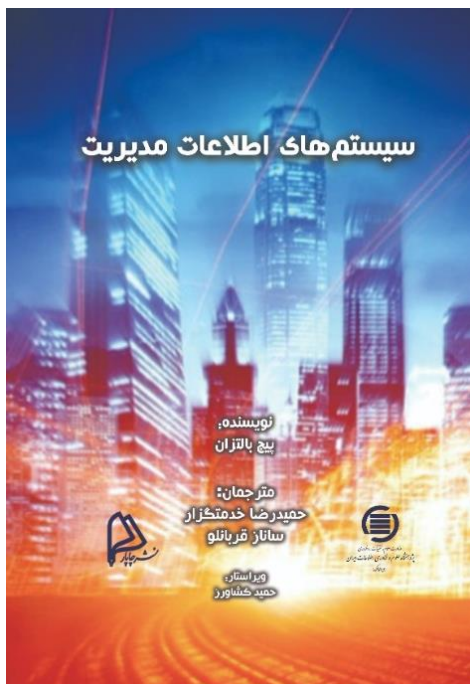

نمودار ۴-۱. دستاوردهای پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران: کتاب

سیستم‌های اطلاعات مدیریت

حمیدرضا خدمتگزار ساناز قربانلو	پدیدآور(ان)
۱۳۹۹	سال انتشار
۴۰۲ برگ	ویژگی (ها)
ایرانداک چاپار	ناشر(ان)
۹۷۸۶۲۲۹۷۰۲۹۳۲	شابک

خلاصه

امروزه با رشد اینترنت و توسعه تولید داده و اطلاعات، سیستم‌های اطلاعاتی نیز در دنیای کسب‌وکار امروز نقش کلیدی تری را پیدا کرده‌اند و اطلاعات به‌عنوان یکی از دارایی‌های مهم سازمان‌ها و شرکت‌ها مطرح شده‌اند. از سوی دیگر یکی از ابزارهای کسب‌وکارها به منظور توسعه کسب‌وکارشان و ایجاد مزیت رقابتی در محصولات و خدماتشان، استفاده از سیستم‌های اطلاعاتی است. بنابراین ضروری است مفاهیم، نقش‌ها، کاربردها و جزئیات سیستم‌های اطلاعاتی از زاویه یکی از بافت‌های کاربردی اصلی آن یعنی کسب‌وکار شرکت‌ها و سازمان‌ها مورد بررسی قرار گیرد. این همان هدف اصلی است که این اثر به دنبال آن است. این کتاب بر آنست تا به طور کامل مفاهیم، نقش‌ها و کاربردهای سیستم‌های اطلاعاتی در کسب‌وکارهای امروزی را در حوزه‌های فرآیندهای کسب‌وکار، ارزش‌آفرینی الکترونیکی، اخلاق و امنیت، زیرساخت‌ها، هوش کسب‌وکار، تجارت همراه،

برنامه‌های کاربردی سازمانی و توسعه و مدیریت پروژه سیستم‌ها مورد بحث و تحلیل قرار دهد. این کتاب حاصل تلاش سرکار خانم دکتر «پیچ بالتزان» استاد کالج کسب و کار دنیلز در دانشگاه دنور در ایالات متحده آمریکا است. ترجمه این کتاب نیز حاصل تلاش انجام شده در ترجمه ویرایش چهارم این کتاب است که در سال ۲۰۱۸ منتشر شده است.

دستاوردهای هفتمین همایش ملی مدیران فناوری اطلاعات

پدیدآور(ان)	علی نعیمی صدیق پرویز شهریاری سمیه لبافی [و دیگران]
سال انتشار	۱۳۹۹
ویژگی (ها)	۴۰۱ برگ
ناشر(ان)	ایرانداک
شابک	۹۷۸۶۲۲۹۷۰۲۹۰۱

خلاصه

هفتمین همایش ملی مدیران فناوری اطلاعات ۲۹ دی ماه ۱۳۹۸ به پشتوانه تجربه بیش از ۵۰ سال فعالیت پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) با رویکرد میان رشته‌ای و با شعار «ارزش آفرینی کسب و کارهای تعاملی و پلتفرم‌ها» برگزار شد. معرفی دستاوردهای برگزیده در قالب محصولات و مقالات در حوزه‌های مختلف علوم و فناوری اطلاعات و برقراری ارتباط و پیوند کاری میان صاحب‌نظران و محققان در حوزه فناوری اطلاعات و زمینه‌های مرتبط از جمله مهم‌ترین اهداف این همایش است. در قالب این همایش جوایز ملی فاب (فناوری اطلاعات برتر)، مفا (مدیران برتر فناوری اطلاعات) و جایزه شرکت‌های تحول آفرین اعطاء شد. این همایش با مشارکت گسترده مدیران فناوری اطلاعات سازمان‌ها و ارگان‌های دولتی؛ شرکت‌های خصوصی؛ مراکز علمی، آموزشی و پژوهشی کشور؛ اساتید؛ متخصصان؛ پژوهشگران و علاقه‌مندان حوزه‌های مختلف فناوری اطلاعات در

سالن ۶۰۰ نفره وزارت کشور برگزار شد. در این همایش، بیش از ۶۰۰ تن از متخصصان حضور یافتند و ۷ سخنرانی کلیدی، ۱۸ دستاورد برگزیده و ۱ نشست تخصصی ارائه گردید. همچنین در روز برگزاری همایش، نمایشگاه تخصصی با حضور ۱۸ شرکت و سازمان جهت بازدید شرکت کنندگان در همایش دایر بود.

نمای ۲۰۱۹: جایگاه علم، فناوری، و نوآوری ایران در جهان

پدیدآور(ان)	بهرورز رسولی
سال انتشار	۱۳۹۹
ویژگی(ها)	۱۴۳ برگ
ناشر(ان)	ایراندک
شابک	۹۸۸۶۲۲۹۵۲۸۲۹۷

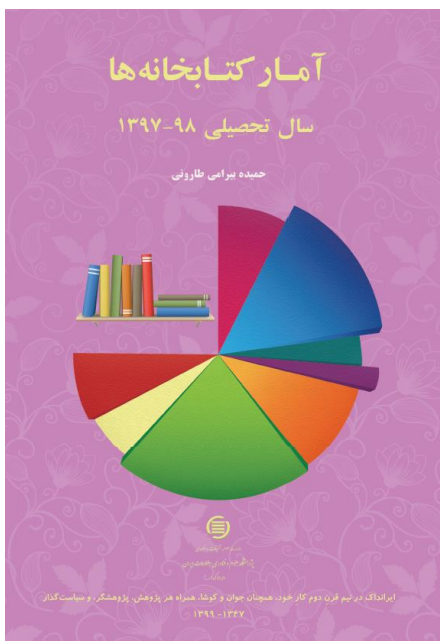
خلاصه

مدیران، سیاست‌گذاران، و پژوهشگران علم، فناوری، و نوآوری می‌توانند با «نما» به گزارش نزدیک به ۹۰ شاخص جهانی دسترسی یابند و از آنها در تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری و پژوهش بهره‌برند. افزون بر این، در «نما» جایگاه ایران میان کشورهای منطقه و جهان گزارش می‌شود. از آنجایی که داده‌های تاریخی در برنامه‌ریزی‌ها کاربرد بسیاری دارند، روند جایگاه کشور در هر شاخص در چند سال گذشته نیز آمده است. «نما» با گرد آوردن شاخص‌های گوناگون در کنار هم ابزاری برای کاربران می‌سازد که با آمیختن آنها دریافت بهتری وضع موجود و روندها پیدا کنند.

آمار کتابخانه‌ها: سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷

حمیده بیرامی طارونی	پدیدآور(ان)
۱۳۹۹	سال انتشار
۵۲۷ برگ	ویژگی(ها)
ایرانداک	ناشر(ان)
۹۷۸۶۲۲۹۹۷۰۲۹۲۵	شابک

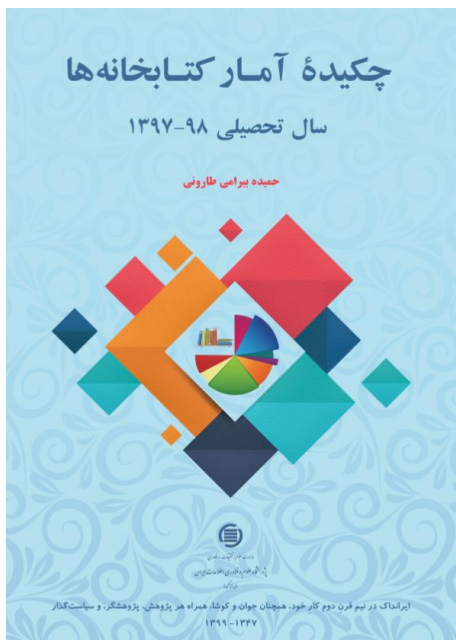
خلاصه

آمار کتابخانه‌ها سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ وضعیت کتابخانه‌ها را برپایه استاندارد NISO Z39.۷ نشان می‌دهد. این استاندارد برای نخستین بار در سال ۱۹۶۸ منتشر، بار دیگر در سال ۱۹۷۴ سفارش، و در سال‌های ۱۹۸۳، ۱۹۹۵، و ۲۰۰۴ ویرایش شد. بازمینی ۲۰۱۳ چهارمین ویرایش این استاندارد است. بر این پایه، آمار کتابخانه‌ها سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷، مجموعه، نیروی انسانی، زیرساخت، اعتبارات، و خدمات را برای ۲۱۷ کتابخانه زیرپوشش سامانه آمار کتابخانه‌ها (آک) توصیف می‌کند. از این شمار، ۲۰۳ کتابخانه زیرپوشش وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری؛ و ۱۴ کتابخانه زیرپوشش سازمان‌های دیگر هستند. مدل ارائه آمار کتابخانه‌ها نیز از کتاب ARL Statistics گرفته شده است که آمار کتابخانه‌های دانشگاهی و غیردانشگاهی عضو انجمن کتابخانه‌های پژوهشی را در هر سال تحصیلی با پیشینه‌ای بیش از ۱۰۰ سال منتشر می‌کند.

چکیده آمار کتابخانه‌ها: سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷

پدیدآور(ان)	حمیده بیرامی طارونی
سال انتشار	۱۳۹۹
ویژگی(ها)	۷۳ برگ
ناشر(ان)	ایراندک
شابک	۹۷۸۶۲۲۹۹۷۰۲۹۱۸

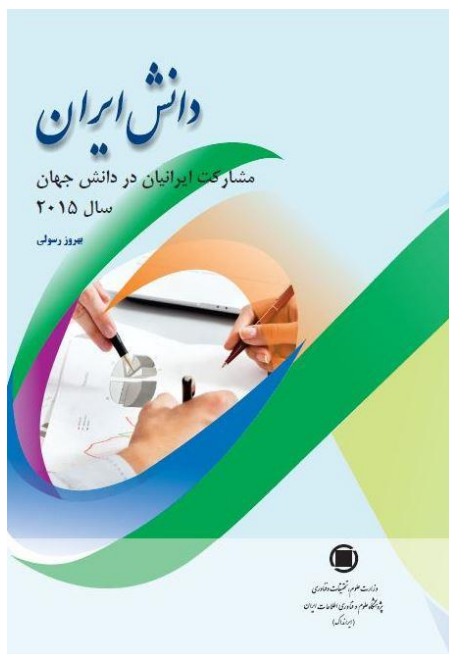
خلاصه

چکیده آمار کتابخانه‌ها سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ وضعیت کتابخانه‌ها را برپایه استاندارد Z^{۳۹,۷} NISO نشان می‌دهد. این استاندارد برای نخستین بار در سال ۱۹۶۸ منتشر، بار دیگر در سال ۱۹۷۴ سفارش، و در سال‌های ۱۹۸۳، ۱۹۹۵، و ۲۰۰۴ ویرایش شد. بازبینی ۲۰۱۳ چهارمین ویرایش این استاندارد است. بر این پایه، چکیده آمار کتابخانه‌ها سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷، مجموعه، نیروی انسانی، زیرساخت، اعتبارات، و خدمات را برای ۲۱۷ کتابخانه زیرپوشش سامانه آمار کتابخانه‌ها (آک) توصیف می‌کند. از این شمار، ۲۰۳ کتابخانه زیرپوشش وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری؛ و ۱۴ کتابخانه زیرپوشش سازمان‌های دیگر هستند. مدل ارائه چکیده آمار کتابخانه‌ها نیز از کتاب ARL Statistics گرفته شده است که آمار کتابخانه‌های دانشگاهی و غیردانشگاهی عضو انجمن کتابخانه‌های پژوهشی را در هر سال تحصیلی با پیشینه‌ای بیش از ۱۰۰ سال منتشر می‌کند.

دانش ایران: مشارکت ایرانیان در دانش جهان سال ۲۰۱۵

پدیدآور(ان)	بهروز رسولی
سال انتشار	۱۳۹۹
ویژگی(ها)	۲۷۳ برگ
ناشر(ان)	ایرانداک
شابک	۹۷۸۶۲۲۹۵۲۸۲۷۳

خلاصه

«دانش ایران» در سال ۲۰۱۵ میلادی تحلیل انتشارات علمی ایران را از دیدگاه‌های گوناگون در بر دارد. این اثر، برای پایش مشارکت علمی ایرانیان در جهان، داده‌های دو نمایه جهانی «واس» و «اسکوپوس» را تحلیل می‌کند و پنج بخش کلیدی دارد: آمارهای فراگیر انتشارات علمی ایران، مشارکت مؤسسه‌ها در انتشارات علمی، نقش ایران در پدیدآوری انتشارات علمی جهان و منطقه، نسبت انتشارات علمی به شاخص‌های پایه، و تأثیر انتشارات علمی ایرانیان. اگرچه در گزارش‌های دیگری در کشور، آمارهای جداگانه‌ای از انتشارات علمی ایران در «واس» و «اسکوپوس» داده می‌شوند، ولی «دانش ایران» برای نخستین بار هم‌پوشانی این دو پایگاه را روشن و آمار درست انتشارات علمی ایران را در جهان گزارش می‌کند. این ویژگی، «دانش ایران» را اثری بی‌همتا ساخته است که همانند گزارش‌های آن را در جای دیگری نمی‌توان یافت. در «دانش ایران» نام مؤسسه‌های ایرانی، یک‌دست و

نگارش گوناگون نام آنها شناسایی و انتشاراتشان درهم شده‌اند. افزون بر این، در «دانش ایران» همکاری ملی مؤسسه‌های ایرانی نیز تحلیل و گزارش شده است. آمار انتشارات علمی بر پایه وابستگی‌های گوناگون سازمانی (همانند وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری؛ وزارت بهداشت، درمان، و آموزش پزشکی؛ دانشگاه آزاد اسلامی، و...) نیز در «دانش ایران» در دسترس است.

دانش ایران: مشارکت ایرانیان در دانش جهان سال ۲۰۱۶

خلاصه

«دانش ایران» در سال ۲۰۱۶ میلادی تحلیل انتشارات علمی ایران را از دیدگاه‌های گوناگون در بر دارد. این اثر، برای پایش مشارکت علمی ایرانیان در جهان، داده‌های دو نمایه جهانی «واس» و «اسکوپوس» را تحلیل می‌کند و پنج بخش کلیدی دارد: آمارهای فراگیر انتشارات علمی ایران، مشارکت مؤسسه‌ها در انتشارات علمی، نقش ایران در پدیدآوری انتشارات علمی جهان و منطقه، نسبت انتشارات علمی به شاخص‌های پایه، و تأثیر انتشارات علمی ایرانیان. اگرچه در گزارش‌های دیگری در کشور، آمارهای جداگانه‌ای از انتشارات علمی ایران در «واس» و «اسکوپوس» داده می‌شوند، ولی «دانش ایران» برای نخستین بار هم‌پوشانی این دو پایگاه را روشن و آمار درست انتشارات علمی ایران را در جهان گزارش می‌کند. این ویژگی، «دانش ایران» را اثری بی‌همتا ساخته است که همانند گزارش‌های آن را در جای دیگری نمی‌توان یافت. در «دانش ایران» نام مؤسسه‌های ایرانی، یک‌دست و نگارش

گوناگون نام آنها شناسایی و انتشاراتشان درهم شده‌اند. افزون بر این، در «دانش ایران» همکاری ملی مؤسسه‌های ایرانی نیز تحلیل و گزارش شده است. آمار انتشارات علمی بر پایه وابستگی‌های گوناگون سازمانی (همانند وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری؛ وزارت بهداشت، درمان، و آموزش پزشکی؛ دانشگاه آزاد اسلامی، و...) نیز در «دانش ایران» در دسترس است.

دانش ایران: مشارکت ایرانیان در دانش جهان سال ۲۰۱۷

خلاصه

«دانش ایران» در سال ۲۰۱۷ میلادی تحلیل انتشارات علمی ایران را از دیدگاه‌های گوناگون در بر دارد. این اثر، برای پایش مشارکت علمی ایرانیان در جهان، داده‌های دو نمایه جهانی «واس» و «اسکوپوس» را تحلیل می‌کند و پنج بخش کلیدی دارد: آمارهای فراگیر انتشارات علمی ایران، مشارکت مؤسسه‌ها در انتشارات علمی، نقش ایران در پدیدآوری انتشارات علمی جهان و منطقه، نسبت انتشارات علمی به شاخص‌های پایه، و تأثیر انتشارات علمی ایرانیان. اگرچه در گزارش‌های دیگری در کشور، آمارهای جداگانه‌ای از انتشارات علمی ایران در «واس» و «اسکوپوس» داده می‌شوند، ولی «دانش ایران» برای نخستین بار هم‌پوشانی این دو پایگاه را روشن و آمار درست انتشارات علمی ایران را در جهان گزارش می‌کند. این ویژگی، «دانش ایران» را اثری بی‌همتا ساخته است که همانند گزارش‌های آن را در جای دیگری نمی‌توان یافت. در «دانش ایران» نام مؤسسه‌های ایرانی، یک‌دست و نگارش گوناگون نام آنها شناسایی و انتشاراتشان درهم شده‌اند. افزون بر این، در «دانش ایران» همکاری ملی

مؤسسه‌های ایرانی نیز تحلیل و گزارش شده است. آمار انتشارات علمی بر پایه وابستگی‌های گوناگون سازمانی (همانند وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری؛ وزارت بهداشت، درمان، و آموزش پزشکی؛ دانشگاه آزاد اسلامی، و...) نیز در «دانش ایران» در دسترس است.

چالش و رویکردهای امنیتی در اینترنت اشیا

خلاصه

این کتاب در تلاش است تا یک رویکرد مدیریتی جدید برای حفظ امنیت در اینترنت اشیا به نام حاکمیت اجتماعی ارائه دهد. با این هدف نویسنده می‌کوشد تا ضمن بررسی چگونگی توسعه امنیت اینترنت اشیا در سه حوزه سلامت الکترونیکی، خودروهای متصل و شبکه‌های هوشمند، آسیب‌پذیری‌ها، تهدیدها و اقدام‌های مقابلی که در سناریوهای کاربردی خاص توسعه یافته‌اند را مورد بررسی و تحلیل قرار دهد. در نهایت نیز یک چارچوب تحت عنوان حکمرانی اجتماعی، نسبت به تدوین خط‌مشی‌های پویای مبتنی بر اجماع ارائه می‌دهد.

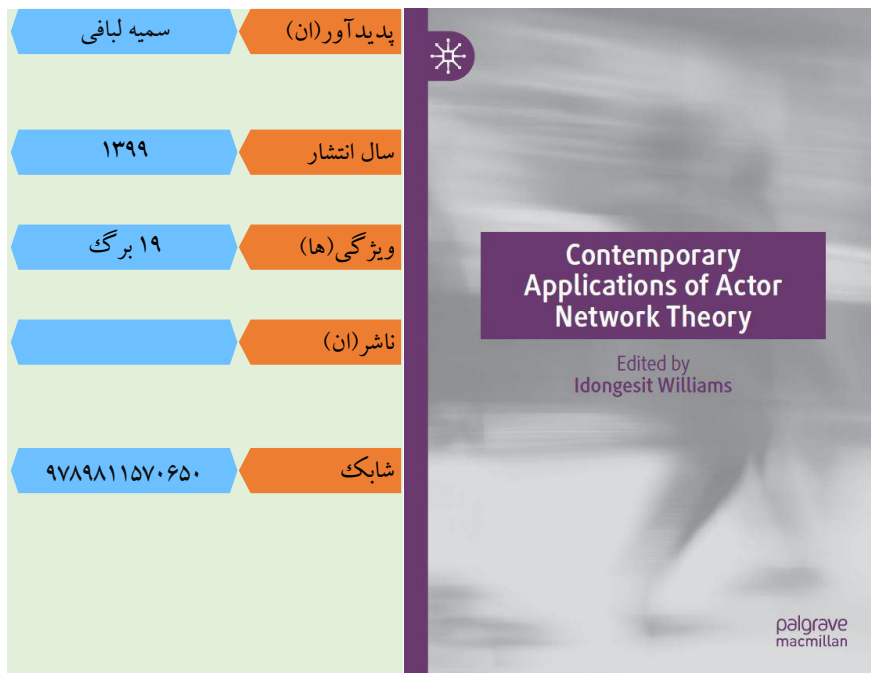
نگاهی گذرا بر سرفصل‌ها بیانگر آن است که همه متخصصان و فعالان حوزه امنیت به خصوص حوزه امنیت اینترنت اشیا، کارشناسان امنیت اطلاعات سازمان‌ها و شرکت‌ها، تحلیل‌گران امنیت، استارت‌آپ‌ها، اپراتورهای ارتباطی و کسب‌وکارهایی که به نوعی با دنیای فناوری در ارتباط هستند، از مخاطبان اصلی این کتاب به شمار

می‌روند و هریک می‌توانند بهره خویش را از این کتاب و به ویژه محتوای ارائه شده در فصل پنجم یعنی چارچوب حاکمیت اجتماعی بجویند.

کاربردهای معاصر تئوری کنشگر- شبکه (فصل ۷ سیاست‌گذاری محافظت از داده‌ها در رسانه‌های اجتماعی؛ رویکرد نظریه کنشگر- شبکه)

پدیدآور(ان)	سمیه لبافی
سال انتشار	۱۳۹۹
ویژگی(ها)	۱۹ برگ
ناشر(ان)	
شابک	۹۷۸۹۸۱۱۵۷۰۶۵۰

خلاصه

فصل ۷ این کتاب (سیاست‌گذاری محافظت از داده‌ها در رسانه‌های اجتماعی؛ رویکرد نظریه کنشگر- شبکه) توسط سمیه لبافی نوشته شده است؛ سیاست‌های محافظت از داده کاربران در رسانه‌های اجتماعی در ایران دارای چالش‌هایی است که در نتیجه تعدد بازیگران سیاست‌گذاری در صنعت رسانه‌های اجتماعی است. علاقه‌مندی‌های متفاوت و گاه متضاد این بازیگران باعث شده تا فرایند سیاست‌گذاری (تدوین، اجرا و ارزیابی سیاست‌ها) در این خصوص با چالش‌هایی روبرو باشد. در این پژوهش با استفاده از رویکرد کنشگر- شبکه تلاش شد، بازیگران شبکه سیاست‌گذاری محافظت از داده‌ها و کنش‌های آن‌ها در خصوص سیاست‌گذاری محافظت از داده‌ها شناسایی شود. این پژوهش بازیگران شبکه سیاست‌گذاری محافظت از داده‌های رسانه‌های اجتماعی در ایران را شناسایی و مذاکرات آن‌ها در این شبکه را تحلیل کرده است. بدین منظور در این پژوهش از تئوری کنشگر شبکه

به عنوان چارچوب مفهومی و همچنین روش تحقیق جهت تحلیل شبکه سیاست گذاری محافظت از داده های رسانه های اجتماعی استفاده شده است. داده ها به واسطه مصاحبه با ۱۸ نفر از بازیگران این شبکه جمع آوری و در چهار مرحله ارائه شده توسط تئوری کنشگر شبکه تحلیل شده است. یافته ها نشان داد، در دو مرحله مسئله پردازی و علاقه مندسازی مذاکرات موفق بوده است و در مرحله به عضویت در آوردن بازیگران در شبکه سیاست گذاری نیز بازیگر کانونی نسبتاً موفق عمل کرده است. نتایج نشان داد تنها در مرحله پایانی یعنی بسیج منابع و امکانات است که برخی از بازیگران اصلی حاضر به مشارکت و بسیج امکاناتشان در راستای علاقه بازیگر کانونی که همان تدوین و اجرای سیاست های محافظت از داده های رسانه های اجتماعی است نشده اند.

مدیریت دانش: تجارب بخشی عمومی و دولتی در ایران و جهان

مدیریت دانش

تجارب بخش عمومی و دولتی در ایران و جهان

لیلا نامداریان، فرهاد شیرانی، آرمان ساجدی‌نژاد

خلاصه

اگرچه مفهوم مدیریت دانش در بخش خصوصی متولد شده، اما بخش دولتی نیز نیازمند توجه به این مفهوم است. امروزه بسیاری از دستگاه‌های اجرایی به دنبال استقرار نظام مدیریت دانش هستند تا بتوانند در محیط متغیر و رقابتی امروز به حیات خود ادامه دهند. در چنین شرایطی، مدیریت دانش برای ارتقای بهره‌وری در سازمان‌های دولتی یک الزام است نه یک انتخاب؛ لیکن آنچه باید در طراحی مکانیزم مناسب برای پایش سطح تعالی در شرکت‌های دولتی در نظر گرفته شود ماهیت منحصر به فرد این بخش نسبت به بخش‌های خصوصی یا مردم نهاد است. در همین راستا، در کتاب حاضر تلاش شده است تا ضمن تشریح ارکان اصلی مدیریت دانش، به ابزارها و روش‌هایی پرداخته شود که به نحوی به پیشرفت مدیریت دانش در سازمان‌های دولتی و عمومی کمک می‌کنند. موضوعاتی نظیر مدل‌های استقرار مدیریت دانش و مدل‌های ارزیابی مدیریت دانش از جمله این ابزارها و روش‌ها است. علاوه بر این، از آنجا که کشور ایران در زمینه پیاده‌سازی مدیریت دانش در بخش عمومی و دولتی نوباست، کتاب حاضر با بررسی

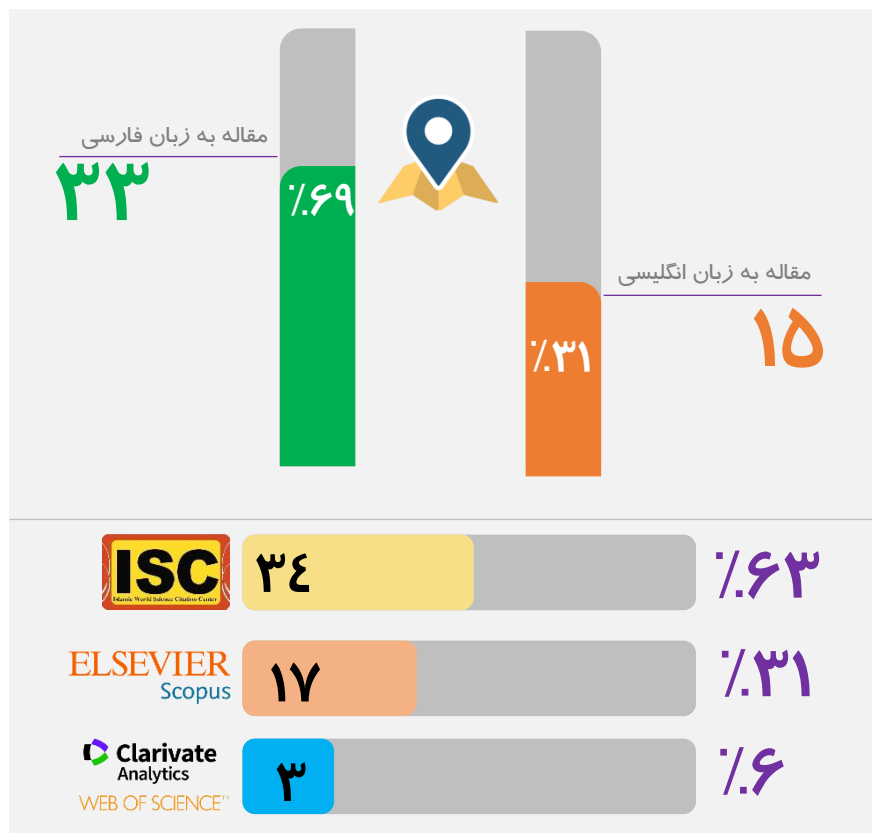

یافته‌ها و تجربیات مدیریت دانش در بخش عمومی و دولتی کشورهای جهان نتایج مفیدی را برای مدیران فراهم کرده است.

۱-۳-۲. مقاله نشریه

بخشی دیگر از یافته‌های پژوهشی پژوهشگران ایرانداک در نشریه‌های علمی و تخصصی منتشر شده‌اند. در سال ۱۳۹۹، روی هم رفته، ۴۸ مقاله با وابستگی سازمانی «پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)» در نشریه‌های گوناگون چاپ شدند. آنها تازه‌ترین یافته‌های پژوهشی را به زبان‌های فارسی و انگلیسی در نشریه‌های ایرانی و جهانی به آگاهی هم‌ترازان، حرفه‌مندان، و دیگران رسانده‌اند. آماری از آنها در نمودار ۵-۱ آمده است.

نمودار ۵-۱. دستاوردهای پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران: مقاله نشریه

۱-۳-۳. مقاله همایش

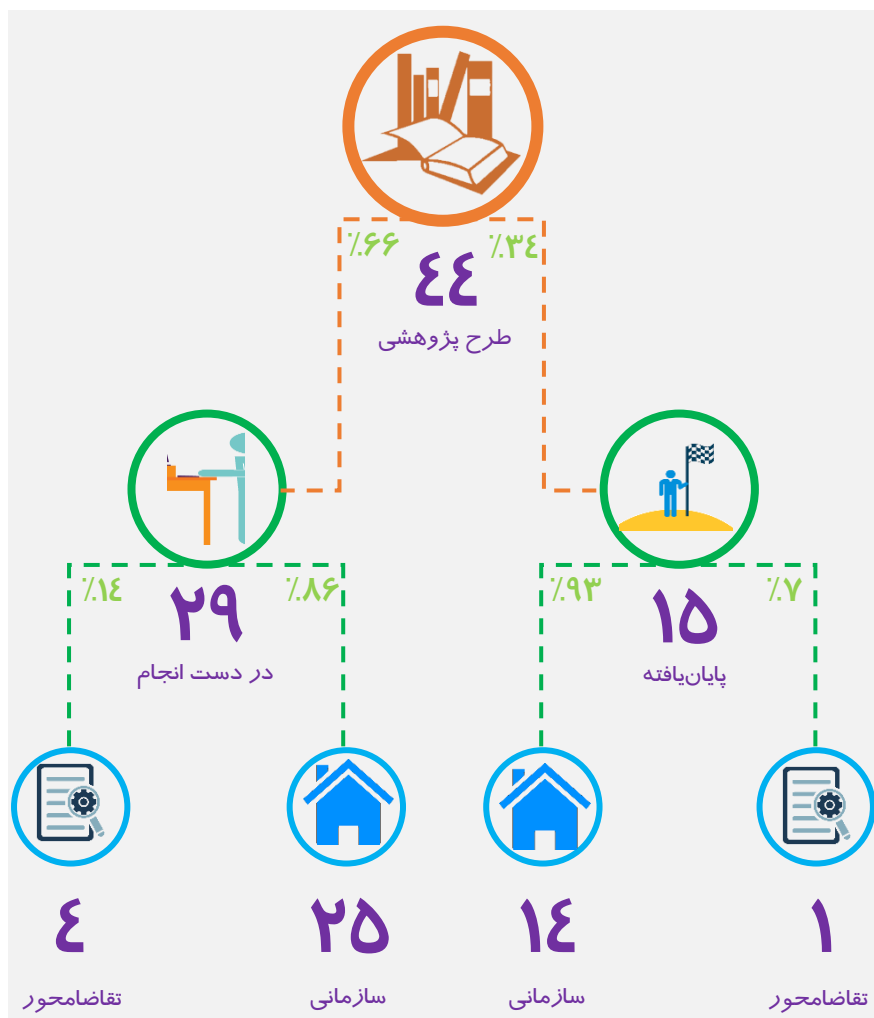
همایش‌های علمی و تخصصی فضایی را برای هم‌رسانی ایده‌ها و یافته‌های پژوهشگران با یکدیگر و بستری را برای گفت‌وگو پیرامون موضوع‌های تخصصی روز فراهم می‌سازد. برای روزآمدی درباره چالش‌های تازه، پژوهشگران ایرانداک در سال ۱۳۹۹ در شش همایش ملی و جهانی شرکت کردند و به هم‌رسانی و هم‌اندیشی ایده‌های خود و هم‌ترازان پرداختند. نمودار ۱-۶ آماری از این همایش‌ها را نشان می‌دهد.

نمودار ۱-۶. دستاوردهای پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران: مقاله همایش

۱-۳-۴. طرح پژوهشی

شناسایی چالش‌های پژوهشی تازه و پرس‌وجو درباره آنها یکی از کارهای استادان و دیگر پژوهشگران ایرانداک برای پاسخ‌گویی به نیازهای جامعه و گروه‌های هدف و هم‌راستا با هدف‌های ایرانداک است. پژوهشگران پیشنهاددهای پژوهشی خود را برای بررسی به شورای پژوهشی ایرانداک می‌فرستند و پس از تصویب، در چارچوب زمانی روشن به انجام طرح می‌پردازند. بخشی از طرح‌های پژوهشی، سازمانی و در چارچوب وظیفه استادان و شماری دیگر برای کارفرماهای بیرون از ایرانداک و تقاضامحور هستند. آماری از طرح‌های پژوهشی ایرانداک در نمودار ۱-۷ آمده است.

نمودار ۱-۷. دستاوردهای پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران: طرح پژوهشی

بر پایه نمودار ۷-۱، پژوهشگران ایرانداک در پیشبرد ۴۴ طرح پژوهشی نقش داشته‌اند. از این شمار، گزارش پایانی ۱۵ طرح (۳۴ درصد) منتشر شد که یک طرح از آنها تقاضامحور بودند (۷ درصد). از سوی دیگر، ۲۹ طرح پژوهشی (۶۶ درصد) دربردارنده چهار طرح تقاضامحور (۱۴ درصد) نیز در سال ۱۳۹۹ پیشرفت داشته‌اند. در ادامه، نام طرح‌های پژوهشی به همراه چکیده‌ای از آنها آمده است.

طرح‌های پژوهشی پایان یافته

شناسایی ویژگی‌های زبان علم در مدارک علمی فارسی

زبان فارسی نیز همانند دیگر زبان‌ها به گونه‌های اجتماعی متفاوتی تقسیم می‌شود. این گونه‌ها تابع متغیرهای سن و جنسیت و حرفه و جایگاه اجتماعی گویشوران در جامعه زبانی است. زبان علم یکی از گونه‌های اجتماعی زبان فارسی است که طبقات تحصیل کرده در مجامع و بافت‌های علمی آن را به کار می‌بندند. در این پژوهش ویژگی‌های صوری و زبانی بخشی از مدارک علمی فارسی در رشته‌های زبان‌شناسی و زمین‌شناسی و شیمی استخراج شده است. هدف از انجام این پژوهش عرضه تصویری کلی از ویژگی‌های زبان علم فارسی بوده است. بدین معنی که مقولات و واژگانی نظیر اسم و صفت و قید و حروف اضافه و برخی ساخت‌های نحوی نظیر ساخت مجهول و زمان افعال از متون مورد بررسی استخراج و آمار آنها عرضه و محتوای آنها تحلیل شده است. از ویژگی‌های مشترک زبان علم فارسی استفاده از الفاظ فخیم فارسی و عربی در مقوله‌های اسم و صفت و قید و حروف اضافه و کاربرد فراوان ساخت مجهول و استفاده بیشتر از زمان افعال بوده است.

راهنمای نگارش خلاصه همگان‌فهم در حوزه مدیریت آب

از روش‌های ترویج علم که در چندین سال گذشته در کانون توجه متخصصان این حوزه جای گرفته است، انتشار خلاصه‌ای از یافته‌های علمی به زبانی ساده است تا عامه مردم آن را درک کنند. چنین خلاصه‌ای را «خلاصه همگان‌فهم» می‌گویند. هدف کلیدی این پژوهش تدوین راهنمایی عملیاتی برای نگارش خلاصه همگان‌فهم است که دربردارنده آموزه‌های کاربردی باشد که پژوهشگران و نهادهای درگیر پژوهش، بر پایه آن بتوانند خود، خلاصه‌هایی همگان‌فهم به رشته نگارش درآورند. رویکرد این پژوهش ترکیبی و در سه گام پیش رفته است. پس از تدوین راهنمای عملیاتی با کمک روش مرور نظام‌مند نوشته‌ها، برای نگارش خلاصه همگان‌فهم، این راهنما توسط متخصصان ترویج علم اعتباریابی شده است. سپس، برای ۱۰ اثر پژوهشی در زمینه مدیریت آب توسط متخصصان این حوزه در یک گروه کانونی خلاصه همگان‌فهم بر پایه راهنمای پیشنهادی تهیه شده است. سرانجام، خلاصه‌های تهیه شده به ۳۵۶ خواننده عامه داده شده است تا درک آنها از خلاصه‌ها و در نتیجه کارآمدی راهنمای تهیه شده سنجش شود. یافته‌های پژوهش نشان دادند که راهنمای نگارش خلاصه همگان‌فهم دست‌کم دربردارنده سه بُعد و ۲۳ مؤلفه است. بُعد «شکلی و صوری» دربردارنده مؤلفه‌های از زبان اول شخص، بهره‌گیری از جمله معلوم، گزینش طرح منطقی، فضای سفید میان سطرها، نیاوردن استناد، پرهیز از کوتاه‌نوشت، بهره‌گیری از جمله‌های کوتاه، محدودیت شمار واژگان، داستان‌گویی، و بهره‌گیری از جمله‌های مثبت؛ بُعد «محتوایی» دربردارنده مؤلفه‌های پاسخ به چه کسی، چپ، کجا، چه زمانی، چگونه، و چرا، توضیح تأثیر پژوهش، نیاوردن واژه تخصصی، پیچیده، و بلند، توجه به ویژگی گروه هدف، بهره‌گیری از

سرنویس‌های ساده، بکارگیری بافت، ارائه دلیل انجام پژوهش، و آوردن تصویر/ نمودار/ داده‌نما؛ و بعد «سنجش و ارزیابی» نیز دربردارنده کنترل میزان خوانش، بازخورد دیگر پژوهشگران، و بازخورد گروه هدف است. نتیجه آزمون «تی مستقل» نشان داد که میان فهم «همگان» از چکیده‌های فنی و خلاصه‌های همگان فهم تفاوت معنادار هست و آنان که خلاصه همگان فهم را خوانده فهم بهتری از پژوهش‌ها داشته‌اند. اگر انتشار پژوهش‌ها برای همه جامعه را یک مسئولیت اخلاقی پژوهشگران به شمار آوریم، پژوهشگران باید به زبان ساده یافته‌های خود را به دست همگان برسانند و راهنمای پیشنهاد شده در این پژوهش می‌تواند در این زمینه یاری‌رسان باشد.

کاربرد تحلیل نهادی برای طراحی سیاست عمومی

تاریخ تحولات در سیاست‌گذاری علم، فناوری، و نوآوری در ایران نشان می‌دهد که تاکنون سیاست‌های گوناگونی در این زمینه در کشور گذارده شده است. در دهه‌های گذشته نیز تغییرات بسیاری در این سیاست‌های پدید آمده که تغییر در ساختارها، روش‌ها، و چگونگی مدیریت‌ها را نیز در پی داشته است. نقش سیاست‌ها در رسیدن به هدف‌های این حوزه بسیار کلیدی است. سیاست‌ها در سیستم‌های اجتماعی نقشی بسیار کلیدی دارند؛ زیرا رفتار، نقش، و پیوند عامل‌ها و بازیگران گوناگون را روشن می‌کنند. بررسی و تحلیل سیاست‌های کنونی برای طراحی سیاست‌های کارا تر ناگزیر است. با پیچیدگی‌های فضای سیاست‌گذاری، این تحلیل یک چالش بزرگ برای تحلیل‌گران سیاست به شمار می‌رود. سیاست‌های بسیار، لایه‌های سیاست‌گذاری متعدد، و تأثیرپذیری حوزه‌های گوناگون از یکدیگر بر پیچیدگی فضای سیاست‌گذاری و همچنین تحلیل سیاست‌ها می‌افزایند. در چنین فضایی کاربرد یک روش یا چارچوب سیستماتیک برای تحلیل سیاست‌ها نمایان‌تر می‌شود. چارچوبی که بتواند سوای موضوع سیاست، اجزای آن را روشن و پیوند اجزا را در یک نظم منطقی نشان دهد. برای تحلیل سیستماتیک سیاست‌ها، ابزار و چارچوب‌های اندکی هستند. یکی از این ابزارها، ابزار گرامر نهادی (Institutional Grammar Tool) است که استروم (برنده نوبل اقتصاد سال ۲۰۰۹) ارائه کرد. با این ابزار می‌توان سیاست‌ها را به اجزای گوناگون شکافت و پیوند میان آنها را بازیافت. از آنجایی که این ابزار برای زبان انگلیسی ساخته شده است، نمی‌توان آن را بدون سنجش در بافت ایران و برای زبان فارسی به کار برد. از این رو، این پژوهش با هدف سازوارسازی این ابزار و کاربست آن در بافت سیاست‌گذاری ایران انجام می‌شود.

ابزار گرامر نهادی در تحلیل گزاره‌ها، از یک ساختار عمومی نحوی شامل پنج مؤلفه «ویژگی»، «تکلیف»، «هدف»، «شرایط»، و «گرنه» بهره می‌گیرد. از این میان مهمترین مؤلفه که باید با توجه به ویژگی‌های زبان فارسی به عنوان زبان زمینه‌ای در این پژوهش بیشتر مدنظر قرار گیرد مؤلفه تکلیف است. در این راستا با بررسی پیشینه و مطالعه قوانین موجود، مصادیق بیان تکلیف در زبان فارسی در قالب افعال وجهی، جمله‌های اسنادی و جمله‌های خبری شناسایی و بر حسب نوع تکلیف دسته‌بندی می‌شوند. سپس مؤلفه‌های موقعیت کنش و روابط آن‌ها با یکدیگر به صورت نظام‌مند مشخص می‌شوند. در نهایت، ابزار گرامر نهادی بومی‌سازی شده در دو مطالعه موردی برای تحلیل قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی و قانون حمایت حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان به کار گرفته می‌شود. نتایج حاصل از این تحلیل کاستی‌های موجود در متن این قوانین را برجسته می‌سازد.

ارائه یک چارچوب استاندارد برای ثبت و تحلیل آماری مدارک ناهمخوان در سامانه ثبت پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها

امروزه سامانه ملی ثبت پایان‌نامه/رساله‌های (پارساها) دانش‌آموختگان کل کشور نقشی حیاتی در فراهم‌آوری و اشاعه پژوهش‌ها برعهده دارد. هرچه برون‌داد این سامانه (مدارک علمی اشاعه داده شده) از کیفیت مطلوب‌تری برخوردار باشد، رضایت کاربران این سامانه افزوده شده و سطح استفاده از آن گسترش می‌یابد. از سوی دیگر دسترسی سایر پژوهشگران به پژوهش‌ها راحت‌تر شده و موجب افزایش میزان کاربردپذیری پژوهش‌های تحصیلات تکمیلی در کشور خواهد شد. در فرایند ثبت پارساها فرایند کنترل کیفیت افرادها یکی از مهم‌ترین بخش‌هاست که بررسی قلم‌های اطلاعاتی مدارک (مانند نام پژوهشگر، استادان راهنما و مشاور، چکیده، فهرست و ...) می‌پردازد و بر پایه طرح کیفیت این سامانه موارد ناهمخوان را شناسایی و به پژوهشگر (دانشجویان تحصیلات تکمیلی) اعلام می‌کند. در وضعیت موجود، مدارک ناهمخوان در حین فرایند کنترل کیفیت شناسایی شده و پس از درج در سامانه (به صورت متن) مدرک مربوطه به صورت سیستمی به پژوهشگر برگردانده می‌شود. استاندارد نبودن ناهمخوان‌های شناسایی شده و نبود دسته‌بندی مناسب برای مدارک ناهمخوان، به اطلاع‌رسانی سلیقه‌ای به پژوهشگران منجر شده، تحلیل‌های آماری از مشکلات کیفی افرادها را بادشواری روبرو ساخته و همچنین تحلیل ریشه‌ای خطاهای مشاهده شده را ناممکن می‌سازد. همچنین، امکان ارائه گزارشات علمی و دقیق به دانشگاه‌های مختلف در رابطه با مشکلات کیفی مدارک ثبت شده توسط دانشجویان هر دانشگاه و ارائه اقدامات اصلاحی به انجام تحلیل درست بر روی ناهمخوان‌ها وابسته است. از این‌رو، در این پژوهش ساختار ناهمخوان‌های مشاهده شده در سامانه ثبت پس از استاندارد شدن، در قالب ساختاری درختی در سامانه ثبت قرار داده شده است. همچنین پایه‌های روتین‌سازی اجرای فرایند کنترل کیفیت در سامانه ثبت در اداره ثبت و فراهم‌آوری اطلاعات نیز در قالب این فرایند بنا نهاده شده است. چارچوب استاندارد گفته شده به صورت آزمایشی در دوره دو ماهه استفاده شده و نتایج آن ارائه شده است. ناهمخوانی در تاریخ دفاع، صفحه عنوان (فارسی و انگلیسی) و وجود صفحه‌های سفید در فایل پارسا از جمله مهم‌ترین دلایل بازگرداندن مدارک به کاربران بوده است. همچنین تحلیل همه داده‌ها نشان داد ۵۹ درصد از ناهمخوانی‌ها به فایل‌های ضمیمه شده و ۴۱ درصد به اطلاعات ثبت شده در سامانه مربوط می‌شود.

طراحی روشی هوشمند برای دسته‌بندی نوشتارهای علمی فارسی

با توجه به حجم بالای متون علمی و سرعت پایین کنترل اقلام اطلاعاتی در سامانه ثبت و در نتیجه عدم نمایش به روز درگنج، افزایش سرعت کنترل اقلام اطلاعاتی از موارد اولویت‌دار سامانه ثبت است. به عنوان مثال حدود ۱۴۰ هزار متون علمی همچنان نمایه نشده و با توجه به سیل پایان‌نامه‌های جدید، استفاده از روش‌هایی که می‌تواند کمکی به افزایش سرعت نمایه‌سازی کنند از اولویت‌های سامانه ثبت می‌باشد.

پایان‌نامه و رساله‌هایی که در پایگاه داده ثبت پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) ثبت می‌گردد دارای فراداده موضوع اصلی مانند علوم انسانی، فنی و مهندسی، علوم پایه، هنر و معماری، علوم پزشکی و غیره می‌باشند. استخراج هوشمند حوزه پارساها بوسیله الگوریتم‌های یادگیری ماشین باعث افزایش سرعت فرایند نمایه‌سازی و افزایش کیفیت داده‌های پایگاه داده گنج شود.

در این طرح پژوهشی هدف دسته‌بندی هوشمند محتوایی متون به یکی از ۵ دسته موضوع اصلی علوم انسانی، فنی و مهندسی، علوم پایه، هنر و معماری، علوم پزشکی می‌باشد. به عبارت دیگر افزایش سرعت نمایه‌سازی بوسیله خودکارسازی تایید یا عدم تایید موضوع اصلی ثبت شده از طرف پژوهشگر می‌باشد. در این پژوهش ابتدا پیش‌پردازش معمول در پردازش زبان طبیعی انجام شده و ویژگی‌ها متمایز کننده استخراج می‌گردد. در ادامه با استفاده از دسته‌بندی‌های متنوع محتوای پایان‌نامه‌ها به پنج دسته آموزش داده می‌شود. نتایج ارزیابی‌ها بر روی متون پایان‌نامه و رساله‌های فارسی نشان می‌دهد این روش با ارزیابی با متون بیشتر می‌تواند با دقت و سرعت خیلی خوبی موضوع اصلی پارساها را مشخص کند.

طراحی و پیاده‌سازی سامانه دیداری‌سازی تعاملی داده‌های تاریخی علوم، مورد مطالعه: تاریخچه حوزه هوش مصنوعی

مطالعه داده‌های و رویدادهای تاریخی حوزه‌های مختلف علوم می‌تواند سبب شود درک مناسبی از چگونگی پیدایش آن علم، ارتباطات و رویدادهای کلیدی توسعه آن علم، ارتباط آن حوزه از علم با سایر علوم و افراد کلیدی و تاثیرگذار آن حوزه، حاصل شود. یکی از ابزارهای مهم برای کسب چنین دانشی نمایش بصری داده‌ها و ارائه تفسیر و تحلیل‌های عینی و دیداری است و هرچه این نمایش تعاملی‌تر باشد، کاربران قادر خواهند بود در مدت زمان کمتر و کارآتر به درک مناسب دست یابند. دیداری‌سازی تعاملی داده‌های تاریخی حوزه هوش مصنوعی و سیر تحولات تاریخی این حوزه به عنوان یکی از تاثیرگذارترین حوزه‌های علم در زندگی امروز هدف اصلی از انجام این طرح پژوهشی است. این دیداری‌سازی از چند منظر رخ خواهد داد: نمایش تعاملی رویدادها در بعد زمان، نمایش ارتباط بین افراد مختلف و همکاری‌های بین آنها در شبکه‌های همکاری و نمایش جغرافیایی زیرحوزه‌های هوش مصنوعی در بعد زمان. در همین راستا، در این طرح پژوهشی، در نهایت سامانه‌ای مبتنی بر وب ارائه شده است که از طریق آن کاربر می‌تواند به صورت تعاملی و در قالب نمودارهای زمان و مکان، تاریخچه هوش مصنوعی را مشاهده نموده و به اطلاعات مورد نیاز خود در خصوص تاریخچه هوش مصنوعی دست یابد.

طراحی نقشه مفهومی برای اصطلاح‌نامه زبان‌شناسی

در زبان فارسی اصطلاح‌نامه دوزبانه فارسی-انگلیسی زبان‌شناسی موجود نیست. گام اول برای تدوین اصطلاح‌نامه زبان‌شناسی دوزبانه فارسی-انگلیسی، مشخص نمودن تقسیم‌بندی دقیق علم زبان‌شناسی به صورت نظری است. در این پروژه نقشه مفهومی فارسی برای اصطلاح‌نامه دوزبانه فارسی-انگلیسی زبان‌شناسی طراحی و تدوین خواهد شد تا در پروژه‌های دیگر بتوان بر مبنای آن، اصطلاح‌نامه زبان‌شناسی دوزبانه فارسی-انگلیسی را تدوین کرد. برای طراحی نقشه مفهومی یک حوزه علمی، معمولاً از روش قیاسی استفاده می‌شود و حوزه‌های مختلف علمی بصورت عام به خاص و به صورت سلسله‌مراتبی مرتب‌سازی می‌شوند. این تقسیم‌بندی از یک طرف به اشراف موضوعی متخصص زبان‌شناس در حوزه‌های مختلف زبان‌شناسی وابسته است و از طرف دیگر نیازمند دانش و تجربه طراحی و تدوین اصطلاح‌نامه است. سطوح پیش‌روی واژگان در جهت عام به خاص در طول عملیات طراحی و با توجه به منابع مورد استفاده تعیین می‌شود و معمولاً در طراحی نقشه مفهومی حداکثر تا شش سطح پیش‌روی کافی است و حوزه‌های خردتر در صورت وجود، در عملیات تدوین اصطلاح‌نامه و با استفاده از نرم‌افزار تولید اصطلاح‌نامه قابل افزایش است. حدود ۱۰۰۰ واژه برای طراحی نقشه مفهومی زبان‌شناسی در نظر گرفته شده است. سرفصل دروس و کتب معتبر دانشگاهی در مقاطع تحصیلات تکمیلی زبان‌شناسی و منابع مرجع و فرهنگ‌های تخصصی زبان‌شناسی

انگلیسی و فارسی، درگرایش‌های مختلف آواشناسی (Phonetics)، واج‌شناسی (Phonology)، صرف (Morphology)، نحو (Syntax) و معنی‌شناسی (Semantics) مورد استفاده خواهند بود. همچنین رویکردهای تاریخی علم زبان‌شناسی از منظر سنتی (Traditional)، ساختاری (Structural) و شناختی (Cognitive) مورد توجه خواهند بود. در این پروژه برای دیداری‌سازی نقشه‌های طراحی شده از نرم افزار visio استفاده خواهد شد.

ارائه منشور اخلاقی حرفه‌ای فناوری اطلاعات

در این طرح، به معرفی، تحلیل و تبیین اخلاق حرفه‌ای فناوری اطلاعات خواهیم پرداخت. این پژوهش سه هدف عمده دارد: ۱. تحلیل و تدقیق مفاهیم اصلی اخلاق حرفه‌ای فناوری اطلاعات؛ ۲. معرفی و تبیین کدهای اخلاقی اخلاق حرفه‌ای فناوری اطلاعات، و ۳. تحلیل مبانی نظری اخلاق حرفه‌ای فناوری اطلاعات. ماده اولیه معرفی کدها عمدتاً کدهای اخلاق حرفه‌ای انجمن‌هایی مهمی چون ای‌سی‌ام و آی.تریپل‌ئی خواهند بود؛ با این حال، از آنجا که مبنای فلسفی-اخلاقی این کدها مشخص نشده است، ما با دفاع از یک مبنای اخلاقی خاص، که در فراخلاق شهودگرا و در اخلاق هنجاری وظیفه‌گراانه است، تغییراتی در برخی از کدها اعمال خواهد شد یا کدهایی به آن‌ها اضافه خواهد شد. از آنجا که کدهای حرفه‌ای فناوری اطلاعات ممکن است در موقعیت‌های جزئی با هم در تعارض بیافتند و دوراهی اخلاقی ایجاد کنند روشن است که صرف ارائه کدهای اخلاقی به تنهایی نمی‌تواند برای عامل اخلاقی کفایت‌مند باشد. بنابراین نیاز به مدلی هست که در این دوراهی‌ها راهنمای عامل اخلاقی باشد. تحلیل مبانی فلسفی کدها به ما کمک خواهد کرد که چنین مدلی را شناسایی کنیم. ما بر اساس آموزه‌های سر دیوید راس، توماس آکویناس و جودیت تامسون در اخلاق کاربردی، مدلی را برای مواجهه با دوراهی‌های اخلاقی فناوری اطلاعات پیشنهاد خواهیم داد.

طراحی و تدوین منشور پژوهش، پژوهشکده‌ها، و گروه‌های پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران به عنوان زیرمجموعه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری عهده‌دار مأموریت مدیریت اطلاعات علم و فناوری است و در این راستا، نیاز دانشی خود و کشور را برای انجام مأموریت خود از طریق پژوهش و تولید دانش تأمین نموده است. عواملی چون گسترش دامنه فعالیت‌های پژوهشی، افزایش تعداد استادان و تصویب و ابلاغ ساختار سازمانی جدید پژوهشگاه، تعیین حوزه‌های گوناگون پژوهش را در قالب نقشه‌ای جامع از کلیه نیازهای پژوهشی پژوهشگاه ضروری می‌نماید. بنابراین، در این پژوهش سند «منشور پژوهشی پژوهشگاه» با استفاده روش پردازش اطلاعات و دانش از طریق تشکیل گروه‌های کانونی طراحی و تدوین شده است. اطلاعات و دانش ورودی گروه‌های کانونی در این طرح پژوهشی شامل تحلیل محتوای اسناد بالادست، تحلیل محتوای برنامه‌ریزی راهبردی و اساسنامه پژوهشگاه، نمونه‌کاوی سازمان‌ها و مراکز پژوهشی مشابه و دانش اساتید، است. با ارائه «سند منشور پژوهشی پژوهشگاه»، فرآیندی جهت تهیه، اجرا، ارزیابی و به‌روزرسانی این سند نیز ارائه شده است. در انتهای این گزارش پژوهشی، منشور پیشنهادی در ارتباط با اسناد بالادست و نمونه‌های مشابه مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

مقایسه روند پژوهش‌ها در حوزه فناوری اطلاعات در پایان‌نامه‌ها و رساله‌های کشور و روند جهانی آن با استفاده از روش تحلیل متون

همواره این سوال مطرح می‌گردد که روند توسعه پژوهش‌ها در یک زمینه خاص علمی در کشور با روندهای جهانی آن زمینه علمی تطابق دارد و یا حوزه‌های مفهومی یک زمینه علمی مانند فناوری اطلاعات کجاست و مرزهای آن در دنیا کدامست؟ بنابراین در این طرح پژوهشی، با یک رویکرد روش شناختی به مدل‌سازی موضوعی فعالیت‌های پژوهشی با ابزارهای متن‌کاوی پرداخته و با پردازش نتایج مدل‌سازی موضوعی در زمینه فناوری اطلاعات، روند پژوهش‌ها را در طول زمان (بازه ۱۰ ساله) کشف می‌کنیم. در این طرح مجموعه‌ای از مجلات مهم و پیشرو در زمینه فناوری اطلاعات در پایگاه WOS^۱ را انتخاب و با رویکرد پیشنهادی سعی شده است تا ارتباطات بین واژگان پرکاربرد و تکامل زمانی آنها را تجزیه و تحلیل کنیم و نهایتاً با روندهای ملی مقایسه نماییم. لازم به ذکر است ملاک تشخیص پیشرو بودن این مجلات در این طرح از دو بعد سابقه آنها و ضربه‌تاثیر و همچنین استفاده از نظر خبرگان در نظر گرفته می‌شود. همچنین از سبد کلیدواژه‌های مورد تایید خبرگان برای استخراج هر دو داده‌های ملی و بین‌المللی استفاده شده است تا یکنواختی و امکان مقایسه دو مجموعه فراهم شود. لازم به ذکر است، در این طرح پژوهشی، پژوهش‌های انجام شده در زمینه فناوری اطلاعات کشور، محدود به پاراگراف‌های ثبت شده در پایگاه گنج بوده و همراستایی آنها با روندهای بین‌المللی مورد تحلیل قرار می‌گیرد.

ارائه یک ماژول نرم‌افزاری در راستای ایجاد شبکه استنادی پارساهای موجود در پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج)

ارجاعات، که در مدارک علمی به وسیله رشته‌های مرجع در انتهای مدارک آورده می‌شوند، را می‌توان به عنوان ابزاری برای یافتن اطلاعات مورد علاقه به کار برد. همچنین می‌توان از آن‌ها به عنوان معیاری برای بررسی تأثیر و اهمیت یک مدرک علمی و در سطحی بالاتر، به عنوان معیاری برای بررسی صلاحیت پژوهشگران برای ارتقا، اعطای پژوهانه و پروژه‌های تحقیقاتی استفاده کرد. استفاده از ارجاعات با اهداف ذکر شده نیازمند ساخت شبکه تحلیل استنادی است تا روابط بین موجودیت‌هایی مانند اسناد پژوهشگران، نشریات، دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها، انتشارات و ... مشخص گردد. ساخت شبکه تحلیل استنادی بر روی مجموعه‌ای از اسناد علمی به صورت سنتی (دستی) فرایندی بسیار زمان‌بر بوده و برای مجموعه‌های بزرگ از مدارک ممکن نیست. در نتیجه، به روش‌هایی نیازمندیم که بتوانند با ورودی مجموعه‌ای از مدارک علمی، به طور خودکار شبکه تحلیل استنادی متناظر با آن را ایجاد کنند.

پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج) از مهم‌ترین منابع علمی زبان فارسی بوده که توسط پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) توسعه یافته و دربرگیرنده اغلب پارساهای خاتمه‌یافته پژوهشگران ایرانی است. با توجه به اهمیت این پایگاه اطلاعاتی و عدم وجود روش‌هایی برای ساخت خودکار شبکه‌های تحلیل استنادی در زبان فارسی، در این پژوهش به مساله ساخت خودکار شبکه‌های تحلیل استنادی در پارساهای فارسی‌زبان می‌پردازیم. در این راستا، در ابتدا مساله ساخت خودکار شبکه تحلیل استنادی را به زیرمساله‌هایی چون استخراج مراجع از تمام‌متن، تعیین نوع مراجع، تجزیه مراجع و بررسی تطابق مراجع و مولفه‌های آن‌ها تقسیم نموده و در ادامه، با در نظر گرفتن این مسائل به عنوان مسائلی از جنس دسته‌بندی، از روش‌های

^۱ Web of science

^۲ - پایان‌نامه و رساله

یادگیری ماشینی و الگوریتم‌های تطبیق رشته تقریبی برای حل آن‌ها استفاده می‌کنیم. لازم به ذکر است که با توجه به فراوانی ارجاعات به منابع انگلیسی زبان در مدارک علمی فارسی، راه کارهای ارائه شده علاوه بر مراجع فارسی زبان، مراجع انگلیسی زبان را نیز در نظر می‌گیرند. روش یادگیری ماشینی استفاده شده در این پژوهش، روش بردار ماشین پشتیبان بوده که از نوع با نظارت است. با توجه به نیاز این روش‌ها به مجموعه داده‌هایی برچسب خورده و عدم وجود چنین داده‌هایی برای زبان فارسی، در این پژوهش چندین مجموعه داده برای مسائل موردنظر ایجاد می‌شود.

پس از ارائه راه کار برای زیر مساله‌های موردنظر، آن‌ها را با یکدیگر ترکیب کرده و تحت یک ماژول نرم افزاری ارائه می‌کنیم. ماژول ارائه شده، با دریافت تمام متن و فراداده‌های متناظر مجموعه‌ای از پاراسها، شبکه تحلیل استنادی مربوطه را ایجاد کرده و در قالب Json خروجی می‌دهد. نتایج ارزیابی راه کار نهایی ایجاد شده نشان‌دهنده مقادیر ۱ به عنوان پارامتر دقت، ۰٫۷۸ به عنوان پارامتر فراخوانی و ۰٫۸۸ به عنوان پارامتر $F1$ در ارزیابی و تشخیص تطابق رشته‌های مرجع است.

ارائه طرح نمونه برداری پذیرش در فرایند ویراستاری و نمایه سازی پایان نامه ها و رساله ها

در مدارک پایان نامه / رساله (پارسا) دانش آموختگان کل کشور نمایه سازی یک فرایند کلیدی است که در صورت انجام درست، امکان ارزیابی مناسب را در سامانه گنج فراهم می‌سازد. وضعیت موجود ثبت، نمایه سازی، و ویراستاری مدارک پارسا بدین گونه است که پس از ثبت مدارک توسط دانشجویان تحصیلات تکمیلی در سامانه ثبت و کنترل نهایی توسط همکاران واحد فراهم آوری، مدارک تایید شده برای انجام نمایه سازی به صورت خود کار وارد سامانه‌ای با نام «ویرایش و سازماندهی اطلاعات علمی» می‌شوند. در این سامانه، افزون بر کنترل دوباره همه اقلام اطلاعاتی پایان نامه / رساله‌ها، نمایه سازی انجام شده و سپس به همکاران بخش ویراستاری ارسال می‌شود. در این بخش، بر روی نمایه سازی‌های صورت گرفته کنترل نهایی انجام شده و در صورت وجود مشکل بازگردانده شده و در غیر این صورت برای اشاعه به سامانه گنج ارسال می‌شود. در وضعیت موجود علاوه بر کنترل‌های قبلی، همه مدارک دوباره توسط مسئول واحد بمنظور ارزیابی کیفیت کار انجام شده مورد بررسی قرار می‌گیرد. از این رو همانگونه که مشاهده می‌شود بر روی برخی اقلام ممکن است چندین کنترل صورت پذیرد. اهمیت این پژوهش زمانی بیشتر خواهد شد که در سامانه ثبت جدید از آنجا که برخی اقلام اطلاعاتی (مانند نام دانشگاه، رشته و گرایش و...) به صورت فهرست از پیش تعیین شده توسط کاربر انتخاب می‌شود، امکان بروز خطا وجود ندارد. از این رو نیازی به کنترل این اقلام در سامانه ویرایش و سازماندهی اطلاعات وجود ندارد. در این پژوهش چارچوبی برای نمونه برداری در فرایندهای نمایه سازی و ویراستاری فراهم شده است. در اجرای این پژوهش، در مرحله ارائه روش نمونه برداری افزون بر استفاده از روش گروه تمرکزی، به منظور طراحی آماری از یک مدل بهینه سازی برای کمیته سازی خطاهای نوع I و II استفاده شده است. نتایج این پژوهش نشان داد، با توجه به کیفیت قابل قبول بسیاری از اقلام اطلاعاتی پارسا پس از نمایه سازی، نمونه برداری کاری حیاتی در ارتقاء کارایی واحد سازماندهی و تحلیل اطلاعات است. دسته بندی اقلام اطلاعاتی به سه دسته حیاتی، اصلی و جزئی و تعیین تعداد و چگونگی نمونه برداری برای هر دسته از دیگر نتایج این پژوهش است.

تدوین سند برنامه راهبردی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایراندک) ۱۴۰۰-۱۴۰۴

امروزه، سازمان‌ها، راهبردهایشان، ساختارشان و مدیریت آنها بیش از هر زمان دیگر پیچیده شده‌اند. دلایل این امر رami توان در تأثیر شدید تغییرات محیطی و تمایل برای رشد و توسعه و ارتقاء سازمان‌ها دانست. با توجه به نیاز اخیر در زمینه بهره‌وری

سازمان‌های دولتی از سویی و نیاز به تقویت بدنه پژوهشی و نیز اجرایی پژوهشگاه از سوی دیگر، نیاز به برنامه مدون استراتژیک پژوهشگاه قابل لمس است. طرح حاضر، به بازنگری در برنامه‌ریزی استراتژیک پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرنداک) و برنامه‌ریزی مجدد در ۵ سال آتی می‌پردازد. در طرح جاری سعی شده است برنامه‌ریزی استراتژیک پژوهشگاه بر اساس نیازمندی‌های نهادهای بالادستی و همچنین وظایف و مأموریت‌های پژوهشگاه تدوین شود. با توجه به گسترش فعالیت‌های پژوهشگاه در سال‌های آتی، این برنامه‌ریزی و پابندی به آن، از اهم فعالیت‌های تاثیرگذار پژوهشگاه خواهد بود. طراحی برنامه استراتژیک پژوهشگاه با نگاه ذکر شده و با همراهی و هماهنگی واحدهای کلیدی و ذینفعان داخلی و بیرونی پژوهشگاه تدوین شده است و نیازمندی‌های لازم برای توسعه واحدهای مختلف را به صورت هم‌آوا فراهم خواهد ساخت. به دلیل اهمیت دستاورد این طرح که برنامه استراتژیک ایرنداک، ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۴ است، گزارش طرح جاری بر اساس ارائه این برنامه شکل گرفته است و مطالعات، روش پژوهش و استخراج الزامات نهادهای بالادستی در پیوست ۱ تا ۳ اضافه شده‌اند.

بررسی وضعیت کاربرد دو فیلد موضوع و رشته تحصیلی در پایان‌نامه‌ها و رساله‌های پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج)

هدف: هدف پژوهش شناخت تاریخچه و روند شکل‌گیری استفاده از فیلد موضوع در پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج) است. در این مطالعه، ابعاد و جوانب، دلایل، برنامه‌ها و گزارش‌هایی که در این ارتباط مطرح شده تحلیل و ارزیابی شده و دلایل اصلی و توجیهی برای بهره‌گیری از فیلد موضوع و نیز رشته تحصیلی با توجه به کاربرد و عملکرد آن در حوزه فعالیت ساماندهی اطلاعات پایان‌نامه و رساله در اطلاعات علمی ایران (گنج) بررسی شده و وجود یا عدم وجود آنها به شیوه تحلیلی مورد ارزیابی قرار گرفته است.

روش: روش مطالعه، مروری و نیز مطالعه تاریخی است. همچنین از روش مطالعه تطبیقی در کاربرد فیلدهای مورد نظر بهره گرفته شده است. جامعه آماری این پژوهش شامل ۱۶ پایگاه اطلاعاتی فارسی و ۲۵ پایگاه اطلاعاتی خارجی است که از بالاترین اهمیت در میان کاربران و نهادهای علمی برخوردارند

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که کاوش اطلاعات در وبگاه‌های اطلاعاتی مبتنی بر انواع فیلدهای مختلف بوده که از عنوان، نویسنده، زبان، نوع مدرک، شبکه، شاپا، دی او آی، نام مجله، نوع مجله، نوع مقاله، و برخی از فیلدهای دیگر بهره گرفته‌اند. هر پایگاه متناسب با نوع اطلاعات موجود خود و نیز نیاز کاربران و فعالیت تخصصی از فیلدهای متعددی استفاده کرده است. در کنار این فیلدها، استفاده از فیلد موضوع در ۷۵ درصد پایگاه‌های ایرانی بهره گرفته شده و ۳۱/۲۵ درصد از آنها از فیلد رشته تحصیلی استفاده کرده‌اند. همچنین در میان پایگاه‌های خارجی ۹۶ درصد از آنها از فیلد موضوع استفاده کرده و ۱۲ درصد آنها از فیلد رشته تحصیلی استفاده کرده‌اند. پایگاه‌های اطلاعاتی در بیشتر موارد در کنار فیلد موضوع و یا در برخی موارد به عنوان جانشین موضوع از فیلد کلیدواژه برای پشتیبانی موضوعی استفاده کرده‌اند.

نتیجه‌گیری: نتایج نشان می‌دهد که نیاز کاربران، اهداف سازمانی و نوع خدمات اطلاعاتی نیاز به فیلد موضوع را تایید می‌کند. همچنین استفاده از فیلد رشته تحصیلی به عنوان یک اولویت اساسی ارزیابی شده است. بهره‌گیری از ابزارهای استاندارد در اعتبار بخشی به موضوع نقش مهمی دارد.

تقاضامحور ارزیابی مقایسه‌ای عملکرد کتابخانه‌های ایران و جهان در رویارویی با بحران کووید ۱۹

کتابخانه‌های دانشگاهی به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین مراکز علمی در دانشگاه‌ها و قلب تپنده آنها شناخته می‌شوند و نقش بسیار مهم و تأثیرگذاری در فرآیند آموزشی و پژوهشی این سازمان‌ها ایفا می‌کنند. هدف اساسی این کتابخانه‌ها حمایت از برنامه‌های آموزشی و پژوهشی دانشگاه است. این نوع از کتابخانه‌ها در ایران جزو فعال‌ترین کتابخانه‌ها محسوب می‌شوند و خدمات گوناگون و متعددی را به جامعه علمی و پژوهشی ارائه می‌کنند. این کتابخانه‌ها لازم است خود را برای شرایط و موقعیت‌های گوناگون آماده نمایند. از این‌رو، وظایف و مسئولیت‌های کتابخانه‌ها و کتابداران در مواجهه با بحران‌ها، موضوعی قابل توجه و بررسی است. یکی از بحران‌های کنونی که گریبان بسیاری از جوامع را گرفته است، واگیری جهانی (پاندمی) ویروس کووید-۱۹ است. به دلیل ویژگی‌هایی که این ویروس دارد و مخاطره‌هایی که برای افراد در جامعه ایجاد کرده، سیاست‌های اتخاذ شده توسط بیشتر دولت‌ها در سراسر جهان بر رعایت مقررات سخت‌گیرانه فاصله‌فیزیکی و تعطیلی مکان‌های عمومی، سالن‌های اجتماع، مراکز تفریحی، و مراکز علمی از جمله کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی تأکید شده است. از آنجا که این مراکز اطلاعاتی نقش پررنگی در رابطه با پژوهش‌های علمی دارند بررسی اینکه این مراکز اطلاع‌رسانی در مواجهه با این ویروس چگونه عمل کرده‌اند اهمیت پیدا می‌کند. این پژوهش تلاش دارد مهم‌ترین اقدام‌های به‌کار گرفته شده توسط این کتابخانه‌ها برای ارائه خدمات به ذی‌نفعان در ایران و جهان را شناسایی، ارزیابی و با یکدیگر مقایسه کند. از این‌رو، پژوهش حاضر از نوع کاربردی بوده و با روش پیمایشی و به شیوه توصیفی-تحلیلی در سه بخش تحلیل وضعیت کتابخانه‌های دانشگاهی جهان و ایران در دو بُعد آموزش و پژوهش در مواجهه با بحران کووید-۱۹ و مقایسه و تحلیل وضعیت کتابخانه‌های دانشگاهی ایران و جهان از دو بُعد پیش گفته در مواجهه با این بحران انجام گرفت. ابزارهای این پژوهش یک سیاهه واریسی محقق‌ساخته و یک پرسشنامه بودند که این پرسشنامه بر پایه یافته‌های به‌دست آمده از بخش بررسی اقدام‌های کتابخانه‌های جهان طراحی شد. جامعه آماری این پژوهش، دربرگیرنده کتابخانه‌های دانشگاه‌های جهان و ایران بود. دانشگاه‌های برگزیده جهان بر پایه رتبه-بندی تایمز شناسایی و تعداد ۳۰۱ نمونه به صورت غیرتصادفی هدفمند از رتبه نخست تا رتبه سیصد انتخاب شدند و وبسایت آنها بر پایه آن سیاهه واریسی بررسی شدند. برای کتابخانه‌های دانشگاه‌های ایران از نمونه در دسترس و پاسخگو به پرسشنامه استفاده شد. از این‌رو با ارسال ایمیل به صورت گروهی از طریق گروه بحث دانشگاه فردوسی مشهد و ایرانکس داده‌های مربوط به این کتابخانه‌ها گردآوری شدند. یافته‌های پژوهش نشان داد کتابخانه‌های دانشگاهی در جهان از استراتژی‌های گوناگونی برای مواجهه با این بحران بهره‌مند شده‌اند. این استراتژی‌ها در چارچوب ایجاد، توسعه، تعهد در قبال مسئولیت اجتماعی، تغییر، روزآمدسازی و کاهش یا توقف، پشتیبانی از پژوهش درباره کووید-۱۹ و بازگشایی بوده که در این استراتژی‌ها ۱۲۳ اقدام عملی همراه شده است. با بررسی وضعیت کتابخانه‌های دانشگاهی در ایران می‌توان دریافت اقدام‌ها گرایش و توجه متوازن و هماهنگی نداشته است. به بیان دیگر این اقدام‌ها در برخی از کتابخانه‌های دانشگاهی هماهنگ و همگام با اقدام‌های کتابخانه‌های دیگر بوده و در برخی از آن‌ها نیز همراستا نبوده‌اند. به نظر می‌رسد برخی از کتابخانه‌های دانشگاهی در ایران درک درستی از اقدام‌های آموزشی و پژوهشی نداشته‌اند. از سوی دیگر، تلاش کتابخانه‌های دانشگاهی جهان در مواجهه با یکی از دشوارترین چالش‌های خود، یعنی بحران کووید-۱۹ به سوی برخی استراتژی‌ها قابل توجه و معنادار بود. به بیان دیگر می‌توان گفت کاربست استراتژی‌ها در این کتابخانه‌ها در جهان در مقایسه با سایر استراتژی‌ها، به دو استراتژی «روزآمدسازی» و

«کاهش/توقف» گرایش پیدا کرده است. بنابراین می‌توان گفت این کتابخانه‌ها به‌جای این که استراتژی توقف یا کاهش خدمات و فعالیت‌ها را برگزینند، خود را برای مقابله با این بحران آماده کرده‌اند. همچنین، سهم تعهد در قبال مسئولیت اجتماعی در این کتابخانه‌ها نیز بسیار قابل توجه بود. با مقایسه اقدام‌ها و فعالیت‌های این کتابخانه‌ها در جهان و ایران در می‌یابیم عمق و میزان توجه به فعالیت‌های این جنبه در داخل کشور از ضعف قابل توجهی برخوردار است. همچنین در ایران، یکپارچگی و هماهنگی میان منابع و خدمات اطلاعاتی در کتابخانه‌ها و آموزش مجازی و پژوهش‌های در دست اجرا بوجود نیامده است. از این رو، در شرایط کنونی یکپارچگی و پیوند میان کتابخانه‌های دانشگاهی، مراکز یا واحدهای آموزشی و فناوری، مراکز پژوهشی و آزمایشگاهی در بستر یگانه چاره کار است.

طرح‌های پژوهشی در دست انجام

ارائه الگوی کاربست داده‌های رسانه‌های اجتماعی در سیاست‌گذاری علم و فناوری

یکی از بهترین فرصت‌های شناخت و درک افکار عمومی به منظور بهره‌گیری در فرایند سیاست‌گذاری، رسانه‌های اجتماعی هستند. این رسانه‌ها یک فرصت بزرگ برای دولت‌ها ایجاد می‌کنند تا در مورد شهروندان یاد بگیرند و به طور موثر با آنها ارتباط برقرار کنند. اگر دولت‌ها بخواهند از فرصت مشارکت کاربران در رسانه‌های اجتماعی بهره‌برداری کنند، پایش رسانه‌های اجتماعی، یا بطور کلی نظارت اجتماعی از طریق رسانه‌های اجتماعی بهترین راه حل است. سیاست‌گذاران علم و فناوری در ایران تاکنون به طور سیستماتیک از داده‌های رسانه‌های اجتماعی در فرایند سیاست‌گذاری استفاده نکرده‌اند. این عدم حضور دیدگاه‌های کاربران رسانه‌های اجتماعی که نسبت به موضوعات سیاسی در حوزه علم و فناوری حساس هستند می‌تواند فرایند تدوین، اجرا و ارزیابی سیاست‌ها را در آینده با چالش روبرو سازد. چرا که دیدگاه‌های این کاربران با ارائه دانش زمینه‌ای نسبت به مشکلات حوزه علم و فناوری می‌تواند مسیر سیاست‌گذاری را تسهیل نماید. از این رو در این پژوهش امکان‌سنجی استفاده از داده‌های کاربران رسانه‌های اجتماعی در فرایند سیاست‌گذاری علم فناوری مورد بررسی قرار خواهد گرفت. از آنجا که این سوال که داده‌های رسانه‌های اجتماعی چگونه می‌تواند در فرایند سیاست‌گذاری علم و فناوری دخیل شود تاکنون پاسخ روشنی نیافته است، در این پژوهش، به دنبال پاسخ به این سوال خواهیم بود که چگونه می‌توان از داده‌های رسانه‌های اجتماعی در سیاست‌گذاری علم و فناوری استفاده کرد؟ بدین منظور پژوهشگر به دنبال ارائه یک دسته‌بندی از روش‌های استخراج دانش از داده‌های رسانه اجتماعی توئیت متناسب با نیازهای سیاست‌گذار علم و فناوری خواهد بود. سپس الگوی مناسب کاربست داده‌های رسانه‌های اجتماعی در سیاست‌گذاری علم و فناوری ارائه خواهد شد. این الگو با داده‌های کلیه کاربران فارسی زبان توئیت که با موضوع سیاست‌گذاری علم و فناوری توئیت منتشر کرده‌اند، تست خواهد شد.

طراحی راهنمای گزارش شواهد برای کاربست در سیاست‌گذاری علم، فناوری، و نوآوری (مورد مطالعه: همانندجویی و ثبت پایان‌نامه، رساله، و پیشنهاد)

با توجه به شتاب توسعه و تحولات علم، فناوری و نوآوری و اهمیت این حوزه در توسعه اقتصاد دانش‌بنیان کشورها، شیوهی تدوین شواهد این حوزه برای سیاست‌گذاری علم، فناوری و نوآوری باید به گونه‌ای باشد که سیاست‌گذاران بتوانند در کوتاه‌ترین زمان کلیدی‌ترین مسائل موجود را برداشت کنند و در تصمیم‌گیری‌هایشان از آنها بهره‌برند. با این همه، هنوز روشن

نیست که این شواهد از دیدگاه‌های محتوایی، شکلی، ساختاری، و غیره چه ویژگی‌هایی باید داشته باشند. از این رو، در مرحله نخست، هدف این پژوهش طراحی راهنمایی کاربردی است تا با یاری آن بتوان شواهد کارآمدی برای سیاست‌گذاران علم، فناوری، و نوآوری تدوین کرد. اجزای این راهنما برگرفته از ادبیات موضوع است که با روش دلفی به اجماع خبرگان موضوعی کشور خواهد رسید. در حال حاضر موسسه‌های گردآورنده و تحلیل اطلاعات همانند پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایراندک) از جمله نهادهای فعال در نظام علم و فناوری است که شواهد مهمی را برای سیاست‌گذاری علم، فناوری و نوآوری فراهم می‌کنند. از این رو در مرحله دوم، پژوهش حاضر تلاش دارد تا با بهره‌گیری از راهنمای توسعه‌یافته در مرحله نخست پژوهش، ارائه شواهد به مخاطب ایراندک در زمینه سیاست‌گذاری علم، فناوری و نوآوری را در عمل پیاده‌سازی کند. در این گام از روش گروه کانونی استفاده و تلاش خواهد شد که با بهره‌گیری از تجربیات مدیران، کارشناسان، و محققان ایراندک شرکت‌کننده در گروه کانونی، دو گزارش همانندجویی و ثبت پایان‌نامه، رساله، و پیشنهاد برای کاربری در سیاست‌گذاری علم، فناوری و نوآوری بر پایه راهنمای توسعه‌یافته، تهیه و تدوین شوند.

بررسی فعالیت علمی پژوهشگران حوزه آی متریکس در شبکه اجتماعی علمی ریسرچ گیت و تأثیرگذاری آن در پایگاه استنادی گوگل اسکالر

شبکه‌های اجتماعی علمی که به منظور شکل‌گیری پژوهش‌های علمی و به اشتراک‌گذاری دانش پژوهشگران به کار می‌روند می‌توانند قابلیت‌های اساسی را برای فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی پژوهشگران ارائه کنند. به گونه‌ای که افراد بتوانند بدون صرف وقت و هزینه با متخصصان و پژوهشگران رشته‌های مختلف در تعامل باشند و اطلاعات و دانش مورد نیاز خود را سریع‌تر و به سهولت به دست آورند. به اشتراک گذاشتن انتشارات علمی در شبکه‌های اجتماعی علمی پیوسته علاوه بر افزایش نمایانی مقالات، باعث افزایش بارگذاری آنها بوسیله موتورهای جستجو نیز می‌شود و با تسهیل برقراری ارتباط بین پژوهشگران، می‌تواند سبب بهبود کیفیت پژوهش و پیشبرد اهداف علمی شوند. شبکه‌های اجتماعی بطور عام و شبکه علمی ریسرچ گیت به طور اختصاصی سنجه‌هایی را برای ارزیابی پژوهش مورد استفاده قرار می‌دهند. ریسرچ گیت از مهم‌ترین و پرکاربردترین شبکه‌های اجتماعی علمی است که پژوهشگران با عضویت در آن نسبت به انتشار آثار علمی و اشتراک دانش با سایر محققان اقدام می‌کنند. اکتشاف، ارتباط و همکاری از اهداف اصلی این شبکه اجتماعی است. امتیاز آرجی مهم‌ترین سنجه مطرح در این شبکه بوده و درواقع نمره‌ای است که شبکه ریسرچ گیت توسط الگوریتم مخصوص به خود، به هر محقق، دانشگاه یا مؤسسه اختصاص می‌دهد. این نمره با توجه به میزان مشارکت کاربران، تعامل با سایر محققان، شهرت و سایر متغیرهای مطرح در این شبکه برای هر عضو قابل تغییر است. امتیاز تأثیر مقالات سنجه دیگر این شبکه است و مجموع ضریب تأثیر مجلاتی است که مقالات محقق در آن به چاپ رسیده است. مجموع این ضریب تأثیر مقالات، امتیاز تأثیر مقالات برای هر محقق به طور مستقل را مشخص می‌کند. برخی سنجه‌های دیگر این شبکه عبارتند از: تعداد خوانش‌ها، تعداد استنادات و امتیاز ریسرچ اینترست.

در مقابل پایگاه گوگل اسکالر نیز نظامی است که شاخص‌هایی را برای سنجش بهره‌وری پژوهشگران معرفی نموده است و کیفیت فعالیت آنان و آثار آنها را با استفاده از شاخص‌های سنتی همچون شاخص اچ (H-index) و i_{10} سنجد. شاخص اچ بیانگر اچ تعداد از مقالات یک پژوهشگر است که هر کدام از این مقالات حداقل اچ بار مورد استناد قرار گرفته باشند.

شاخص $i10$ نیز شاخصی برگرفته از استاندارد است که برای سنجش اعتبار مقالات ارائه شده توسط یک نویسنده به کار می‌رود و بیانگر آن است که چه تعداد مقاله از یک نویسنده دارای حداقل ۱۰ استاندارد است.

در این راستا در طی سال‌های اخیر موضوع افزایش اج‌این‌دکس نویسندگان و تعداد استانداردهای صورت گرفته به مقالات در موسسات آموزشی و پژوهشی اهمیت زیادی پیدا کرده است. جدای از کیفیت یک مقاله، از جمله راهکارهای افزایش تعداد استنادات به یک مقاله، افزایش مشاهده‌پذیری مقالات و همچنین اشتراک علمی میان پژوهشگران است که می‌تواند به روش‌های مختلفی انجام شود. استفاده از شاخص‌های عملکردی ریسرچ گیت یکی از این روش‌هاست. در واقع ریسرچ گیت، کتاب‌سنجی و آلترمتریکس را برای ایجاد یک معیار اندازه‌گیری جامع‌تر برای پژوهشگران و سازمان‌ها ترکیب می‌کند. ریسرچ گیت یا هر رسانه و شبکه اجتماعی دیگر با قابلیت نشانه‌گذاری میزان استفاده از یک مقاله را مشخص می‌کنند. به عبارت دیگر تعداد دفعاتی که یک مقاله نشانه‌گذاری می‌شود از تعداد دفعاتی که آن مقاله مورد استفاده قرار می‌گیرد حکایت دارد.

از آنجا که امروزه پژوهشگران تمایل دارند آثار خود را در شبکه‌های اجتماعی به اشتراک بگذارند و نیز با توجه به ضرورت ارتقای شاخص‌های بهره‌وری پژوهشگران، پژوهش حاضر درصدد پاسخگویی به این پرسش است که آیا فعالیت علمی در یکی از محوری‌ترین شبکه‌های اجتماعی علمی یعنی ریسرچ گیت تأثیری بر شاخص‌های بهره‌وری پژوهشگران خواهد داشت؟ متخصصان و اندیشمندان برتر حوزه آی‌متریکس، محور این پژوهش هستند.

آی‌متریکس یا حوزه «سنجش‌های اطلاعاتی» حوزه پژوهشی کاملاً فعالی است که مفاهیمی همچون کتاب‌سنجی، علم‌سنجی، اطلاع‌سنجی و وب‌سنجی زیرمجموعه آن به‌شمار می‌روند. رشد تصاعدی آثار در این حوزه در سالیان اخیر شتاب یافته است، به‌نحوی که در حال حاضر این حوزه به عنوان گرایش مستقلی در حال به‌ثمرنشتن است. پژوهشگران این حوزه جامعه مستقلی را تشکیل داده‌اند و تولیدات علمی این حوزه نیز از نظر موضوعی خود را از حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی مستقل کرده و به تمایز شناختی پذیرفتنی دست یافته‌اند.

با توجه به موارد فوق، در این پژوهش پس از گردآوری و تعیین پراستنادترین مقالات منتشرشده در حوزه آی‌متریکس نمایه‌شده در پایگاه اسکوپوس در یک بازه زمانی ده‌ساله (۲۰۰۹ تا ۲۰۱۹)، کار شناسایی نویسندگان این مقالات که در شبکه اجتماعی ریسرچ گیت عضو بوده و همچنین در گوگل اسکالر نیز دارای پروفایل هستند، انجام خواهد شد. در ادامه رابطه سنجه‌های جایگزین نویسندگان عضو شبکه فوق (نظیر امتیاز آرچی، امتیاز ریسرچ اینترست، تعداد استنادات، و ...) با شاخص‌های بهره‌وری همین نویسندگان در نظام گوگل اسکالر مورد تحلیل و بررسی قرار خواهد گرفت. همچنین توانایی پیش‌بینی شاخص‌های بهره‌وری پژوهشگران در نظام گوگل اسکالر از طریق سنجه‌های جایگزین ریسرچ گیت بررسی خواهد شد.

طراحی مدل کسب و کار سامانه‌ها و خدمات پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایراندک) در سطوح پنج‌گانه مأموریتی

در پژوهش پیشین اینجانب، طراحی و بازآرایی مدل کسب و کار پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایراندک) هدف‌گذاری و گام‌های زیر انجام شد: ۱- شناسایی لایه‌های اصلی کسب و کار ایراندک از طریق تحلیل و نگاشت ذینفعان؛ ۲- شناسایی پیکربندی غالب ارزش آفرین ایراندک؛ ۳- طراحی ساختار مدل کسب و کار ایراندک مبتنی بر یک چارچوب مدل کسب و کار و اعتباریابی آن. همچنین در این پژوهش رویکرد پایین به بالا به منظور طراحی مدل کسب و کار ایراندک انتخاب شد. این رویکرد بدین معناست که پس از شناسایی و دسته‌بندی ذینفعان، اولویت‌بندی پیکربندی‌های ارزش آفرینی در

ایراندک و طراحی ساختار مدل کسب و کار معتبر در ایراندک در پژوهش اول، در پژوهش دوم چارچوب مدل کسب و کار طراحی شده باید در تمامی سامانه‌ها و خدمات و همچنین حوزه‌های مأموریتی ایراندک پیاده‌سازی شده و سپس مبتنی بر آن مدل کسب و کار فراگیر ایراندک استخراج شود. بر این اساس اهداف اصلی این پژوهش را می‌توان: ۱- استخراج مدل کسب و کار سامانه‌ها و خدمات ایراندک، و ۲- استخراج مدل کسب و کار فراگیر ایراندک مبتنی بر ساختار مدل کسب و کار طراحی شده در فاز قبل تعریف کرد. از نتایج اصلی این فاز از پژوهش می‌توان به درک عمیق‌تر مالکان سامانه‌ها و خدمات ایراندک از قابلیت‌های ارزش آفرینی تجاری و درآمدزایی محصولات و خدماتشان، همچنین ایجاد ساختار یکپارچه سلسله مراتبی به منظور در اختیار داشتن مدل کسب و کار فراگیر در سطح سیاستگذاری و مدیریتی ایراندک اشاره کرد.

طراحی یک روش برای برچسب زدن تصاویر استخراج شده از پارساهای موجود در پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج)

در اسناد و مقالات علمی، تصاویر حاوی اطلاعات مهمی هستند و در بسیاری از موارد با بررسی آنها به تنهایی می‌توان به ایده اصلی و یا نتایج مهم مقاله علمی پی‌برد بدون اینکه لازم باشد کل مقاله را مطالعه کرد. به همین دلیل بسیاری از موتورهای جستجوگر مستندات علمی، به دنبال فراهم کردن امکان بازیابی اطلاعات از تصاویر در پایگاه اطلاعاتی خود هستند، به طوری که کاربر با وارد کردن یک جستجو، علاوه بر متن مقالات بتواند به تصاویری هم دسترسی پیدا کند که به آن جستجو مربوط می‌شوند.

هم اکنون در پایگاه اطلاعاتی گنج، که حاوی حجم زیادی از مستندات علمی و پایان‌نامه‌ها و رساله‌های فارسی کشور است، امکان جستجو بر اساس یک عبارت متنی و بازیابی و نمایش نتایج جستجو در قالب فراداده‌های متنی (عنوان، چکیده، پدیدآور، سال انتشار) وجود دارد. جهت مجهز کردن گنج به بازیابی اطلاعات از تصاویر، یک پایگاه داده از تصاویر و زیرنویس آنها ایجاد شده است (فخرزاده و زالی ۹۸). الگوریتم‌های بازیابی گنج بر اساس متن است و اسنادی که کلمات مشابه کلمات جستجو شده را دارند، در اختیار کاربر قرار داده می‌شود. این جستجو اکنون در کلمات موجود در زیرنویس‌های استخراج شده انجام می‌شود.

در موارد زیادی کلمات موجود در زیرنویس توصیف‌کننده تصویر نیستند. به همین جهت برای اینکه تصاویر موجود در پایگاه داده به طور بهینه بازیابی شوند، نیاز است که برای هر تصویر کلمات توصیف‌کننده‌ای را به عنوان برچسب هر تصویر استخراج کنیم. موتور جستجو گنج با استفاده از این برچسب‌ها می‌تواند تصاویری را بازیابی کند که کلمات جستجو شده در برچسب آنها وجود دارد. برای این منظور برآنیم که در این پژوهش زیرنویس و متن سند (پاراگراف‌هایی که به تصویر اشاره شده است) را تحلیل کنیم و با استفاده از روش‌های مبتنی بر پردازش زبان طبیعی، کلمات کلیدی متن مربوط به هر تصویر را استخراج کنیم.

ارائه چارچوب ارزیابی شرکت‌های تحول‌آفرین در حوزه فناوری اطلاعات

در عصر حاضر سازمان‌ها و شرکت‌های کوچک، متوسط و بزرگ به صورت فزاینده‌ای با محیط‌های پویا و در حال تغییر مواجه هستند که برای ماندگاری و پویایی خود مجبور هستند، با تغییرات محیطی خود را سازگار نمایند. به بیان دیگر تحولات علمی، اجتماعی، فرهنگی و فناوریانه باعث می‌شود تا شرکت‌ها افزون بر هماهنگی با تحولات جامعه امروز، مسیر تغییرات و

دگرگونی‌ها را پیش‌بینی کرده و حتی بتوانند تحول‌آفرین باشند. از این‌رو در همایش ملی مدیران فناوری اطلاعات از دوره پنجم، جایزه‌ای به عنوان «جایزه شرکت‌های تحول‌آفرین» برگزار می‌گردد. هدف از این جایزه معرفی شرکت‌های تحول‌آفرین به بخش حاکمیت و مدیران عالی کشور و آگاهی‌رسانی به مدیران میانی در مورد چگونگی ایجاد تحول در حوزه‌های گوناگون با کاربست فناوری اطلاعات است. معیارهای منابع انسانی، بلوغ سازمانی، نوآوری و عملکرد برای این جایزه مورد ارزیابی قرار می‌گرفتند. در این پژوهش قصد داریم تا با مطالعه پژوهش‌های پیشین، معیارهای موجود و جلسه گروه کانونی چارچوبی برای ارزیابی جایزه شرکت‌های تحول‌آفرین تعیین نماییم. در ابتدا شرکت‌ها از لحاظ نوع (دولتی، عمومی، خصوصی) کاربرد (تجارت الکترونیک، سلامت الکترونیک، دولت الکترونیک و ...)، اندازه (کوچک، متوسط و بزرگ) و گستره (بازار داخلی و یا بین‌المللی) دسته‌بندی می‌شوند. در مرحله بعد معیارها و زیرمعیارهای شرکت‌های تحول‌آفرین به همراه اهمیتشان تعیین می‌گردند و در پایان سازوکار اجرایی ارزیابی نهایی به شکل حضوری و یا مجازی مشخص خواهد شد.

ارایه الگوی تحلیل استنادی خودکار پایان‌نامه‌ها و رساله‌های پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج)

تحلیل استنادی یکی از روش‌های کمی در حوزه کتاب‌سنجی و علم‌سنجی است که به بررسی متون علمی بر اساس شمارش تعداد استنادهای تعلق گرفته به آن‌ها می‌پردازد. در مطالعات تحلیل استنادی، مراجع استناد شده در متون مورد شمارش و بررسی قرار گرفته و تحلیل‌های مختلفی بر اساس آن انجام می‌شود. تحلیل استنادی به بررسی رابطه میان مدارک استنادشونده و استنادکننده و بررسی این که چه کسی به چه کسی استناد می‌کند، می‌پردازد. اغلب مطالعات تحلیل استنادی با اهداف زیر انجام می‌شود: بررسی شبکه‌های هم‌استنادی، کشف گرایش نویسندگان در استفاده از انواع منابع اطلاعاتی (کتاب، مقاله و ...)، بررسی رفتار استنادی پژوهشگران، بررسی رابطه فکری و علمی پژوهشگران. در این میان شاخص‌های بسیاری وجود دارند که در حوزه علم‌سنجی به تحلیل استنادی کمک می‌نمایند. برخی از این شاخص‌ها عبارتند از: اچ ایندکس، کسر ام، ای ایندکس، ام ایندکس، آر ایندکس، ای آر ایندکس، اچ اسکور، اچ وان و دبلو ایندکس. همچنین برخی پایگاه‌های اطلاعاتی که به عنوان نمایه‌های بین‌المللی بکار می‌روند و کار ذخیره و بازیابی اطلاعات علمی را برعهده دارند در کنار هدف اصلی خود که همان ذخیره و بازیابی اطلاعات به کار تحلیل اطلاعات و ارائه خدمات تحلیل استنادی نیز پرداخته‌اند. برخی از نمایه‌های مهم که کار تحلیل استنادی منابع خود را نیز بر عهده دارند عبارتند از: نمایه‌های استنادی موسسه تامسون رويترز، پایگاه اسکوپوس، گوگل اسکالر و ...

پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج)، دستاورد کاربرد فناوری اطلاعات در خدمات مدیریت اطلاعات علم و فناوری در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرنداک) است. پیشینه این بخش از خدمات ایرنداک به دهه چهل باز می‌گردد که کار گردآوری، سازمان‌دهی، و اشاعه اسناد علمی و فناوریانه در مرکز اسناد علمی آغاز شد. قلمرو مدیریت اطلاعات علم و فناوری بسیار گسترده بوده و طرح‌های پژوهشی، پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها، پیشنهادها، پروانه‌های اختراع، گزارش‌های دولتی، همایش‌های علمی، نشریه‌های علمی، مقاله‌های علمی، ناشران علمی، و روزنامه‌ها و همچنین کتاب‌شناسی‌ها، واژه‌نامه‌ها، و فهرست‌های مستند نام‌ها را در بر داشته است. لیکن اکنون بیشترین داده‌های روزآمد گنج از پایان‌نامه‌ها و رساله‌هاست و تمرکز گنج بر روی گردآوری، سازمان‌دهی و اشاعه و دسترسی به اطلاعات پارساهاست. این پایگاه هم‌اکنون مرجع بسیاری از پژوهشگران ایران و جهان است و روزانه بیش از ده هزار کاربر، ده‌ها هزار جست‌وجو در آن انجام می‌دهند. این سامانه بنیان سامانه‌های دیگری در ایرنداک همچون سامانه همانندجو، سامانه پیشینه پژوهش، و برخی از داشبوردهای رصدخانه پژوهش

و فناوری نیز هست و داده‌های بسیاری بر روی آن قرار دارد. سامانه گنج همچون سامانه‌هایی مانند اسکوپوس و وب‌آوساینس پتانسیل بالقوه‌ای برای ارائه تحلیل‌های استنادی دارد. مسئله اینجاست که در کشور سامانه و یا ابزاری که بتواند در تعیین شبکه‌های هم‌استنادی، کشف گرایش نویسندگان در استفاده از انواع منابع اطلاعاتی (کتاب، مقاله و...)، بررسی رفتار استنادی پژوهشگران و بررسی رابطه فکری و علمی پژوهشگران عمل نماید وجود ندارد و این شکاف می‌تواند با بکارگیری ابزارها و الگوریتم‌های مناسب بر روی سامانه گنج ایراندک از بین برود و بهره‌وری بیشتری از داده‌های ذخیره شده موجود داشته باشیم. برای رسیدن به اهداف تحلیل استنادی که پیشتر بیان شد، قبل از ارائه الگوریتم و پیاده‌سازی برنامه‌های مناسب، نیاز است تا مطالعه بر روی روش‌های مناسب تحلیل استنادی انجام شود و فیلدهای مورد نیاز تحلیل استنادی و بازنمایی ونحوه ارائه گزارشات بر روی سامانه گنج (دسته‌بندی‌ها، فیلترها و...) مشخص گردد. در این راستا همچنین به شناخت مخاطبان و نیازسنجی مخاطبان تحلیل استنادی پارساها در سامانه گنج می‌پردازیم. این مطالعات سرانجام در قالب الگویی پیشنهادی تحلیل استنادی پارساهای پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج) در دو سطح پایه و پیشرفته ارائه خواهد شد که هدف اصلی این مطالعه است. در این پژوهش قصد نداریم به خودکارسازی تحلیل استنادی در پایگاه گنج بپردازیم، لیکن الگویی که استخراج و ارائه خواهد شد، بر مبنای بررسی نمونه‌های موردی تحلیل استنادی خودکار است و قصد دارد در راستای خودکارسازی تحلیل استنادی در سامانه گنج بکار گرفته شود. خروجی این پژوهش الگویی نظری است که ساختار و ابعاد و گزارشات موردنیاز تحلیل استنادی خودکار مورد نیاز در سامانه گنج را شناسایی و ارائه می‌کند.

ارایه راهکارهایی برای بهبود پشتیبانی فنی از مشتریان سامانه‌های پر کاربرد پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

شناسایی وضعیت موجود پشتیبانی فنی از مشتریانی که از سامانه اطلاعات علمی ایران (گنج)، سامانه ملی ثبت پایان‌نامه، رساله، و پیشنهاد (ثبت)، سامانه پیشینه پژوهش (پیشینه) و سامانه همانندجوی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران استفاده می‌کنند به منظور ارائه راهکارهایی برای بهبود آن از نیازهای اساسی ایراندک برای حفظ کاربران و مشتریان از طریق ارائه خدمات پشتیبانی فنی در تراز سازمان‌های پیشرو در حوزه فناوری اطلاعات در کشور است. این سامانه‌ها از پرکاربردترین و مهمترین سامانه‌های ایراندک در ارائه خدمت به جامعه علمی و به ویژه جامعه دانشگاهی کشور است و کاربران بسیاری خدمات این سامانه‌ها را مورد استفاده قرار می‌دهند. اطلاعات موجود نشان می‌دهد ایراندک نیازمند بکارگیری روش‌های کارآمدتری برای ارائه خدمات پشتیبانی فنی به مشتریان این سامانه‌ها است. این پژوهش با بررسی و مستندسازی روش‌های موجود پشتیبانی فنی از مشتریان، راهکارهایی را برای بهبود خدمات پشتیبانی ارائه خواهد کرد. پژوهش با رویکرد کمی واز نوع کاربردی و توصیفی است روش گردآوری اطلاعات کتابخانه‌ای و میدانی است و با استفاده از ابزار پرسشنامه و مصاحبه داده‌ها جمع‌آوری می‌شود. مستندسازی با استفاده از استاندارد BPMN و با کمک ابزارهای BPMS انجام خواهد شد.

سایه‌نویسی متون دانشگاهی از منظر حقوق مالکیت فکری و نقش ایراندک در ارتباط با آن

موضوع اصلی این پژوهش بررسی این نکته از منظر حقوقی است که آیا یک نفر می‌تواند برای انجام یک پژوهش به خدمت گرفته شود؟ آن هم با این هدف که حاصل پژوهش او از آن کسی باشد که حق‌الزحمه یا اجرت می‌پردازد، به گونه‌ای که شخص اخیر، مالک حقوق مادی و معنوی یافته‌ها یا نتایج پژوهش (اثر) باشد. این رفتار مدت‌هاست که به ویژه در میان اهل

سیاست دیده می‌شود و به نوعی به یک امر متعارف تبدیل شده، به گونه‌ای که آشکارا متون سخنرانی‌ها یا پیام‌های آنان را دیگری که گاه هویشتان بر همه آشکار است می‌نویسند. همچنین در پژوهش‌های دانشگاهی این امر چنان رواج یافته که ۹۹۹ هدف از انجام این پژوهش شناخت موازین حقوقی حاکم بر این رفتار و تبیین ماهیت حقوقی آن و نیز روشن کردن این نکته است که آیا چنین اقدامی که اخیراً در میان جامعه دانشگاهی رواج یافته، یک حلیه قانونی است یا یک مفر حقوقی برای تضییع حقوق پدیدآورندگان آثار و البته روشن کردن این موضوع که قانوناً می‌توان با اعمال این رفتار مقابله قانونی کرد یا نه؟ بدین ترتیب، تبیین این عمل در بستر موازین مندرج در کنوانسیون‌های جهانی (مانند برن) و مقررات مصوب در ایران، مانند قانون حمایت ۱۳۴۸ یا قانون پیشگیری و مقابله که صراحتاً به سایه‌نویسی اشاره کرده، در دایره هدف این پژوهش قرار دارد. روش این پژوهش اسنادی و عمدتاً مبتنی بر رجوع به اسناد قانونی و حقوقی است. مراحل اجرای پژوهش عبارت است از: گردآوری داده‌ها (۶ ماه)، تلفیق داده‌ها و تحلیل حقوقی (۳ ماه)، جمع‌بندی و ارائه نتایج (۳ ماه). از آن‌جا که ایراندک با توجه به قانون اخیرالتصویب پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی، یکی از نهادهای اجرایی مرتبط با این موضوع است، بررسی جایگاهی که این نهاد دولتی نسبت به این رفتار می‌تواند داشته باشد، بخشی از موضوع بررسی کنونی است.

ایجاد هستی‌شناسی از اصطلاح‌نامه شیمی ایراندک

سازماندهی دانش فنی و سازماندهی مفاهیم علمی یکی از مهم‌ترین مباحث مدیریت دانش محسوب می‌گردد. «مفهوم» به عنوان واحد دانش فنی تعریف شده، از مختصات معنایی یعنی اجزای دانش تشکیل شده است. بر این اساس بعد محتوایی و بیانی هر یک از مفاهیم به عنوان دانش اصطلاح‌شناختی یک مفهوم در نظر گرفته می‌شود. به منظور ترسیم نظام مفاهیم دانش بنیاد هر یک از رشته‌های تخصصی بایستی مفاهیم زیر رشته‌های مرتبط با آن را در یک ساختار کلی و روابط میان آنها ایجاد نمود. به منظور درک و دریافت ساختار دانش فنی یک حوزه تخصصی بایستی موضوعات را در یک ساختار نظام کلان جمع‌بندی و تلفیق نمود که چنین ساختار مفهومی را هستی‌شناسی می‌نامند. برای مستند سازی مدارک علمی فنی، رده‌بندی مفاهیم علمی را به شکل ارائه نظام‌های منطقی در قالب هستی‌شناسی‌های تخصصی سازماندهی می‌کنند. هستی‌شناسی، واژگان و مفاهیم مشترک مورد استفاده برای توصیف و ارائه یک حوزه از دانش را معین می‌کند و می‌تواند مبنایی برای سازماندهی و مدیریت دانش در یک حوزه خاص باشد. با این وجود، ایجاد هستی‌شناسی بسیار زمان‌بر است. به منظور تسهیل در این امر می‌توان از منابع دیگر دانش مانند واژه‌نامه‌ها و اصطلاح‌نامه‌ها استفاده کرد. اصطلاح‌نامه به لحاظ دارا بودن اطلاعات معنایی و ساختار سلسله مراتبی مفاهیم و نیز روابط معنایی میان آنها منبع مناسبی برای ساخت هستی‌شناسی باشد. بدین منظور برای ایجاد هستی‌شناسی شیمی از اصطلاح‌نامه شیمی که پیش از این در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات تدوین شده است، استفاده کرده و آن را مبنای ساخت هستی‌شناسی شیمی قرار می‌دهیم. طراحی مفهومی هستی‌شناسی با استفاده از روش "مت آنتولوژی" و بر اساس مفاهیم و روابط موجود در اصطلاح‌نامه صورت می‌گیرد. در واقع این اطلاعات از محیط اصطلاح‌نامه‌ای به نرم‌افزار پروتژه انتقال داده می‌شود و سپس روابط معنایی آن گسترش یافته و غنی‌سازی می‌شود. این طرح در راستای دو طرح قبلی "طراحی هستی‌شناسی علوم پایه" و "غنی‌سازی روابط معنایی هستی‌شناسی شیمی" که قبلاً به صورت پایلوت انجام گرفته است و در این مرحله ۳۰۰۰ مفهوم اصطلاح‌نامه شیمی به صورت روابط معنایی هستی‌شناسی شیمی تبدیل و غنی‌سازی می‌شود.

شناسایی نیازمندی‌های طراحی و پیاده‌سازی داشبورد سازمانی برای پایش عملکرد پژوهشی مؤسسه‌های آموزشی و پژوهشی ایران در پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج)

پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج) صدها هزار پیشینه دارد و از بزرگ‌ترین گنجینه‌های علمی کشور به شمار می‌آید. بهره‌برداری بهینه از این پایگاه می‌تواند از راه تحلیل اطلاعات و ارائه بازنمونی از عملکرد پژوهشی ذی‌نفعان و با داشبوردهای سازمانی شدنی انجام شود. این ابزار نمایه‌ای برای مؤسسه‌های آموزش عالی ارائه می‌کند. نمونه‌های اجرایی کاربست این داشبوردها در خارج از کشور با نام پی‌کیودی تی برای پایگاه پارسا در پروکوئست است. در ایران نیز «گنج» سه داشبورد پارسا، پارساگر و همانندجو دارد اما این داشبوردها در سطحی کلی و تنها بر پایه نیازهای پژوهشگاه در تعامل با سیاست‌گذاری‌های کلان طراحی شده و نیازهای مؤسسه‌های آموزشی و پژوهشی در طراحی آنها در نظر گرفته نشده است. نیازمندی‌های مؤسسه‌های آموزشی و پژوهشی می‌تواند در سه سطح مؤسسه، وزارت عتف و ملی باشد که در آن ارزیابی، پایش و مقایسه‌ها انجام شود. از این رو، هدف این پژوهش شناسایی نیازمندی‌های طراحی داشبورد سازمانی در «گنج» است. از این رو، پژوهش حاضر از نوع کاربردی و به روش پیمایشی و به صورت آمیخته متوالی انجام می‌شود. پژوهش با مرور پیشینه پژوهش آغاز و پس از بررسی داشبوردهای کنونی «گنج»، با سیاست‌گذاران، معاونان پژوهشی / روسای کتابخانه‌های مرکزی مصاحبه می‌شود. بعد با بررسی نمونه‌های مشابه سنجها و شاخص‌های کارآمد برای پایش عملکرد پژوهشی این مؤسسه‌ها شناسایی و استخراج می‌شوند. در پایان نیز مدل مفهومی نیازمندی‌های طراحی داشبورد سازمانی برای این پایگاه ترسیم می‌شود.

تهیه مجموعه داده استاندارد فارسی برای مساله استخراج خودکار کلیدواژه از اسناد علمی

با توجه به حجم داده‌ها و مستندات ایجاد شده در پایگاه‌های تخصصی علمی مانند گنج، نیاز است که روش‌های هوشمند و خودکار برای افزایش دقت و سرعت تخصیص کلیدواژه به این مستندات به کار گرفته شود. توسعه و بکارگیری این روش‌ها نیازمند وجود معیارهای استاندارد برای ارزیابی و بهبود آنهاست. یکی از این معیارها، وجود یک مجموعه داده استاندارد است که حاوی مجموعه‌ای از اسناد و کلیدواژه‌های تخصیص داده شده درست و کامل به آنها است. اگر چنین مجموعه داده‌ای موجود نباشد، نمی‌توان به راحتی الگوریتم‌ها و روش‌های استخراج خودکار کلیدواژه از مستندات علمی را با یک معیار مشخص با هم مقایسه کرد و بکار گرفت.

در برخی از پژوهش‌های انجام شده در حوزه استخراج خودکار کلیدواژه از مستندات فارسی، از مجموعه داده‌هایی استفاده شده لیکن این مجموعه داده‌ها یا داده‌های علمی نیستند و یا در صورت استفاده از داده‌ها علمی، تنها کلیدواژه‌های نویسنده به عنوان کلیدواژه‌های تخصیص داده شده به یک سند علمی در آنها در نظر گرفته شده است. این در حالی است که در بسیاری از پژوهش‌های انجام شده در زبان انگلیسی، مجموعه داده‌های استاندارد و متعددی برای این منظور وجود دارد که در اغلب پژوهش‌ها از آنها استفاده می‌شود.

بخش اعظمی از پایگاه گنج ایراندک را پایان‌نامه‌ها و رساله‌های فارسی کشور تشکیل می‌دهد که تا به امروز فرایند نمایه‌سازی و تخصیص کلیدواژه توسط اداره سازماندهی و تحلیل اطلاعات ایراندک بر روی حدود ۱۹۰ هزار مدرک از این پایگاه انجام شده است. بنابراین مدارک نمایه شده می‌تواند منبع غنی برای ساخت مجموعه داده برای مساله استخراج کلیدواژه از مستندات علمی فارسی باشد. لیکن کلیدواژه‌های تخصیص داده شده به هر مدرک در فرایند نمایه‌سازی اغلب محدود هستند و حتی در

برخی از موارد به دلیل محدودیت‌های موجود در فرایند نمایه‌سازی، کامل نیستند. علاوه بر آن، مشخص نیست که هر کلیدواژه تخصیص داده شده به هر مدرک تا چه میزان به آن مدرک مرتبط است.

بنابراین در این طرح پژوهشی، مجموعه داده‌ای از اسناد علمی (پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها) گنج به همراه کلیدواژه‌های مرتبط با آنها ایجاد می‌شود که می‌تواند به عنوان معیار استاندارد برای ارزیابی روش‌های هوشمند استخراج کلیدواژه بکار گرفته شود. در این مجموعه داده برای هر سند، فرا داده‌های آن (عنوان، چکیده و کلیدواژه‌ها) به همراه بخش نتیجه‌گیری در هر سند، به عنوان اطلاعات سند در مجموعه داده در نظر گرفته می‌شود. برای ایجاد چنین مجموعه داده‌ای، متدولوژی پیشنهاد می‌شود که بر اساس آن متخصصین نمایه‌سازی با ارزیابی اسناد نمایه شده در گنج، کلیدواژه‌های تخصیص داده شده را اصلاح یا تکمیل می‌نمایند. در این مجموعه داده، اسنادی در نظر گرفته می‌شوند که اطلاعات فراداده‌ای غنی داشته باشند و متن چکیده و نتیجه‌گیری در اسناد به گونه‌ای کامل باشد که امکان استخراج کلیدواژه از آنها وجود داشته باشد.

پس از ایجاد مجموعه داده استاندارد بر اساس متدولوژی پیشنهادی، عملکرد برخی از مهمترین روش‌های موجود استخراج خودکار کلیدواژه بر روی آن مجموعه داده، ارزیابی می‌شود. با توجه به تنوع حوزه موضوعی داده‌ها در گنج، برای ایجاد مجموعه داده استاندارد از بخشی از مدارک نمایه شده حوزه فنی-مهندسی و حوزه علوم انسانی استفاده خواهد شد و پیش‌بینی می‌شود که مجموعه داده نهایی مجموعاً حدود ۴۰۰۰ رکورد را دربرداشته باشد. از آنجایی که چکیده متون حوزه علوم اجتماعی عمدتاً غنی‌تر هستند و واژگان بیشتری را دارند، اسناد انتخابی در حوزه علوم انسانی، از بین اسناد حوزه علوم اجتماعی انتخاب می‌شوند.

در انتها نیز پیشنهادهایی برای چگونگی بهره‌برداری از مجموعه داده استاندارد توسط جامعه علمی و انتشار آن ارائه خواهد شد.

ارزیابی پیکربندی امنیتی در زیرساخت شبکه پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

امنیت سایبری به معنای محافظت از سیستم‌ها، شبکه‌ها، و برنامه‌ها در برابر حملات سایبری است. این حملات معمولاً با هدف دستیابی، تغییر یا از بین بردن اطلاعات حساس، اخاذی پول از کاربران، و یا وقفه در فرآیندهای سازمان انجام می‌شوند. امروزه انجام اقدامات مؤثر در زمینه امنیت سایبری چالش‌برانگیز شده است زیرا تعداد دستگاه‌ها نوعاً بیش از تعداد افراد سازمان است و مهاجمان نیز هر روز به شیوه تازه‌ای اقدام به حمله می‌کنند. بنابراین ارزیابی و تشخیص آسیب‌پذیری‌های امنیتی برای سازمان‌ها از اهمیت خاصی برخوردار گشته است. یکی از آسیب‌پذیری‌های مهم، وجود نقص امنیتی در پیکربندی زیرساخت شبکه یک سازمان است.

با توجه به آنچه گفته در این پژوهش قصد داریم تا به ارزیابی پیکربندی امنیتی زیرساخت شبکه پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران بپردازیم. در این راستا ابتدا با کمک کارشناسان پژوهشگاه اقدام به شناسایی دارایی‌ها در حوزه زیرساخت شبکه پژوهشگاه خواهیم کرد. سپس با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای، چک لیستی از پیکربندی‌های امنیتی را برای تجهیزات شبکه ارائه خواهیم داد. در ادامه و با همکاری کارشناسان تجهیزات مدنظر را با استفاده از چک لیست طراحی شده ارزیابی خواهیم کرد. در پایان و با توجه به نتایج ارزیابی، برای اصلاح پیکربندی امنیتی تجهیزات، راهکار ارائه خواهیم داد.

استخراج فراداده در پارساها با رویکرد الگوریتم‌های دسته‌بندی

فراداده ۱ داده‌ای است که اطلاعاتی درباره‌ی داده‌ای دیگر ارائه می‌دهد. عنوان پایان‌نامه یا رساله، نام دانشگاه، رشته تحصیلی، نام دانشجو، استاد راهنما و مشاور، چکیده، تاریخ و کلمات کلیدی را می‌توان از مهم‌ترین فراداده‌های پارساها نام برد. از آنجاییکه فراداده‌ها در بازیابی اطلاعات نقش منحصر بفردی را ایفا می‌نمایند، استخراج صحیح و ذخیره آن‌ها در سامانه‌های بازیابی اطلاعات حائز اهمیت می‌باشد. با توجه به حجم بالای متون علمی و سرعت پایین کنترل دستی فراداده در سامانه ثبت پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایراندک)، همواره نمایه‌سازی پارساهای دریاقتی با تأخیر مواجه است و در نتیجه نمایش اطلاعات در سامانه گنج ایراندک به روز نیست. با توجه به این مساله، افزایش سرعت کنترل فراداده‌ها از موارد اولویت‌دار سامانه ثبت است.

در این طرح پژوهشی الگوریتمی ارائه می‌شود که قادر به استخراج فراداده‌ها از متن کامل پارساها باشد. در الگوریتم پیشنهادی، پس از پیش‌پردازش‌های رایج مانند نرمال‌سازی متن، حذف ایست‌واژه‌ها و قطعه‌بندی در پردازش زبان فارسی، از هر پاراگراف ویژگی‌های ساختاری و زبانی استخراج می‌گردد. استخراج ویژگی باید به گونه‌ای طراحی گردد که فراداده‌های متفاوت قابل تمیز دادن از هم باشند. در مرحله بعد با استفاده روش‌های هوشمند دسته‌بندی چند کلاسه، روش پیشنهادی آموزش داده می‌شود. علاوه بر این، برای مکاشفه بهتر و دستیابی به مقادیر بهینه دسته‌بند از الگوریتم‌های فرامکاشفه‌ای ۲ استفاده خواهد شد. ارزیابی روش‌های دسته‌بندی با معیارهای کمی دقت، صحت و معیار-اف گزارش می‌گردد.

الگوریتم پیشنهادی می‌تواند با بررسی سیستمی و هوشمند فراداده‌های پارساها، سرعت نمایه‌سازی پارساها در پایگاه ثبت را افزایش داده و منجر به به‌روز شدن پایگاه گنج گردد.

تدوین اصطلاح‌نامه زبان‌شناسی

در زبان فارسی اصطلاح‌نامه دوزبانه فارسی-انگلیسی زبان‌شناسی موجود نیست. فقدان اصطلاح‌نامه زبان‌شناسی در پژوهش‌های حوزه زبان‌شناسی رایجی و نیز در فرایند سازماندهی اطلاعات، ضرورت ساخت آن را دو چندان می‌نماید. گام اول برای تدوین اصطلاح‌نامه زبان‌شناسی دوزبانه فارسی-انگلیسی، مشخص نمودن تقسیم‌بندی دقیق علم زبان‌شناسی به صورت نظری است. در پروژه پیشین نقشه مفهومی برای اصطلاح‌نامه زبان‌شناسی طراحی و تدوین شد و در این پروژه بر مبنای آن، اصطلاح‌نامه زبان‌شناسی دو زبانه فارسی-انگلیسی تدوین خواهد شد. برای تدوین اصطلاح‌نامه، معمولاً از روش قیاسی استفاده می‌شود و حوزه‌های مختلف علمی بصورت عام به خاص و به صورت سلسله‌مراتبی مرتب‌سازی می‌شوند. مراحل اصلی تدوین اصطلاح‌نامه شامل: مرور ادبیات و تهیه منابع، طراحی شبکه مفهومی، ترجمه واژه‌ها، تعیین روابط معنایی، یکسان‌سازی، واپاشی روابط و خطایابی، تولید خروجی‌های اصطلاح‌نامه‌ای، ویرایش، چاپ و یا دریافت خروجی اکس.ام.ال و انتشار الکترونیکی است. انجام این مراحل از یک طرف به اشراف موضوعی متخصص زبان‌شناس در حوزه‌های مختلف زبان‌شناسی وابسته است و از طرف دیگر نیازمند دانش و تجربه طراحی و تدوین اصطلاح‌نامه است. سطوح پیش‌روی واژگان در جهت عام به خاص

^۱ Metadata

^۲ Meta-heuristic

در طول عملیات طراحی و با توجه به منابع مورد استفاده و نظر متخصصین موضوعی تعیین می‌شود. دست کم حدود ۲۵۰۰ الی ۳۰۰۰ واژه برای تدوین اصطلاح‌نامهٔ زبان‌شناسی در نظر گرفته شده است. کتب معتبر دانشگاهی و سرفصل دروس در مقاطع تحصیلات تکمیلی زبان‌شناسی و منابع مرجع و فرهنگهای تخصصی زبان‌شناسی انگلیسی و فارسی، در گرایش‌های مختلف آواشناسی^۱، واج‌شناسی^۲، صرف^۳، نحو^۴ و معنی‌شناسی^۵ مورد استفاده خواهند بود. همچنین رویکردهای تاریخی علم زبان‌شناسی از منظر سنتی^۶، ساختاری^۷ و شناختی^۸ مورد توجه خواهند بود. در این پروژه از نرم افزار تزاروس بیلدر^۹ برای تمامی مراحل مدیریت واژگان و ساخت اصطلاح‌نامه استفاده خواهد شد.

تحلیل ابزارهای سیاستی حمایت از تحقیق و توسعه در نظام علم، فناوری و نوآوری ایران

تاکنون سیاست‌های گوناگونی در حوزه علم و فناوری در کشور ما تدوین شده و به تصویب رسیده است. با این حال شاخص مهمی مانند نسبت هزینه‌های تحقیق و توسعه به تولید ناخالص داخلی فاصله معناداری را با اهداف تعیین شده در اسناد بالادستی کشور نشان می‌دهد و این به نوبه خود دلالت به این دارد که این سیاست‌ها توانسته‌اند چندان موثر عمل کنند. یکی از مشکلات و موانع عدم تحقق اهداف سیاست‌های حوزه علم و فناوری طراحی نامناسب ابزارهای سیاستی هستند. منظور از ابزار سیاستی، وسیله‌ای است که دولت‌ها توسط آن‌ها رفتار کنشگران را نسبت به یک موضوع تحت تأثیر قرار داده یا شکل می‌دهند. طراحی و انتخاب ابزارهای سیاستی بخش مهمی از فرآیند سیاست‌گذاری علم و فناوری را شکل می‌دهد. از این رو درک صحیح و شناخت ابزارهای مختلف از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. ارزیابی و تحلیل ابزارهای سیاستی اطلاعات مناسبی در خصوص قابلیت آن‌ها در دستیابی به اهداف تعریف شده آن‌ها در اختیار سیاست‌گذاران قرار می‌دهند. با توجه به اهمیت ابزارهای سیاستی حمایت از تحقیق و توسعه در توسعه علم و فناوری هدف این پژوهش بررسی و تحلیل ابزارهای سیاستی حمایت از تحقیق و توسعه در ایران است. تحلیل ابزارهای موجود در قوانین و مقررات ایران می‌تواند قابلیت این ابزارها و همچنین خلأهای موجود در آن‌ها را نشان دهد که می‌تواند به عنوان ورودی برای پژوهش‌های طراحی سیاست برای این حوزه مورد استفاده قرار گیرد. در این پژوهش برای تحلیل متون قوانین و مقررات مرتبط با تحقیق و توسعه از روش تحقیق تحلیل اسنادی استفاده خواهد شد.

طراحی و پیاده‌سازی افزونه پیش‌بینی جایگاه دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، و مؤسسه‌های آموزش عالی، پژوهشی، و فناوری در نظام‌های فراگیر و موضوعی رتبه‌بندی جهانی و پیشنهاد راهکار برای سامانهٔ جایگاه علم، فناوری، و نوآوری ایران در جهان (نما)

امروزه دانشگاه‌ها با توجه به جایگاه محوری‌شان در رفع نیازمندی‌های ملی و فراملی، نقش حیاتی در توسعه کشورها دارند. در دهه‌های اخیر رتبه‌بندی دانشگاه‌ها و موسسه‌های آموزش عالی رشد قابل توجهی داشته است و دولت‌ها، دانشگاه‌ها، دانشجویان

^۱ Phonetics

^۲ Phonology

^۳ Morphology

^۴ Syntax

^۵ Semantics

^۶ Traditional

^۷ Structural

^۸ Cognitive

^۹ Thesaurus builder (www.thesaurusbuilder.com)

و حتی سازمان‌هایی که با نهادهای دانشگاهی ارتباط ندارند جهت تبلیغات، به مسئله رتبه‌بندی دانشگاه‌ها و موسسه‌های آموزش عالی پرداخته‌اند. بنابراین ارزیابی کیفیت عملکرد دانشگاه‌ها و موسسه‌ها براساس معیارهای مشخص، به یکی از دغدغه‌های جدی تبدیل شده است. به همین منظور نظام‌های رتبه‌بندی مختلف با شاخص‌های متفاوت در سراسر جهان ارائه شده است که به شکل ملی و بین‌المللی دانشگاه‌ها و موسسه‌های آموزش عالی را رتبه‌بندی می‌نماید. سامانه جایگاه علم، فناوری، و نوآوری ایران در جهان (نما) که توسط پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران پیاده‌سازی شده است گزارشی از دانشگاه‌ها و موسسه‌های آموزش عالی داخل کشور را براساس شاخص‌های کلیدی جهانی ارائه می‌کند. گزارش‌های ارائه شده توسط نما تنها جنبه توصیفی دارند و تحلیلی بر روی داده‌های رتبه‌بندی دانشگاه‌ها ارائه نمی‌دهند.

از طرفی پیش‌بینی کردن آینده براساس داده‌های گذشته و حال، فرآیندی بسیاری مهم در برنامه ریزی و تصمیم‌گیری است. مراکزی که بتوانند بهترین راه و عملی‌ترین شیوه، جهت رسیدن به اهداف را با حداقل خطا پیش‌بینی نمایند، می‌توانند در آینده موفق‌تر باشند. لذا پیش‌بینی جایگاه دانشگاه‌ها و موسسه‌های آموزش عالی ضروری به نظر می‌رسد زیرا می‌تواند بر عواملی مانند رقابت برای جذب دانشجویان برتر، تجاری‌سازی، تأمین و جذب بودجه‌های پژوهشی و عواملی از این دست تأثیرگذار باشد. مؤسسه‌های آموزش عالی برای آنکه بتوانند برنامه‌های درستی در آینده داشته باشند که جایگاه خود در نظام‌های رتبه‌بندی را بهبود بخشند به ابزاری نیاز دارند که بتواند جایگاه آنها را در این نظام‌ها پیش‌بینی کند. هدف از این پژوهش، طراحی و پیاده‌سازی افزونه‌ای برای سامانه نما جهت پیش‌بینی جایگاه دانشگاه‌ها و موسسه‌های آموزش عالی داخل کشور در آینده است. این افزونه براساس نتایج شاخص‌های رتبه‌بندی گذشته، جایگاه دانشگاه‌ها و موسسه‌های آموزش عالی داخل کشور را پیش‌بینی می‌نماید. نتایج این پیش‌بینی‌ها، وضعیت دانشگاه‌ها و موسسه‌های آموزش عالی را در آینده گزارش می‌دهد و تصمیم‌گیران و سیاستگذاران را در جهت ارائه استراتژی‌های بهینه هدایت می‌کند. قابل ذکر است که تمرکز این پژوهش بر روی به کارگیری روش‌های هوشمند یادگیری ماشین از قبیل شبکه عصبی مصنوعی (ANN)^۱، ماشین بردار پشتیبان (SVM)^۲ و غیره بر روی داده‌های سامانه نما است. نتایج این پیاده‌سازی می‌تواند تحلیلی مناسب بر داده‌های سامانه نما برای تصمیم‌گیری‌های آینده ارائه دهد.

توسعه رویکرد خوشه‌بندی برای پیشنهاد اسناد علمی فارسی بر مبنای داده‌های فارسی پایگاه گنج

سیستم‌های پیشنهاددهنده سیستم‌هایی هستند که با ارائه پیشنهاد‌های متناسب با نیاز کاربر به او در تصمیم‌گیری کمک می‌کنند. نیازهای کاربر با کمک روش‌های مختلفی نظیر بهره‌گیری از عبارت پرس‌وجوی کاربر، تحلیل سند منتخب کاربر و یا تحلیل رفتار کاربر و یا کاربران مشابه استخراج می‌شود. انواع مختلفی از سیستم‌های پیشنهاددهنده وجود دارند اما چهار دسته مهم بر مبنای منبع دانش بکاررفته برای ساخت این سیستم‌ها عبارتند از سیستم‌های پیشنهاددهنده همکارانه، سیستم‌های پیشنهاددهنده مبتنی بر محتوای، سیستم‌های پیشنهاددهنده مبتنی بر دانش و سیستم‌های پیشنهاددهنده جمعیت‌شناختی. از هر یک این انواع، بنا به مقتضیات، در کاربردهای مختلفی استفاده شده‌اند و در اغلب پایگاه‌های اطلاعاتی مبتنی بر متن، از سیستم‌های پیشنهاددهنده مبتنی بر دانش یا مبتنی بر محتوای استفاده می‌شود. برای توسعه این نوع از سیستم‌های پیشنهاددهنده رویکردهای مختلفی بکار

^۱ Artificial Neural Networks

^۲ Support Vector Machine

رفته و در سال‌های اخیر به دلیل ارتقاء سیستم‌های محاسباتی و همچنین به دلیل افزایش حجم داده‌ها، مطالعات بیشتر به رویکردهای نوینی نظیر یادگیری ماشین و تشخیص الگو متمایل بوده‌اند. خوشه‌بندی یکی از رویکردهای بسیار پرکاربرد در یادگیری ماشین و تشخیص الگو است که در آن اسناد مشابه براساس ویژگی‌های مناسب و شباهت بین اسناد خوشه‌بندی می‌شوند. لذا استخراج و انتخاب این ویژگی‌ها برای اسناد و یافتن معیار شباهت مناسب از جمله چالش‌های اصلی محسوب می‌شوند. همچنین، اغلب سیستم‌های پیشنهاددهنده متن برای زبان انگلیسی توسعه پیدا کرده‌اند و به راحتی برای سایر زبان‌ها، مانند زبان فارسی، قابل بکارگیری نیستند.

بنابراین هدف اصلی در این طرح، توسعه و بکارگیری رویکرد خوشه‌بندی برای پیشنهاد اسناد علمی فارسی به کاربر براساس سند انتخابی وی است. برای ارزیابی رویکرد توسعه داده شده از داده‌های پایان‌نامه‌ها و رساله‌های فارسی پایگاه گنج در حوزه تخصصی فنی و مهندسی استفاده شده و برای اعتبارسنجی آن معیارهای مطرح در این رابطه بکار گرفته می‌شوند.

ساخت پیکره متنی از مقاله‌های پژوهش‌نامه پردازش و مدیریت اطلاعات

در این طرح پژوهشی، پیکره‌ای متنی ساخته خواهد شد که داده‌های آن، متون مقاله‌های پژوهش‌نامه پردازش و مدیریت اطلاعات خواهد بود. تهیه یک پیکره زبانی مبتنی بر داده‌های علمی ایرانداک (مقاله‌های پژوهش‌نامه پردازش و مدیریت اطلاعات) از دو نظر حائز اهمیت است: ۱- ایرانداک را در شمار پژوهشگاه‌ها و دانشگاه‌هایی قرار می‌دهد که پیکره زبانی مفید (مبتنی بر داده‌های علمی معتبر) تهیه کرده‌اند؛ ۲- می‌توان بسیاری از پژوهش‌های حوزه پردازش متن (مانند انواع طبقه‌بندی داده‌ها، استخراج اطلاعات گوناگون از متن و...) را با استفاده از این پیکره انجام داد. برای ساخت این پیکره، متن مقاله‌های نشریه دریافت می‌شود، پیش‌پردازش متون انجام می‌گردد و برچسب‌گذاری ماشینی متون (برچسب‌گذاری اجزای واژگانی کلام/ POS tagging) نیز انجام می‌شود، و برچسب‌ها به صورت دستی کنترل می‌شوند و در نهایت پیکره‌ای حاوی متون پیش‌پردازش شده و برچسب‌گذاری شده با رعایت استانداردهای پژوهشگاه در اختیار کاربران قرار خواهد گرفت. همچنین برای اینکه بتوان در ایرانداک شرایطی را فراهم کرد که پیکره‌های دیگری که در آینده در ایرانداک ساخته خواهد شد، در کنار پیکره‌ای که در این طرح پژوهشی ساخته خواهد شد، قرار گیرند، در این طرح پژوهشی سامانه‌ای نیز طراحی خواهد شد که یک پیکره (حاوی مقاله‌های پژوهش‌نامه پردازش و مدیریت اطلاعات) در این سامانه قرار خواهد گرفت. در آینده می‌توان پیکره‌های دیگری را نیز در این سامانه قرار داد.

تدوین و تبیین کدهای اخلاقی استادان راهنمای پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها

نوشتن پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها نه تنها از جهت اخلاقی پژوهش اهمیت دارد بلکه از جنبه نظارت و راهنمایی پژوهش نیز شایان توجه است. اساتید راهنما نه‌تنهای راهنمای پژوهشی بلکه راهنمای اخلاقی نیز هستند. ناکامی در انجام یک راهنمایی اخلاقی، می‌تواند هم از بعد پژوهشی و هم شخصیتی برای دانشجو و نهاد پژوهش مخرب باشد. اینکه در رابطه استاد راهنما و دانشجو و در طول فرایندی که پایان‌نامه و رساله انجام می‌شود چه چالش‌های اخلاقی‌ای وجود دارد و چه هنجارهای اخلاقی‌ای می‌توان برای آن وضع کرد موضوع طرح حاضر است. این طرح به تدوین و تبیین کدهای اخلاقی اساتید راهنمای پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها خواهد پرداخت و این کار را در سه بخش انجام می‌دهد. نخست از طریق بررسی ادبیات موضوع و نیز نظرسنجی از کشتگران مرتبط، چالش‌های اخلاقی راهنمای پایان‌نامه و رساله‌ها مشخص می‌شوند، سپس اصول اخلاقی که کدهای اخلاقی از آن

تغذیه می کنند مشخص خواهند شد. و در نهایت با توجه به اصول اخلاقی و چالش های اخلاقی، کدهای اخلاقی استادان راهنمای پایان نامه ها و رساله ها تدوین خواهند شد.

شناسایی ویژگی های نحوی زبان علم در مدارک علمی فارسی

زبان در هر جامعه زبانی به گونه های اجتماعی متفاوتی به کار می رود. گونه های اجتماعی بسته به متغیرهایی نظیر سن و سال و جنسیت و شغل و جایگاه اجتماعی افراد جامعه به وجود می آید. در جوامع زبانی گونه ای نیز به نام گونه معیار وجود دارد که اصطلاحاً آن را زبان معیار می نامند. زبان معیار ابزار ارتباط متحدالشکل و مشترکی در هر جامعه زبانی است که نقش مرجعیت دارد. زبان معیار بسته به بافت موقعیتی که در آن به کار می رود به سبک های گوناگون به کار می رود. زبان علم یکی از صورت های زبان معیار و وسیله ارتباط طبقات تحصیل کرده در مجامع و موقعیت های علمی است و آثار مکتوب علمی با آن نوشته می شود و سخنرانی های علمی با آن انجام می شود. بدیهی است شناسایی زبان علم فارسی و استفاده از گونه همگون علمی در آثار مکتوب علمی و کاربرد گونه مذکور در سخنرانی ها و دیالوگ های علمی لازمه جامعه علمی فارس زبانان است و الگویی برای فارسی زبانان در دیگر کشورها نیز می تواند قرار گیرد و راه انتقال اطلاعات را تسهیل کند. هدف از این پژوهش شناخت ویژگی های نحوی مدارک علمی فارسی است. در این پژوهش ۹۰ مقاله از دو حوزه دانشگاهی یعنی علوم انسانی و علوم پایه و مشخصاً از یک رشته علوم انسانی (زبان شناسی) و دو رشته علوم پایه (شیمی و زمین شناسی) از مجلات معتبر فارسی زبان استخراج می شود تا معیارهای صوری و زبانی برای متمایز کردن گونه علمی از دیگر گونه های اجتماعی زبان فارسی از آن ها به دست آید. این پژوهش در دو مرحله و در مدت هفت ماه انجام خواهد شد. دستاوردهای طرح شامل صورت ها و ساخت های نحوی خواهد بود که عمدتاً در زبان علم به کار می رود. داده ها از سایت "مگیران" استخراج خواهد شد.

پیشنهاد همکاری پژوهشی با استفاده از روش های تحلیل شبکه و الگوریتم های پیش بینی یال و تکمیل گراف:

مورد کاوی شبکه همکاری های پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

هدف از انجام این پژوهش ارائه روشی برای پیشنهاد همکاری های پژوهشی بر پایه روش های تحلیل شبکه و الگوریتم های پیش بینی یال و تکمیل گراف است. در این پژوهش با استفاده از روش های کمی تحلیل شبکه، در ابتدا فعالیت های پژوهشی استادان پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران که در پایگاه هایی همچون اسکوپوس و نمایه های استنادی ایرانی همچون علم نت و مگ ایران نمایه شده اند، استخراج شده و شبکه همکاری های پژوهشی آنان ترسیم خواهد شد. داده های ورودی مورد نیاز برای انجام این پژوهش از اطلاعات کتابشناختی فعالیت های پژوهشی ۱۰ سال اخیر استادان پژوهشگاه جمع آوری شده و در ادامه این داده ها در قالب مناسب برای تحلیل کمی آماده سازی خواهند شد. در ادامه شبکه استخراج شده از همکاری های پژوهشی مبنای کار قرار خواهد گرفت و الگوریتم های تکمیل گراف و پیش بینی یال یک به یک بر روی این شبکه پیاده سازی و اعمال خواهند شد. از جمله این الگوریتم ها روش آدامیک آدار^۱، همسایگان مشترک^۲، پیوست ترجیحی^۳ و روش تخصیص

^۱ Adamic Adar

^۲ Common Neighbors

^۳ Preferential Attachment

منابع^۱ است. سپس شبکه‌های پژوهشی که با استفاده از الگوریتم‌های تکمیل شبکه تولید شده‌اند ترسیم شده و مورد تحلیل قرار خواهند گرفت. در نهایت بر اساس تحلیل‌های پیش گفته، پیشنهاداتی برای ارتقاء سطح همکاری علمی و پژوهشی در سطح پژوهشگاه ارائه خواهد شد. زمان انجام این پژوهش ۱۲ ماه پیش‌بینی می‌شود.

ارائه راهکارهای اجرایی برای بهبود کیفیت اطلاعات پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها در سامانه ثبت برپایه تکنیک‌های داده‌کاوی

کیفیت مناسب اطلاعات مدارک پایان‌نامه/ رساله (پارسا)ها از جنبه‌های گوناگون مورد توجه است. از یک سو، بازیابی دقیق و صحیح را در سامانه گنج به همراه دارد. از سوی دیگر، هزینه‌های کنترل، نمایه‌سازی و کنترل کیفیت نمایه‌سازی را می‌تواند تا سطح مطلوبی کاهش دهد. برای رسیدن به سطح مطلوب از کیفیت در اطلاعات پارساها تحلیل نتایج کیفیت اطلاعات یک کار کلیدی است. به بیان دیگر، لازم است نتایج کیفیت اطلاعات به شکل درستی تحلیل شود تا بتوان ارزیابی درستی از سطح کیفیت و نوع ناهمخوانی‌ها ارائه کرد. این کار مقدمه تعیین راهکارهای کاربردی برای بهبود کیفیت است. بنابراین در این پژوهش، نتایج کیفیت اطلاعات در سامانه ثبت پارساهای درون کشور مورد تحلیل قرار خواهد گرفت و راهکارهای بهبود برپایه این تحلیل توسعه داده خواهد شد. ارزیابی کیفیت اطلاعات در سامانه ثبت در قالب ۳۳ قلم اطلاعاتی صورت می‌پذیرد که شامل مواردی همچون نام دانشجو، اساتید راهنما و مشاور، چکیده و کلیدواژه هستند. برای تعیین راهکارهای بهبود کیفیت اطلاعات، این پژوهش در دو گام اصلی انجام می‌گیرد. در گام اول نتایج کیفیت اطلاعات به کمک ابزار داده‌کاوی در قالب روش خوشه‌بندی مورد تحلیل قرار خواهند گرفت. در گام دوم گروه کانونی شکل خواهد گرفت و برپایه نتایج گام اول راهکارهای بهبود کیفیت اطلاعات در سامانه ثبت برای ناهمخوانی‌های اصلی و بحرانی تعیین خواهد شد. زمان انجام طرح یک سال خواهد بود.

تحلیل عرضه و تقاضای پایان‌نامه‌ها و رساله‌های حوزه انرژی در پایگاه گنج

شناسایی وضعیت موجود عرضه و تقاضای پژوهش در حوزه‌های مختلف یکی از نیازهای اساسی مدیران و سیاست‌گذاران پژوهشی است. تحلیل وضعیت پژوهش‌های حوزه انرژی به دلیل اهمیت ویژه‌ای که در اقتصاد و سیاست کشور دارد، ضروری است؛ از سوی دیگر، از آنجا که این حوزه از دانش، شامل پژوهش‌های میان‌رشته‌ای زیادی بوده و طیف گسترده‌ای از رشته‌های دانشگاهی و حوزه‌های موضوعی را در بر می‌گیرد، نیازمند ارائه روش‌های هوشمند، جامع و کلی است تا بتوان حجم گسترده پژوهش‌های آن را تحلیل و مدیریت کرد.

پایگاه اطلاعاتی گنج دربردارنده بخش قابل توجهی از پژوهش‌های این حوزه است که در قالب پایان‌نامه و رساله (پارسا)^۲ تولید و به جامعه پژوهشی عرضه شده‌اند، همچنین جستجوهای فراوانی بصورت روزانه توسط پژوهشگران در موضوعات مرتبط با حوزه انرژی در این پایگاه انجام می‌شود که حاوی اطلاعات ارزشمندی از موضوعات مورد تقاضای جامعه پژوهشی است. این مطالعه به دنبال آن است تا پس از شناسایی و استخراج منابع پژوهشی عرضه شده و تقاضا شده مرتبط با حوزه انرژی در این پایگاه، شکاف بین موضوعات عرضه شده در پارساها را با موضوعات تقاضا شده توسط جویشرگان تحلیل و ارائه نماید. در این پژوهش مجموعه پارساهای موجود در پایگاه گنج و مرتبط با حوزه انرژی به عنوان بعد عرضه در نظر گرفته خواهد شد. برای شناسایی مطالعات مرتبط با این حوزه از اصطلاح‌نامه‌های موضوعی و استفاده از کلمات پرتکرار این حوزه استفاده خواهد

^۱ Resource allocation

^۲ «پارسا» کوتاه‌نوشت پایان‌نامه و رساله تحصیلات تکمیلی است که از این پس در این مستند از این عبارت استفاده خواهد شد.

شد. سپس موضوعات موجود در این حوزه با بکارگیری تکنیک‌های متن کاوی و پردازش زبان طبیعی^۱ (NLP) و رده‌بندی موضوعی^۲ شناسایی و استخراج می‌شود و تحلیل کتابشناختی این موضوعات از منظرهای زمانی، فراوانی منابع، سازمان‌های تولیدکننده، سهم موضوعات و رشته‌های دانشگاهی در تولید منابع و پدیدآوران فعال در این حوزه مدنظر خواهد بود. سپس جستجوهای که توسط کاربران واقعی در پایگاه گنج صورت پذیرفته، مورد توجه قرار خواهد گرفت و بر اساس موضوعات مستخرج از بخش پیش، جستجوها دسته‌بندی و تحلیل کتابشناختی آنها ارائه خواهد شد. در نهایت ماتریس عرضه و تقاضای موضوعات شناسایی شده در حوزه انرژی ترسیم و هر یک از موضوعات از منظر عرضه و تقاضا بررسی خواهد شد.

تدوین برنامه درسی و محتوای آموزشی اخلاق پژوهش

پژوهش‌های علمی در کنار برخورداری از اعتبار روش‌شناختی بایستی تأمین‌کننده ارزش‌های اخلاقی نیز باشد. مهم‌ترین دستاورد تأمین اعتبار روش‌شناختی در یک پژوهش علمی، تضمین صحت یافته‌ها و نتایج آن است. هم‌چنین مهم‌ترین دستاورد تأمین ارزش‌های اخلاقی در یک پژوهش علمی، می‌تواند به اعتماد عمومی جامعه بیانجامد.

بر این اساس به نظر می‌رسد، نظام آموزش عالی نیازمند برنامه‌ریزی مناسبی برای آموزش و ترویج اخلاق پژوهش در تحقیقات علمی و فناوری است. این ضرورت، نشان می‌دهد صرف تمرکز محققان بر اعتبار روش‌شناختی پژوهش‌های ایشان برای توسعه دستاوردهای علمی و فناوری اگرچه شرط لازم است، اما شرط کافی برای توسعه پایدار نظام علم و فناوری نیست. از این رو، در این طرح پژوهشی تلاش می‌گردد با تدوین برنامه‌ای درسی برای دوره آموزشی اخلاق پژوهش و هم‌چنین تدوین محتوایی آموزشی در چارچوب برنامه درسی مذکور، اهمیت و جایگاه اخلاق پژوهش در توسعه نظام علمی و دانشگاهی تشریح و تبیین شود. در این طرح پژوهشی ابتدا به تدوین برنامه درسی اخلاق پژوهش و سپس به گردآوری سرفصل‌های محتوای آموزشی برای دوره‌های تحصیلات تکمیلی آموزش عالی (به‌طور خاص کارشناسی ارشد) پرداخته می‌شود. از این رو، ابتدا با استفاده از روش دلفی، برنامه‌ای درسی برای آموزش اخلاق پژوهش تهیه و تنظیم می‌گردد. هدف از تدوین این برنامه درسی، تمرکز بر آموزش زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی در اخلاق پژوهش، موضوعات، مزیت‌ها، مفاهیم، و نظریه‌های و مهارت‌های استدلالی مرتبط با اخلاق پژوهش است. در ادامه، مبتنی بر برنامه درسی پیشنهادی و هم‌چنین مطالعات کتابخانه‌ای، به تدوین محتوایی آموزشی در حوزه اخلاق پژوهش پرداخته می‌شود.

تقاضامحور^۳ پژوهش و طراحی نظام رصد وضعیت اجتماعی و فرهنگی آموزش عالی در ایران

پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی با هدف «پژوهش در زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی آموزش عالی و توسعه و ارتقای علوم انسانی و اجتماعی» تأسیس شده است. ایده اولیه نیاز به تأسیس پژوهشکده‌های مستقل در حوزه مطالعات فرهنگی و اجتماعی با تأکید بر نیازهای علمی دانشگاهی کشور، از تحقیقات و مطالعاتی به دست آمد که در دفتر برنامه‌ریزی اجتماعی و مطالعات فرهنگی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری انجام شد. نیاز به انجام پژوهش‌ها و مطالعاتی که هدف آنها ارائه نظریه، ایده و راهبرد به نظام تصمیم‌گیری باشد، همچنین، ضرورت ارتباط پیاپی با صاحب‌نظران و نخبگان و تداوم فعالیت مرکزی برای

^۱ Natural Language Processing

^۲ Topic Classification

تحلیل و نظریه پردازی درباره آموزش عالی ایران، سبب تأسیس پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی گردید. با توجه به اهداف فوق از سویی و توسعه سیستم‌های مبتنی بر فناوری اطلاعات از سوی دیگر، نیاز برای بهره‌گیری از این فناوری‌ها در راستای اهداف پژوهشکده ضروری است. توسعه همراستا و متناسب فناوری اطلاعات با اهداف و حوزه کاری پژوهشکده از یک سو و هماهنگ و منطبق بر میزان بلوغ آن در کشور از سوی دیگر محور اصلی تصمیم‌گیری و تعاملات ارائه دهنده این طرح می‌باشند. لذا این طرح به منظور ورود و ارائه خدمات مشاوره، ارائه شده است و گام‌های همکاری بعدی مبتنی بر آن قابل تعریف هستند. با توجه به این که فعالیت‌های روزمره پژوهشکده به تحولات پایه در وضعیت فناوری اطلاعات کشور منجر می‌شود خدمات مشاوره و همچنین ارائه سیستم‌های اطلاعاتی و مدیریتی جدید نبایستی خللی در فعالیت‌های اصلی فراهم آورده و از سویی باید دقت نمود که نیازها به ترتیب اولویت و مبتنی بر امکان‌سنجی پاسخ داده شود. به طور کلی ارائه خدمات فناوری اطلاعات و سیستم‌های اطلاعاتی بایستی مبتنی بر شناخت بافت و موقعیت کاری سازمان متقاضی باشد، بدون شناخت مناسب و به موقع، صرفاً می‌توان به ارائه توانمندی‌های موجود و محصولات در دسترس اقدام نمود. وابستگی امور فناوری اطلاعات به امور سازمان و ضرورت همگامی نیازهای سازمان با کاربردهای فناوری اطلاعات و وابستگی فعالیت‌های مختلف سازمان به سیستم‌های اطلاعاتی، این موضوع را ضروری می‌سازد که پیشنهاددهنده در اندیشه ارائه راه حل‌های سازمانی مناسب مطابق با وضعیت جاری باشد. بدین منظور در این طرح راه اندازی سامانه برخط و مرکز رصد اجتماعی و فرهنگی آموزش عالی در ایران ارائه می‌شود.

تقاضامحور طراحی مفهومی و مصور سازی چارچوب مقایسه روش‌های ارزیابی ریسک امنیت اطلاعات

امنیت اطلاعات به عنوان یکی از موضوع‌های چالش برانگیز در حوزه فناوری اطلاعات مطرح است که در سال‌های اخیر مورد توجه بسیاری از نهادها و مؤسسه‌ها قرار گرفته است. مدیریت ریسک اصلی‌ترین و کلیدی‌ترین مفهوم در استقرار و ارتقای سیستم‌های مدیریت امنیت اطلاعات محسوب می‌شود. یکی از اصلی‌ترین گام‌های مدیریت ریسک امنیت اطلاعات، ارزیابی ریسک امنیت اطلاعات (ISRA) است. ارزیابی ریسک امنیت اطلاعات به طور کلی یک روش نظام‌مند به منظور دستیابی به یک دید جامع در خصوص شناسایی (یافتن، تشخیص و تشریح)، تحلیل (درک ماهیت و تعیین سطح) و ارزشیابی (مقایسه سطح با معیارها) ریسک‌های امنیت اطلاعات را فراهم می‌آورد. با این هدف و براساس بررسی‌های اولیه انجام شده، در مجموع بیش از ۲۵ روش در قالب دستورالعمل‌ها/راهنماها، استانداردها و چارچوب‌های ملی و بین‌المللی از خاستگاه‌های مختلف کاربردی و پژوهشی و به منظور ارزیابی ریسک امنیت اطلاعات طراحی و به کار گرفته شده است. این پژوهش بر آن است تا ضمن شفاف سازی مفهوم ارزیابی ریسک امنیت اطلاعات و جایگاه آن، از طریق طراحی چارچوبی مفهومی به منظور مقایسه روش‌های ارزیابی ریسک امنیت، نتایج آن را به شکل مصور ارائه کند.

هدف اصلی این پژوهش طراحی چارچوب مفهومی مقایسه روش‌های ارزیابی ریسک امنیت اطلاعات و مصورسازی روش‌های موجود در قالب این چارچوب است. مبتنی بر این هدف اصلی، ۱- شناسایی روش‌های مهم موجود ارزیابی ریسک امنیت اطلاعات و تحلیل مزایا و معایب آن‌ها، ۲- شناسایی شاخص‌های اصلی مقایسه این روش‌ها و طراحی چارچوب مفهومی مقایسه مبتنی بر آن، و ۳- مصورسازی این روش‌ها در قالب چارچوب مفهومی مقایسه ارائه شده از اهداف مرحله‌ای در این پژوهش خواهد بود.

تقاضامحور شناسایی و امکان‌سنجی کاربری فناوری‌های نوین در مدیریت کتابخانه عمومی با ارائه الگوها و راهکارها در حوزه‌های پشتیبان و کارویژه‌های بنیادین

کتابخانه‌ها در توسعه پایدار هر کشور نقشی بی‌بدیل و چشمگیر ایفا می‌کنند. بدون در نظر گرفتن کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی توسعه کشورها امکان‌پذیر نیست. با وجود جایگاه حیاتی کتابخانه‌های عمومی در ابعاد گوناگون جامعه (به ویژه نقش آن در آگاهی‌رسانی، یادگیری همیشگی و فراغت اجتماعی- فرهنگی)، اما وضعیت کنونی آن در شاخص‌های عملکردی قابلیت ارتقاء زیادی دارد. همچنین در سند چشم‌انداز کتابخانه‌های عمومی در افق ۱۴۰۴ شاخص‌های گوناگونی مورد توجه قرار گرفته و وضعیت کنونی کتابخانه‌های عمومی کشور با شاخص‌های تدوین شده فاصله دارد. از سوی دیگر فناوری‌های نوین نقش کلیدی در ارتقای نقش کتابخانه‌های عمومی در آگاهی‌رسانی، یادگیری همیشگی و فراغت اجتماعی- فرهنگی در جامعه دارد. با این توضیحات این پژوهش شناسایی، نیازسنجی و اولویت‌بندی فناوری‌های نوین جاری و نوظهور دارای قابلیت کاربری در مدیریت بخش‌های گوناگون کتابخانه‌های عمومی تحت نظارت نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور را هدفگذاری کرده است.

تقاضامحور ارائه خدمات مشاوره پژوهشی تحلیل ذینفعان و استخراج تعارضات ساختاری نظام سیاست‌گذاری محتوای فضای مجازی

فاز اول: تحلیل ذینفعان محتوای فضای مجازی

محتوای یکی از مفاهیمی است که حوزه وسیعی از فضای مجازی امروزی را شکل داده است و نیازمند رصد و مدیریت نظام‌مند در سطح ملی است. هدف این پژوهش تحلیل ذینفعان و استخراج تعارضات ساختاری نظام سیاست‌گذاری محتوای فضای مجازی در ایران تعریف شده است. به منظور دستیابی به این هدف، در گام اول این پژوهش یعنی تحلیل ذینفعان، مبتنی بر یک رویکرد کیفی و بر پایه مبانی و پیشینه پژوهش در حوزه محتوای فضای مجازی، اولویت‌های اعلام شده از طرف مرکز ملی فضای مجازی، و همچنین نظرسنجی از متخصصان و فعالان این حوزه، ذینفعان این حوزه در سه سطح مورد شناسایی، تحلیل و اعتباریابی قرار گرفتند. نتایج حاصل از این گام پژوهش، ضمن آنکه می‌تواند به طور مستقیم توسط لایه سیاستگذار کلان این حوزه مهم مورد توجه قرار گیرد، در گام دوم پژوهش به منظور استخراج تعارضات ساختاری نظام سیاست‌گذاری محتوای فضای مجازی استفاده خواهد شد.

فاز دوم: استخراج تعارضات ساختاری نظام سیاست‌گذاری محتوای فضای مجازی

امروزه ظهور و رشد سریع فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات، سبب سرعت تولید محتوا در بستر فضای مجازی شده است و به مراتب زمینه را برای ورود بازیگران و نهادهای متعدد سیاست‌گذار، اثرگذار و ناظر به صنعت محتوای فضای مجازی فراهم و چالش‌هایی در زمینه نوآوری، سیاست‌گذاری و قانون‌گذاری در این حوزه ایجاد نموده است. اکنون در چنین فضایی نظارت بر محتوای فضای مجازی، متناسب با بسترهایی نوینی که برای انتشار آن‌ها ایجاد شده است به قدری اهمیت یافته است که چنانچه به این امر مهم بی‌توجهی شود، فرهنگ بومی و ارزش‌های ملی به خطر می‌افتد. شناخت و تحلیل نظام نوآوری صنعت محتوای فضای مجازی و نظام تولیدی مرتبط با آن سبب شناخت مشکلات این صنعت مهم از جنبه‌های گوناگونی نظیر نهادی، کارکردی و ارتباطات ذینفعان گوناگون می‌شود. نظام نوآوری عبارت از «مجموعه‌ای از سازمان‌ها و نهادهای مجزا است که به صورت انفرادی و در ارتباط با هم، در توسعه، انتشار و به کارگیری فناوری جدید نقش دارند و در بستر یک ساختار حکومتی شکل می‌گیرند تا برای اثرگذاری بر نوآوری، سیاست‌هایی را تدوین و اجرا نمایند». برپایه این تعریف می‌توان بیان کرد که اجزای

نظام نوآوری عبارتند از «سازمان‌ها»، «نهاده‌ها» و «روابط». «سازمان‌ها»، بازیکنان یا بازیگران نظام‌های نوآوری قلمداد می‌شوند که شامل شرکت‌ها، دانشگاه‌ها، سازمان‌های سرمایه‌گذار و ادارات دولتی مرتبط با سیاست نوآوری می‌شوند. یکی از بهترین رویکردها برای تحلیل نظام نوآوری صنعت ارائه محتوای فضای مجازی، که در پژوهش حاضر از آن استفاده می‌شود، نگاشت نهادی است. نگاشت نهادی، روابط بین نهادها در نظام نوآوری صنعت ارائه محتوای فضای مجازی را ترسیم کرده و چگونگی مشارکت بخش خصوصی و دولتی را تبیین می‌کند و همچنین نقش نسبی هر کدام از بازیگران فعال در نظام نوآوری صنعت ارائه محتوای فضای مجازی را نشان می‌دهد.

۱-۳-۵. رساله‌های دانشجویان دکتری

ایرنداک از سال ۱۳۹۰ در راستای مأموریت‌های خود دانشجوی دکتری می‌پذیرد. این دانشجویان در سه رشته مدیریت فناوری اطلاعات، مهندسی فناوری اطلاعات، و علم اطلاعات و دانش‌شناسی در ایرنداک دوره دکتری خود را می‌گذرانند. در سال ۱۳۹۹، یک رساله دکتری با موفقیت دفاع شد. آماری از رساله‌ها در نمودار ۸-۱ آمده است.

	ارایه مدل تحلیل خودکار اطلاعات در نظام‌های بازایی اطلاعات براساس مصورسازی حوزه‌های دانش، مورد مطالعه: پایگاه پایانه‌های پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (گنج)
	طراحی نظام ملی شناسه گر دیجیتال اشیاء اطلاعاتی
	تحلیل روند علمی کشور و پیش‌بینی فناوری با استفاده از روش‌های یادگیری ماشین. مورد مطالعه: سامانه گنج
	طراح، مدل مفهومی، بازیاب، اطلاعات کاربر مدار مبتنی بر هستی شناسی (مورد مطالعه پایگاه پایانه‌های پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران)
	ارائه مدل داده‌ای مرجع برای موسسه‌های آموزشی و پژوهشی زیر مجموعه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
	ساخت مدل کسب و کار برای فراهم آوری منابع اطلاعاتی دیجیتال: مورد مطالعه پایگاه پایانه‌ها و رساله‌های الکترونیکی
	بررسی و ساخت مدل عوامل حیاتی موفقیت کتابخانه‌های دیجیتالی در ایران
	طراح، الگوریتمی برای بازیابی تصاویر با استفاده از روش‌های هوشمند برای کاربرد در جویشگرهای تحت وب
	ایجاد ارزش افزوده در سامانه مدیریت اطلاعات تحقیقاتی (سمات) ملی با رویکرد بومی سازی مدل داده‌ای آن
	بررسی و ساخت مدل عوامل کلیدی مؤثر بر موفقیت پایگاه‌های شبکه اجتماعی حرفه‌ای تخصصی در ایران (مورد مطالعه: «انجمن»)
	ارایه مدل تحلیل، خودکار اطلاعات در نظام‌های بازیاب، اطلاعات بر اساس مصورسازی حوزه‌های دانش، مورد مطالعه: پایگاه پایانه‌های پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (گنج)
	طراحی سامانه تصمیم یار هوشمند با رویکرد فرایادگیری: مورد مطالعه عملکرد مؤسسه‌های پژوهشی ایران

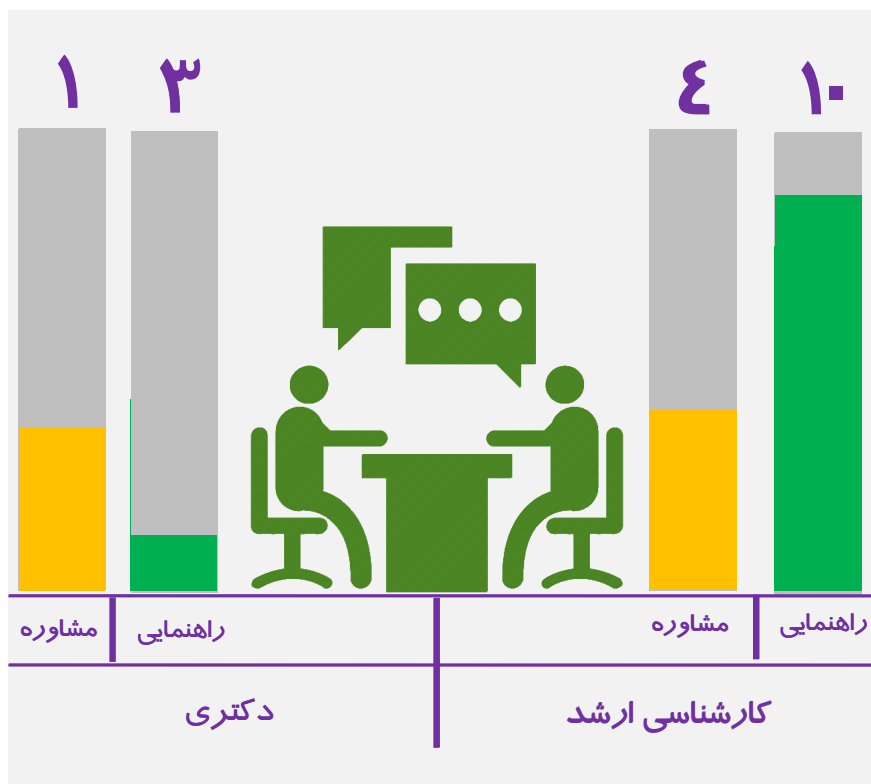
نمودار ۸-۱- دستاوردهای پژوهشی ایرانداک: رساله‌های دکتری

۱-۳-۶. راهنمایی و مشاوره دانشجویان

از دیگر کارهای استادان ایرانداک، راهنمایی و مشاوره پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری در زمینه مدیریت، فناوری اطلاعات، علم اطلاعات و دانش‌شناسی، و دیگر رشته‌های در پیوند است. این راهنمایی‌ها و مشاوره‌ها تنها ویژه دانشجویان دکتری ایرانداک نیست و برخی نیز به دانشجویان نهادهای دیگر داده شده‌اند. آماری از راهنمایی و مشاوره استادان ایرانداک در نمودار ۹-۱ آمده است.

نمودار ۹-۱. دستاوردهای پژوهشی ایرانداک: راهنمایی و مشاوره به دانشجویان

۱-۷. پژوهش نامه پردازش و مدیریت اطلاعات

از دستاوردهای دیگر ایراندک مدیریت و روزرسانی «پژوهش نامه پردازش و مدیریت اطلاعات» است که گزارش پژوهش های نوین را در قالب مقاله های پژوهشی، مروری، و مطالعه موردی در زمینه نظریه پردازی، رهیافت های فلسفی، روش شناسی، روند پژوهی، آینده نگاری، معماری، مدل، الگوریتم، استاندارد، رهنمود، زبان، جنسیت، آموزش، و یادگیری؛ در قلمرو «اطلاعات و دانش علمی و فناوریانه» و در پیوند با محورهای زیر، برای بررسی و انتشار می پذیرد:

۱. پردازش اطلاعات

تولید، فراهم آوری، و انتقال

سازمان دهی

ذخیره و بازیابی

حفظ و آرشیو

۲. جامعه و اطلاعات

۳. انسان و اطلاعات

سیاست گذاری

ارزیابی و تحلیل

مدیریت کیفیت

بازنمایی و دیداری سازی

ابزارهای زبانی و زبان شناختی

رسانه

اخلاق و حقوق	مشارکت بخش عمومی و خصوصی
اقتصاد، صنعت، و بازار	دسترسی آزاد، علم آزاد، و داده آزاد
نهاد و سازمان	پایش و ارزیابی تأثیر
نوآوری و کارآفرینی	اشتراک منابع
تعامل انسان و ماشین	تجربه و رابط کاربری
رفتار اطلاع‌یابی	سواد (اطلاعات، دیجیتال، محتوا، و رسانه)
۴. فناوری و اطلاعات	

سیستم‌های مدیریت اطلاعات و دانش	اینترنت اشیا
سیستم‌های هوشمند و پیشنهاددهنده	کسب و کار الکترونیک
سیستم‌های جست‌وجو	اکتشاف دانش
معماری‌های پلتفرمی	مدیریت محتوا
امنیت	تحلیل داده‌های کلان
۵. دیگر زمینه‌ها، موضوع‌ها، و فناوری‌های نوین در پردازش و مدیریت اطلاعات و دانش علمی و فناورانه	

این نشریه در نمایه‌نامه‌های معتبر جهانی و ملی همانند «لیستا»، «اسکوپوس»، و «آی. اس. سی.» نمایه می‌شود.

هدف این نشریه گسترش پیوند علمی میان پژوهشگران و فناوران با تولیدکنندگان و نیازمندان علم و فناوری، انتشار تازه‌ترین یافته‌های علمی کشور، افزایش مشاهده‌پذیری آثار ایرانیان در جهان، آگاه‌سازی گروه هدف از گسترش‌های علم و فناوری، ثبت یافته‌های پژوهشی در کشور، شناخت و معرفی پژوهشگران و نوآوران کشور، بهبود دانش و پژوهش در کشور، و گسترش استانداردهای نشر ادواری‌ها در کشور است. در سال ۱۳۹۹ ایرنداک توانسته است شماره‌های سه و چهار از دوره ۳۵ و شماره‌های یک و دو از دوره ۳۶ پژوهش‌نامه پردازش و مدیریت اطلاعات را چاپ و منتشر کند.

برپایه خروجی آخرین ارزیابی سامانه رتبه‌بندی نشریات علمی کمیسیون بررسی نشریات علمی کشور، رتبه پژوهش‌نامه پردازش و مدیریت اطلاعات به رتبه بین‌المللی ارتقا یافت. پژوهش‌نامه پردازش و مدیریت اطلاعات در میان نشریه‌های هم‌گروه خود بالاترین رتبه را دارد.

۴-۱. آیین‌نامه‌ها و تفاهم‌نامه‌ها

۱-۴-۱. آیین‌نامه‌های اجرایی

آیین‌نامه‌های اجرایی از اسناد کلیدی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) هستند که برای آسان‌سازی و کارآمدی کارهای اجرایی بررسی و تصویب می‌شوند. در سال ۱۳۹۹ یک آیین‌نامه اجرایی در ایرانداک بررسی و تصویب شدند. نام این آیین‌نامه‌ها در نمودار ۱-۱۰ آمده است.

بازتعریف مأموریت‌های علمی پژوهشگاه

نمودار ۱-۱۰. آیین‌نامه‌های اجرایی مصوب در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

۲-۴-۱. تفاهم‌نامه‌ها

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) برای آغاز یا گسترش پیوند همکاری در زمینه‌های گوناگون علمی و پژوهشی، آموزشی، و اجرایی با دیگر نهادها ۲۲ تفاهم‌نامه تا سال ۱۳۹۹ داشت. دوره این تفاهم‌نامه‌ها بیشتر سه سال است و به افزایش کارایی و اثربخشی فعالیت‌های ایرانداک یاری می‌رسانند. در نمودار ۱-۱۱ نام نهادهای دارنده تفاهم‌نامه همکاری با ایرانداک آمده است.

تفاهم‌نامه‌های پیشین

انجمن کتابداری و
اطلاع‌رسانی ایران

وزارت کشور

پژوهشگاه میراث
فرهنگی

معاونت اداری، مالی
و مدیریت منابع
وزارت عتف

دانشگاه مفید

اتاق بازرگانی اصفهان

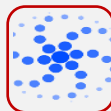
شرکت ارتباطات
سیار ایران

سازمان اسناد و
کتابخانه ملی

موسسه تحقیقاتی
صنایع دفاعی

انجمن علمی مدیریت
اطلاعات ایران

انجمن اقتصاد شهری

موزه علوم و فناوری

دانشگاه پیام‌نور

فرماندهی انتظامی
تهران بزرگ

مرکز تحقیقات
سیاست علمی کشور

مرکز فرهنگ سازی
و آموزش بانکداری
الکترونیک شبکه
بانکی کشور

کتابخانه عمومی
حسینییه ارشاد

مرکز آموزش و
تحقیقات صنعتی
ایران

پژوهشگاه علوم
انسانی و مطالعات
فرهنگی

مرکز فابا

شرکت امن پردازان
کویر

شرکت پارس آوید

نمودار ۱-۱۱. نهادهای دارای تفاهم‌نامه با پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

۵-۱. منابع اطلاعاتی پشتیبان پژوهش

از آنجا که پژوهش از کلیدی‌ترین مأموریت‌های پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) است، دسترسی به منابع اطلاعاتی پشتیبان این مأموریت بسیار ارزشمند است. از این رو، منابع اطلاعاتی گوناگونی برای پژوهشگران در ایرانداک فراهم شده‌اند. در نمودار ۱-۱۲ آماری از منابع اطلاعاتی پشتیبان پژوهش در ایرانداک آمده است.

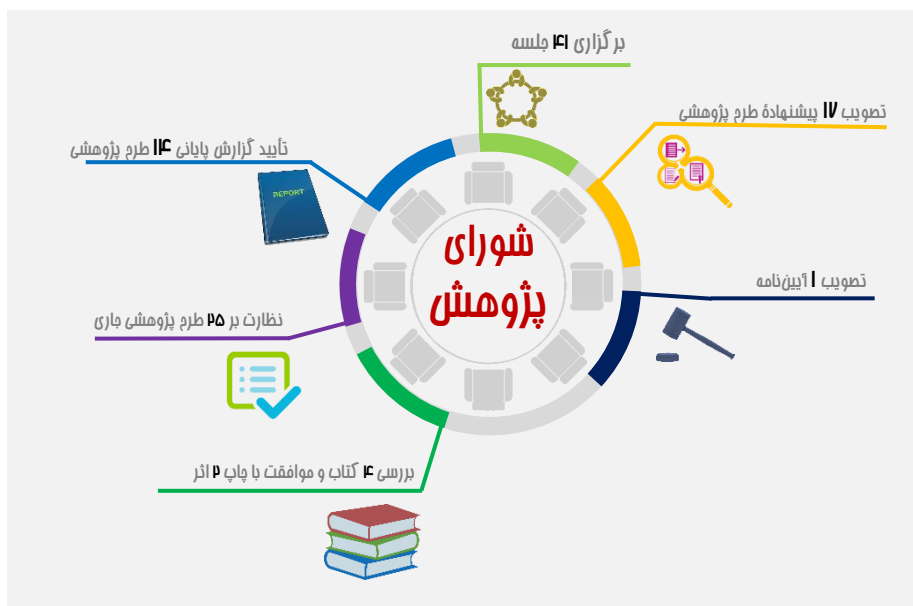

نمودار ۱-۱۲. منابع اطلاعاتی پشتیبان پژوهش در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

۶-۱. شورای پژوهش

«شورای پژوهش» مؤسسه‌های پژوهشی، بالاترین مرجع تصمیم‌گیری در پژوهش هستند و در راستای هدف‌ها و وظایف خود، در کنار بررسی پیشنهادده‌های پژوهشی دریافتی در نشست‌های تخصصی، دربارهٔ اجرا، اجرا نشدن، یا ویرایش آنها نیز تصمیم می‌گیرند. نظارت بر اجرای طرح‌های پژوهشی، نگارش و پیشنهاد سیاست‌ها، هدف‌ها و خط‌مشی پژوهشی، و فراهم‌آوری و نگارش آیین‌نامه‌های گوناگون پژوهشی از وظایف مشترک شورای پژوهش در مؤسسه‌های پژوهشی است. بر پایهٔ مادهٔ ۱۲ «آیین‌نامهٔ جامع مدیریت دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی»، شوراهای تخصصی از جمله شورای پژوهش، اولین سطح بخشی مؤسسه است که سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی را در بخش‌های گوناگون مؤسسه برای هماهنگی کارهای اجرایی و برنامه‌ریزی در بخش درپوند و پیشنهاد به شورای مؤسسه و هیئت رئیسه انجام می‌دهد. در نمودار ۱-۱۳ نمای از عملکرد شورای پژوهش در سال ۱۳۹۹ آمده است.

نمودار ۱-۱۳. عملکرد شورای پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

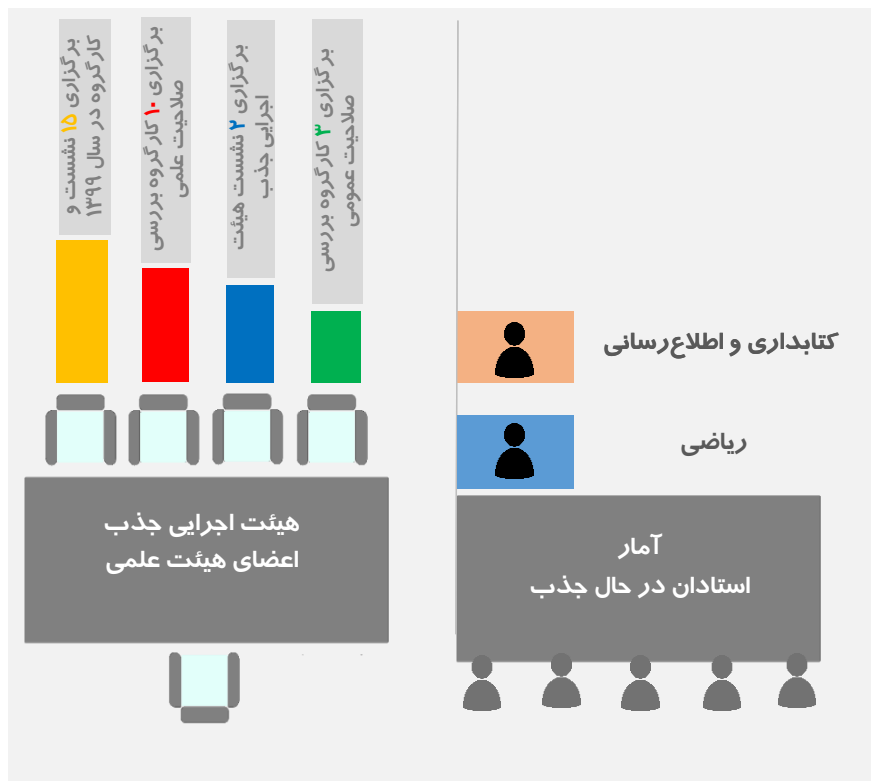

۷-۱. هیئت اجرایی جذب اعضای هیئت علمی

«هیئت اجرایی جذب اعضای هیئت علمی» پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) بر پایه مصوبه هیئت عالی جذب از آبان ۱۳۸۷ برای گزینش اعضای هیئت علمی شایسته از میان درخواست کنندگان جذب و همچنین تبدیل وضعیت استخدامی و یکپارچگی در استخدام اعضای هیئت علمی تشکیل شده است و کار خود را زیر نظر هیئت مرکزی جذب اعضای هیئت علمی وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری انجام می‌دهد. امور اجرایی این هیئت مانند پیگیری‌های فراخوان عمومی استخدام، راتبه تحصیلی، طرح سربازی، تبدیل وضعیت اعضای هیئت علمی، تشکیل پرونده برای درخواست کنندگان جذب، و پاسخ‌گویی به درخواست کنندگان به‌دست دبیرخانه هیئت اجرایی جذب پژوهشگاه انجام می‌شود. در اجرای مصوبه ۶۰۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی و تصویب هیئت عالی جذب اعضای هیئت علمی از تاریخ ۱۳۹۴/۱/۳۰ هیئت اجرایی جذب مشترک میان پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) و مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور تشکیل شده است. در نمودار ۱۴-۱ نمایی از عملکرد هیئت اجرایی جذب اعضای هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران در سال ۱۳۹۹ آمده است.

بر پایه نمودار ۱۴-۱ «هیئت اجرایی جذب اعضای هیئت علمی» ایرانداک در سال ۱۳۹۹ روی هم‌رفته ۱۵ نشست و کارگروه برگزار کرده است که ۱۰ کارگروه آن در پیوند با بررسی صلاحیت علمی، سه نشست آن در پیوند با هیئت اجرایی جذب، و دو کارگروه آن در پیوند با بررسی صلاحیت عمومی کسانی بوده است که درخواست جذب یا تبدیل وضعیت در ایرانداک داشته‌اند. در همین سال، دو استاد در زمینه‌های گوناگون موضوعی در حال جذب بوده‌اند: یک استاد در حوزه ریاضی، یک استاد در حوزه کتابداری و اطلاع‌رسانی. آخرین مدرک تحصیلی همه استادان در حال جذب دکتری تخصصی بوده است.

نمودار ۱-۱۴. عملکرد هیئت اجرایی جذب اعضای هیئت علمی ایراندک

۸-۱. خدمات‌های دانش‌بنیان

محصول‌ها و خدمات‌های دانش‌بنیان نقشی کلیدی در زیست‌پذیری نهادهای امروزی دارند. پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران نیز برای پیشبرد مأموریت‌ها و هدف‌های خود چندین خدمت دانش‌بنیان برای کاربرانش فراهم کرده است. این خدمات‌ها در سه گروه پژوهش و فناوری (نمودار ۱-۱۵)، اطلاعات و فناوری اطلاعات (نمودار ۱-۱۶)، و مشاوره و مدیریت (نمودار ۱-۱۷) دسته‌بندی شده‌اند.

اصطلاح‌نامه‌نگاری

نگارش آنتولوژی و هستان‌شناسی

پردازش زبان طبیعی

ساخت پیکره‌های متنی تخصصی بر پایه داده‌های علمی و فنی ایرانداک

آینده‌نگاری علم، فناوری، و نوآوری

راهکارهای هوش کسب‌وکار و ساخت داشبوردهای مدیریتی

شناخت نقشه راه فناوری

مرور سیستماتیک و متاآنالیز

تحلیل لاگ و رفتار کاربران

ترسیم ساختار انتشارات علمی و تحلیل روند پژوهش

تحلیل اطلاعات علمی و فنی

ارزیابی اثربخشی پژوهش‌ها با سنجه‌های جایگزین

طراحی و تحلیل پروتکل‌های رایانه‌ای امن

طراحی و اجرای نظام‌های اشتراک منابع و همکاری سازمان‌ها

طراحی و برگزاری کارگاه‌های آموزشی تخصصی

پذیرش دانشجوی دکتری برای انجام طرح‌های پژوهشی تقاضامحور

نمودار ۱-۱۵. خدمات‌های دانش‌بنیان ایرانداک: پژوهش و فناوری

طراحی و ساخت سامانه ثبت اطلاعات علمی و فناورانه

طراحی و ساخت سامانه نمایه سازی اطلاعات علمی و فناورانه

طراحی و ساخت سامانه اشاعه اطلاعات علمی و فناورانه

طراحی و ساخت پایگاه های اطلاعات علمی و فناورانه موضوعی

طراحی و ساخت دروازه های اطلاعات موضوعی کنترل کیفیت شده

طراحی و بهبود کیفیت داده ها در سامانه های اطلاعات

طراحی و راه اندازی مراکز اطلاعات علمی و فناورانه سازمانی و موضوعی

تحلیل، طراحی، و ساخت وب سایت های سازمانی

دیجیتال سازی اسناد چاپی و ساخت آرشیو دیجیتال

نمایه سازی اسناد و اطلاعات علمی و فنی

اشاعه گزینشی اطلاعات

طراحی و ساخت سامانه های اطلاعات مکانی وب بنیاد

طراحی و ساخت سامانه های پیشنهاددهنده

طراحی و پیاده سازی الگوریتم های یادگیری ماشین در کاربردهای گوناگون

طراحی و ساخت سامانه های تحلیل کلان داده

داده کاوی

هوشمندی فناوری با روش های فناوری کاوی

طراحی و ساخت سامانه های هوش و تحلیل کسب و کار سازمانی

طراحی و ساخت سامانه های تشخیص تقلب

شخصی سازی محیط های یادگیری الکترونیکی

نشر الکترونیکی

طراحی و ساخت شبکه های اجتماعی حرفه ای تخصصی

طراحی و ساخت سامانه های مدیریت اطلاعات آزمایشگاهی

نمودار ۱-۱۶. خدمات های دانش بنیان ایرنداک: اطلاعات و فناوری اطلاعات

برنامه‌ریزی راهبردی: پیاده‌سازی و ارزیابی

برنامه‌ریزی راهبردی بازار و طراحی سیستم توزیع

پیاده‌سازی برنامه راهبردی با رویه‌های کاری

سیاست‌گذاری با رویکرد تفکر سیستمی

برنامه‌ریزی راهبردی بازار و طراحی سیستم توزیع؛

تحلیل و آسیب‌شناسی خدمات دولت الکترونیک

افزایش مشارکت سازمانی با بهره‌گیری از بازی‌وارسازی

مستندسازی و بهبود فرایندهای سازمانی

طرح‌ریزی و استقرار نظام مدیریت کیفیت بر پایه استاندارد ایزو ۹۰۰۱

طراحی مدل کسب‌وکار برای محصولات فناوری اطلاعات

مشاوره طرح‌های توجیهی فنی اقتصادی

مدیریت ریسک پروژه

مدیریت منابع انسانی

طراحی و راه‌اندازی سامانه‌های ارزیابی عملکرد سازمانی

مشاوره و ارزیابی مسئولیت‌پذیری اجتماعی سازمان

مشاوره در زمینه اخلاق پژوهش

مشاوره در زمینه اخلاق فناوری اطلاعات و ارتباطات

نمودار ۱-۱۲. خدمات‌های دانش‌بنیان ایرانداک: مشاوره و مدیریت

۹-۹. جایزه‌ها

اسامی جوایز در نمودار ۱۸-۱ آمده است.

نمودار ۱۸-۱. جایزه‌های گرفته‌شده ایرانداک در سال ۱۳۹۹

۱۰-۱. نوآوری

نوآوری در محصول‌ها و خدمات‌ها امری کلیدی در ایرانداک است و نیروی انسانی آن می‌کوشد تا ایده‌های تازه و نوآورانه خود را به شکل محصول یا خدمتی برای برآورده‌سازی نیازهای ذی‌نفعان درآورد. در سال ۱۳۹۹، دو محصول و خدمت نوآورانه به سیاهه محصول‌ها و خدمات‌های ایرانداک افزوده شدند که در ادامه معرفی شده‌اند.

سامانه پرسش نامه ساز (پُرسا)

سامانه پرسش نامه ساز	نام
پُرسا	نام کوتاه
۱۳۹۹	سال راه اندازی
ایرانداک	ناشر
همگان/ رایگان	دسترسی
PORSA.IRANDOC.AC.IR	نشانی

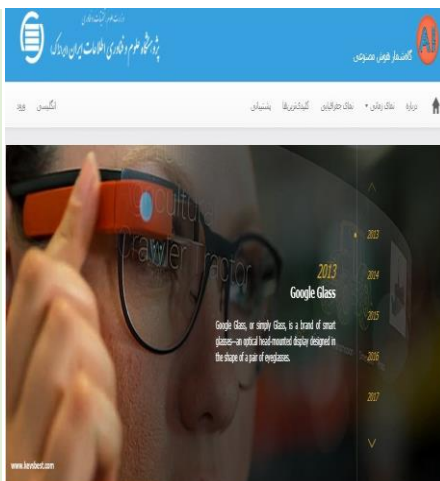
درباره

در پاسخ به نیاز پژوهشگران کشور در آسان سازی فرایند پژوهش، سامانه پرسش نامه ساز (پُرسا) راه اندازی و در دسترس همه پژوهشگران کشور گذاشته شده است. پُرسا، سامانه ای برخط برای یاری پژوهشگران در گردآوری و تحلیل داده های پژوهشی با فناوری های نوین است. این سامانه هوشمند، در چارچوب استانداردهای روز و بر پایه نیازهای پژوهشگران ایرانی استوار است. پُرسا به پژوهشگران و سازمان ها و کسب و کارها کمک می کند تا پرسش نامه های خود را به آسانی بسازند و آن را در میان پاسخ گویان پخش کنند و داده های دریافت شده را در گزارش های گوناگون و حرفه ای ببینند و اگر خواستند، این داده ها را برای تحلیل بیشتر به نرم افزارهای آماری ببرند. سامانه پرسش نامه ساز، توانمندی های بسیاری را مانند ساخت پرسش نامه با پرسش های جورواجور، پخش پرسش نامه و درخواست برای پاسخ گویی به آن، ردگیری پرسش نامه ها، دریافت پاسخ ها از پاسخ گویان، و داده پردازی را برای کاربران فراهم می کند. پُرسا توانمندی هایی مانند ساخت گزارش ها و تحلیل های آماری، برآورد پویای ضریب آلفای کرونباخ، نمایش نمودارهای گوناگون، و دریافت فایل «اکسل» وزن دار و فایل آماده برای کاربرد در نرم افزار آماری «اس پی اس اس» را در بر دارد. پُرسا همه این خدمات را با هزینه ای اندک برای کاربران فراهم می کند تا پژوهشی آسان و خوشایند را به انجام رسانند و از دستاوردهای کار خود بهره بیشتری برند.

گاه‌شمار هوش مصنوعی

گاه‌شمار هوش مصنوعی	نام
گاه‌شمار هوش مصنوعی	نام کوتاه
۱۳۹۹	سال راه‌اندازی
ایرنداک	ناشر
همگان/رایگان	دسترسی
AI.IRANDOC.AC.IR	نشانی

درباره

گاه‌شمار دو زبانه هوش مصنوعی، روند تاریخی هوش مصنوعی و دگرگونی‌های آن را نشان می‌دهد. هوش مصنوعی یکی از زمینه‌های نوپدید علم است که در زمانی کوتاه پس از برآمدن، نقش و تأثیری کلیدی در دیگر زمینه‌های علمی داشته است. کاربرد هوش مصنوعی چیزهایی را پدید خواهد آورد که دارای اندیشه یا کارکرد منطقی هستند یا مانند انسان می‌اندیشند یا کار می‌کنند. بررسی رویدادهای تاریخی هوش مصنوعی، می‌تواند به درک بهتر چگونگی پیدایش این زمینه، رویدادهای کلیدی توسعه آن، پیوند آن با دیگر رشته‌های علمی، و نام‌های کلیدی و تأثیرگذار بینجامد. یکی از ابزارهای کلیدی برای دریافت چنین دیدگاهی، بازنمایی داده‌ها و تفسیر و تحلیل‌های دیداری آن‌هاست. ساختار دو بُعدی رویداد - زمان از ساده‌ترین ساختارها برای نمایش داده‌های تاریخی به شمار می‌رود. یک رویداد، اطلاعات دیگری نیز دارد که با همراه کردن آن‌ها، ماهیتی چند بُعدی پیدا می‌کند و ساختار ساده رویداد - زمان باید به گونه‌ای دیگر و با نمودارهای پیچیده‌تر پیاده شود تا بتوان الگوهای گوناگون را در میان رویدادها دریافت. یکی از راهکارهای پاسخ به این نیاز، کاربست نمودارهای واکنشی است که در آن‌ها، کاربر می‌تواند به سویه‌های گوناگونی از داده‌ها بپردازد و از نگاه‌های گوناگون و بر پایه نیاز، هدف، و برداشت خود؛ تنها با چند کلیک آن‌ها را بررسی کند. گاه‌شمار برخط هوش مصنوعی، رویدادهای تاریخی و کلیدی را در زمینه هوش مصنوعی بازنمایی می‌کند. این دیداری‌سازی به نمایش واکنشی رویدادها در زمان، نمایش شبکه دانشمندان و همکاری میان آن‌ها، و نمایش جغرافیایی زیرزمینه‌های هوش مصنوعی در زمان می‌پردازد.

۱-۱. سامانه‌های پشتیبان پژوهش

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) در راستای دست‌یابی به برخی از مأموریت‌هایش چندین سامانه را برای پشتیبانی از پژوهش در کشور طراحی و راه‌اندازی کرده است. کاربران این سامانه‌ها بیشتر دانشجویان و استادان هستند. در ادامه به برخی از آنها اشاره شده است.

بایگاه وب راهنمای پژوهش و پژوهشگران (پژوهش‌کار)

نام	راهنمای پژوهش و پژوهشگران
نام کوتاه	پژوهش‌کار
سال راه‌اندازی	۱۳۹۵
ناشر	ایرانداک
دسترسی	همگان/رایگان
نشانی	research.irandac.ac.ir

درباره

پژوهش‌ها باید بتوانند چالش‌های واقعی را طرح و حل کنند و به نیازهای دانشی و فناوری صنایع و خدمات گوناگون در کشور پاسخ دهند. ولی در عمل گاه چنین نمی‌شود. برخی از پژوهش‌ها به جای سوخت رسانی پیشرفت و حل چالش‌های کشور، سوخت آن را هدر می‌دهند. به دلیل نبود منبعی فراگیر و با دسترسی آسان و همگانی برای بالابردن کیفیت و آموزش پژوهش‌ها، پژوهشگران، و دست‌اندرکاران پژوهش، ایرانداک «پژوهش‌کار» را راه‌اندازی کرد. «پژوهش‌کار» سامانه‌ای برای یادگیری، آموزش، و ارزیابی پژوهش برای همه کسانی است که درگیر کار پژوهش، داوری پژوهش، راهنمایی پژوهش، نشر پژوهش، و تجاری‌سازی پژوهش هستند و می‌خواهند از خود، دانشگاه، یا نشریه‌شان آغاز کنند. با «پژوهش‌کار» امکان یادگیری و آموزش پژوهش در یک ایستگاه شدنی است. پژوهشگران و استادان راهنما و داور می‌توانند «پژوهش‌کار» را برای انجام

پژوهش، هدایت پژوهش، ارزیابی پژوهش، و آموزش چگونگی ارتقای پژوهش به کار برند. نشریه‌ها می‌توانند آن را برای راهنمایی نویسندگان و داوران مقاله‌ها به کار برند. سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان پژوهش می‌توانند آن را به عنوان پایه‌ای برای بازبینی استانداردهای پژوهش، نشر، و ارتقای علمی استادان و پژوهشگران به کار برند.

پایگاه وب شیوه‌نامه ایران (راهنمای استاندارد به منابع اطلاعات فارسی و انگلیسی)

نام	راهنمای استاندارد به منابع اطلاعات
نام کوتاه	شیوه‌نامه ایران
سال راهاندازی	۱۳۹۵
ناشر	ایراندک
دسترسی	همگان / رایگان
نشانی	imos.irandoc.ac.ir

درباره

پدیدآور هر اثر علمی، کار خود را بر دو ستون استوار می‌دارد؛ یا بر پایه‌اندیشه‌ها و یافته‌های خود سخن می‌گوید یا از گفته‌ها و نوشته‌های دیگران بهره می‌برد. اخلاق علمی حکم می‌کند که کاربست گفتار و نوشتار دیگران با استناد به منبع آنها باشد تا خوانندگان بتوانند به‌سادگی سرچشمه آنها را بازشناسند و اگر نیاز بود از آنها بهره‌برند. با چنین رویکردی، روش‌های گوناگونی برای استناد یا ارجاع به منابع پدید آمده‌اند. این روش‌ها اندک اندک ساخت یافته‌اند و در شیوه‌نامه‌هایی با نظام‌های استنادی گوناگون به انتشار درآمده‌اند. کمبود چنین شیوه‌نامه‌هایی به زبان فارسی، مایه کاربست روش‌های گوناگون استناد در میان ناشران و نشریه‌های گوناگون شده که گاه پوشش بسنده‌ای برای استناد به همه منابع را نیز دربر ندارند. از این رو، داشتن شیوه‌نامه‌ای فراگیر بر پایه روش‌های پذیرفته شده‌گريزناپذیر می‌نماید که راهنمای استاندارد به منابع اطلاعات فارسی و انگلیسی برای پدیدآورندگان فارسی‌زبان باشد. با این هدف، شیوه‌نامه ایران (راهنمای استاندارد به منابع اطلاعات فارسی و انگلیسی) بر پایه شیوه‌نامه شیکاگو با پیشینه‌ای بیش از یک‌صد سال، تدوین شده است. این شیوه‌نامه روش استنادی نویسنده - تاریخ و الگوهای پایه آن را می‌شناساند که روشی فراگیر و آسان است. افزون بر این، چگونگی استناد به منابع گوناگون چاپی و الکترونیکی و نمونه‌های آن را نشان می‌دهد.

سامانه راهنمای نگارش پایان‌نامه و رساله (راه)

نام	راهنمای نگارش پایان‌نامه و رساله
نام کوتاه	راه
سال راه‌اندازی	۱۳۹۶
ناشر	ایرانداک
دسترسی	همگان/رایگان
نشانی	rah.irandoc.ac.ir

درباره

صدها هزار دانشجوی برای پایان رساندن کارشناسی ارشد یا دکتری خود باید پارسا بنویسند. این دانشجویان برای نگارش پارسا از شیوه‌های گوناگون پیروی می‌کنند. یکی از نخستین شیوه‌نامه‌ها را در این زمینه ایرانداک در سال ۱۳۶۶ از یک راهنمای دانشگاهی سال ۱۹۷۶ ترجمه و با نام «راهنمای نوشتن رساله‌های پژوهشی» منتشر کرد. نگاهی به این شیوه‌نامه و مانند آن نشان می‌دهد که برخی از آنها کاستی‌هایی دارند، برخی برافزوده‌اند، برخی تنها به بخشی از نیازها پاسخ می‌دهند، برخی به دشواری یافت می‌شوند، و برخی هم بروز نمی‌شوند. این کاستی‌ها و تفاوت‌ها، نگارش پارسا را سخت و کار سازمان‌دهی آنها را نیز با دشواری روبرو می‌کند. راهنمای نگارش پایان‌نامه و رساله (راه) که به سفارش و با نظارت دفتر سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی امور پژوهشی (معاونت پژوهش و فناوری وزارت عتف) درست شده است، یک شیوه یکسان، جامع، و بروز در دسترس همه دانشجویان می‌گذارد که با پیروی از آن، پارسای یک‌دستی نوشته شود.

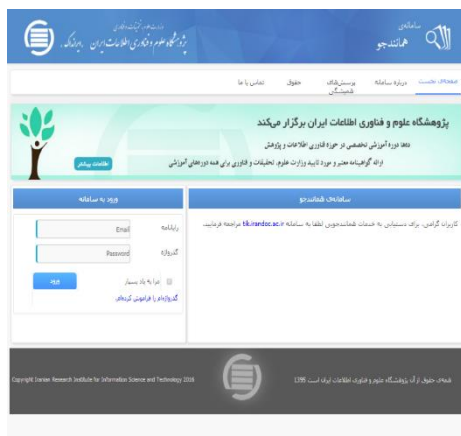

۱۲-۱. اخلاق و درستی پژوهش

اخلاق و درستی انجام، بخش جداناپذیر از پژوهش به شمار می‌رود که باید در کانون توجه پژوهشگران، دانشجویان، و استادان باشد. برای پشتیبانی از درستی انجام پژوهش‌های ایرانیان، ایرنداک خدماتی طراحی و راه‌اندازی کرده است که می‌توانند در این زمینه کارآمد باشند. در ادامه به یک خدمت کلیدی ایرنداک در زمینه اخلاق و درستی پژوهش اشاره می‌شود.

سامانهٔ همانندجو

نام	سامانهٔ همانندجو
نام کوتاه	همانندجو
سال راه‌اندازی	۱۳۹۵
ناشر	ایرنداک
دسترسی	محدود/آبونمانی
نشانی	tikservice.irandoc.ac.ir

درباره

ایرنداک برای اجرای سیاست‌های کلی علم و فناوری و در پاسخ به خواست جامعهٔ علمی کشور برای گسترش اخلاق علمی و پشتیبانی از مالکیت فکری و معنوی و همچنین پیشگیری از بدرفتاری‌های علمی، به‌ویژه سایه‌نویسی و دستبرد علمی در تدوین پایان‌نامه‌ها و رساله‌های تحصیلات تکمیلی، سامانهٔ «همانندجو» را با پشتوانهٔ متن کامل و در حال افزایش بیش از ۱۰۰ هزار عنوان از تازه‌ترین پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها (۱۳۸۷-۱۳۹۵) راه‌اندازی کرده است. همانندجویی در نوشتار پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها، گامی در کمک به نگه‌داشت حقوق پدیدآوران و گسترش علم و فناوری و زمینه‌سازی برای دسترسی آزاد همگان به اطلاعات است. «همانندجو» با جست‌وجوی خودکار در متن کامل پایان‌نامه‌ها و رساله‌های موجود در ایرنداک، نوشته‌های همانند را بازایی

و اندازه‌هماندی و منبع اطلاعات همانند را نمایش می‌دهد. بر پایه آیین‌نامه ثبت و اشاعه پیشنهادها، پایان‌نامه‌ها، و رساله‌های تحصیلات تکمیلی و صیانت از حقوق پدیدآوران در آنها (شماره ۱۹۵۹۲۹/۱ و تاریخ ۱۳۹۵/۹/۶ ابلاغ شماره ۱۱/۱۹۸۰۹۷ تاریخ ۱۳۹۵/۹/۷) دو وظیفه ثبت و همانندجویی پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها، و پیشنهادها بر دوش دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، و مؤسسه‌های آموزش عالی، پژوهشی، و فناوری دولتی و غیردولتی وزارت عتف گذارده شده است.

مدیریت اطلاعات و فناوری

- ❑ نگهداری و بروزرسانی پایگاه «گنج» با ۱۲۷۲۳۸۹ رکورد، ۴۰۷ هزار و ۷۸۵ کاربر، ۲۶۹۳۵۴۵ بازدید سالانه، و ۲۹۳۹۵ کاوش روزانه؛
- ❑ ثبت ۱۶۱ پارسا، ۱۰۴ پیشنهاد و ۱٫۵ پارسی خارج از کشور در روز در سامانه ملی «ثبت»؛
- ❑ همکاری ۴۵۲ مؤسسه آموزش عالی با ایرانداک برای ساخت آرشیو ملی پارسا؛
- ❑ پاسخ‌گویی نزدیک به ۱۴۲ هزار درخواست پیشنهاد پژوهش؛
- ❑ نگهداری و بروزرسانی ۱۶ اصطلاح‌نامه تخصصی با بیش از ۱۴۹ هزار اصطلاح؛
- ❑ پدیدآوری ارزش افزوده و تحلیل اطلاعات و ساخت و بروزرسانی ده‌ها پایگاه، سامانه، و داشبورد اطلاعاتی.

۲. مدیریت اطلاعات علم و فناوری

مدیریت اطلاعات علم و فناوری در ایرانداک با شعار «به از گنج دانش به گیتی کجاست» انجام می‌شود. فراهم‌آوری، سازمان‌دهی، ذخیره، حفظ، بازیابی، تحلیل و اشاعه اطلاعات و مدارک علمی و فناوری کشور و همچنین اطلاعات پشتیبان آنها از کارهای کلیدی در مدیریت اطلاعات علم و فناوری هستند. مدیریت اطلاعات علم و فناوری با فراهم‌آوری و ثبت اطلاعات آغاز می‌شود و با اشاعه آن به کاربران به پایان می‌رسد. در این میان نیز گام‌های بسیاری انجام می‌شوند که گاه در همین فرایند و گاه پشتیبان آن هستند. مدیریت اطلاعات علم و فناوری در ایرانداک به سال ۱۳۴۷ بازمی‌گردد. اکنون این مأموریت ایرانداک در معاونت اطلاعات علم و فناوری ایران و با پشتیبانی سخت‌افزاری، نرم‌افزاری، و شبکه‌ای مرکز فناوری اطلاعات انجام می‌شود.

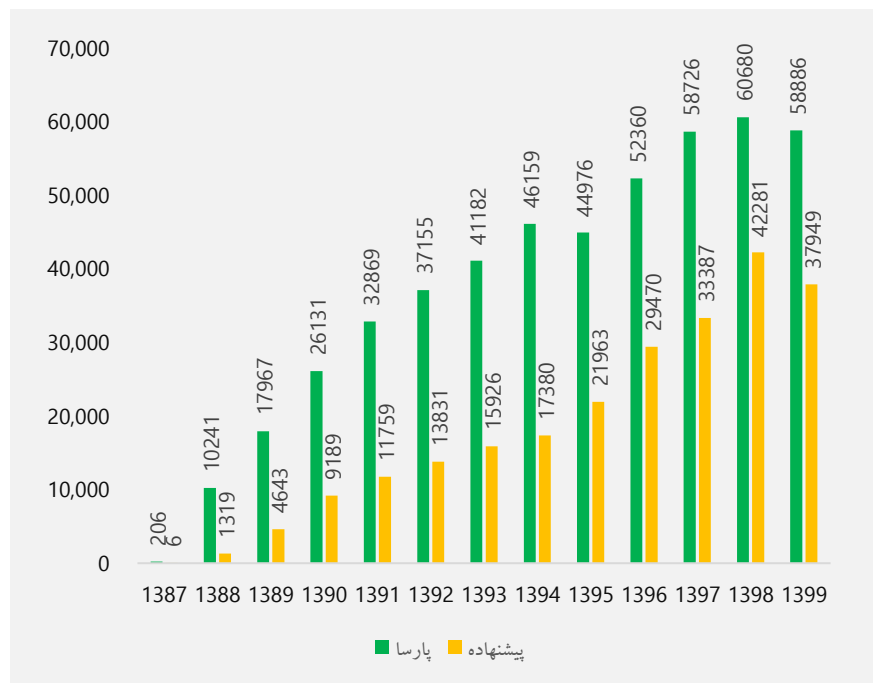
۱-۲. ثبت و فراهم‌آوری اطلاعات

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرنداک) کار مدیریت اطلاعات علم و فناوری را از سال ۱۳۴۷ آغاز کرد و افزون بر اطلاعات جاری، اطلاعات پیش از آن را نیز سازمان داد. دستاوردهای این کار در سامانه‌ها و پایگاه‌های اطلاعات و منابع مرجع ارائه می‌شوند. نخستین بار بر پایه بخش‌نامه شماره ۱۲۲۳۸/۸۹/۴۳ تاریخ ۱۳۸۶/۸/۲۰ وزیر علوم، تحقیقات، و فناوری و برای تکمیل پوشش پایگاه اطلاعات پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها (پارسا)، بهبود دسترسی به این منابع، و پیشگیری از دوباره کاری در پژوهش‌های دانشگاهی؛ همه دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، و مراکز آموزش عالی، پژوهشی، و فناوری کشور باید یک نسخه از این مدارک را در اختیار ایرنداک بگذارند و از آنان خواسته شده است که «صدور گواهی فراغت از تحصیل، به اعلام وصول پایان‌نامه دانش‌آموخته» از ایرنداک سپرده شود. ایرنداک برای آسان‌سازی این فرایند، سامانه ثبت پیشنهادها، پایان‌نامه‌ها، و رساله‌ها (ثبت) را به نشانی SBT.IRANDOC.AC.IR در اختیار دانشجویان کشور گذاشته است که در آن، ثبت اطلاعات پیشنهادها، پایان‌نامه‌ها، و رساله‌های تحصیلات تکمیلی کشور انجام می‌شود. به‌تازگی نیز آیین‌نامه ثبت و اشاعه پیشنهادها، پایان‌نامه‌ها، و رساله‌های تحصیلات تکمیلی و صیانت از حقوق پدیدآوران در آنها (شماره ۱۹۵۹۲۹/۱ و تاریخ ۱۳۹۶/۹/۶) از همه دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، و مراکز آموزش عالی، پژوهشی، و فناوری دولتی و غیردولتی وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری خواسته است که فایل تمام‌متن این مدارک را در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرنداک) ثبت و همانندجویی کنند. دانشجویان پس از پذیرش پیشنهاد، به این سامانه مراجعه و اطلاعات پیشنهاد خود را ثبت و شناسه ره‌گیری دریافت می‌کنند. پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها نیز پس از ثبت و بارگذاری فایل تمام‌متن و تأیید ایرنداک، آماده پذیرش دانشگاه می‌شوند. دریافت شناسه ره‌گیری به‌منزله ثبت پایان‌نامه یا رساله در سامانه است و دانشجو باید آن را برای گام‌های بعدی به آگاهی مؤسسه محل تحصیل برساند. سپس دانشگاه وارد سامانه می‌شود و اطلاعات دانشجو را بررسی و اگر تأیید کند، ثبت پایان می‌یابد.

نسخه دوم سامانه ملی ثبت پایان‌نامه، رساله، و پیشنهاد با تغییرات بنیادین و امکانات ویژه در پنجم آبان ۱۳۹۵ به‌دست معاون وزیر عتف و رئیس سازمان امور دانشجویان رونمایی شد و نخستین پایان‌نامه و پیشنهاد در تاریخ ۱۹ آبان ۱۳۹۵ در آن به ثبت رسید. در نسخه تازه این سامانه، دانشجویان می‌توانند پایان‌نامه کارشناسی ارشد و رساله دکتری و پیشنهاد آنها را با یک نام کاربری ثبت نمایند. بیشتر فیلدهای

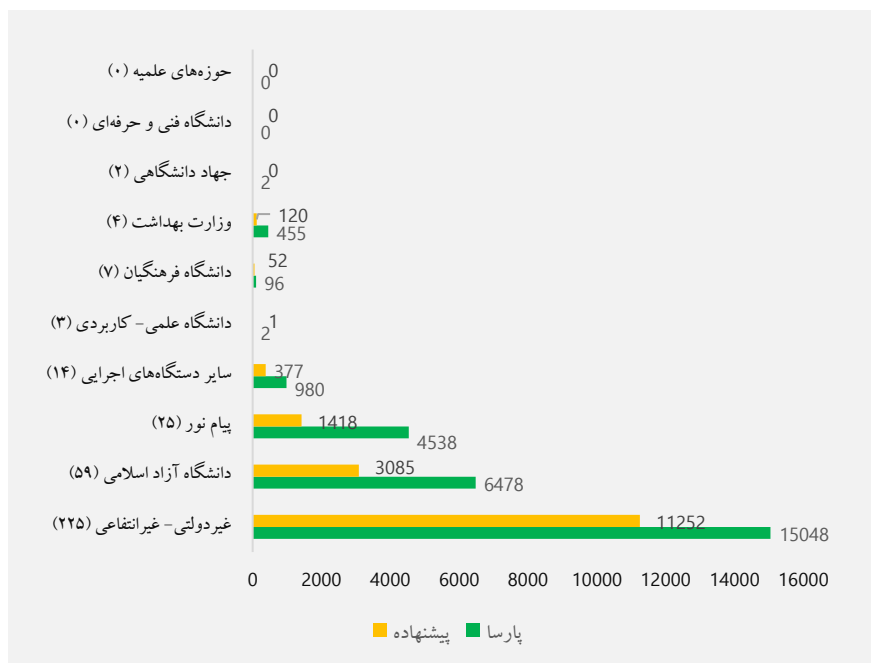
سامانه برای تضمین کیفیت داده‌ها، از پیش تعریف شده و از سیاهه‌های گوناگون قابل انتخاب هستند و نیازی به وارد کردن آنها نیست. افزون بر این، کاربران همیشه می‌توانند وضعیت مدارک ثبت شده خود را پایش کنند و امکان ویرایش اطلاعات ثبتی تا پیش از تأیید مؤسسه نیز برای آنها فراهم است. در نسخه تازه، فایل تمام متن پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها را ایرانداک کنترل می‌کند و پس از ارائه کد ره‌گیری به دانشجو، فایل‌های فرستاده شده را کارشناسان ایرانداک تأیید می‌کنند و سپس به تأیید مؤسسه‌ها می‌رسد. پس از تأیید، مدرک برای سازمان‌دهی به سامانه ویرایش و سازمان‌دهی می‌رود و پس از انجام فرایند سازمان‌دهی، در سامانه اطلاعات علمی ایران (گنج) به نشانی GANJ.IRANDOC.AC.IR در اختیار همگان گذاشته می‌شود. در نمودار ۱-۲ روند ثبت پارسا و پیشنهاد از سال ۱۳۸۷ تا پایان ۱۳۹۹ نشان داده شده است.

نمودار ۱-۲. روند ثبت پارسا و پیشنهاد در سامانه ثبت ایرانداک

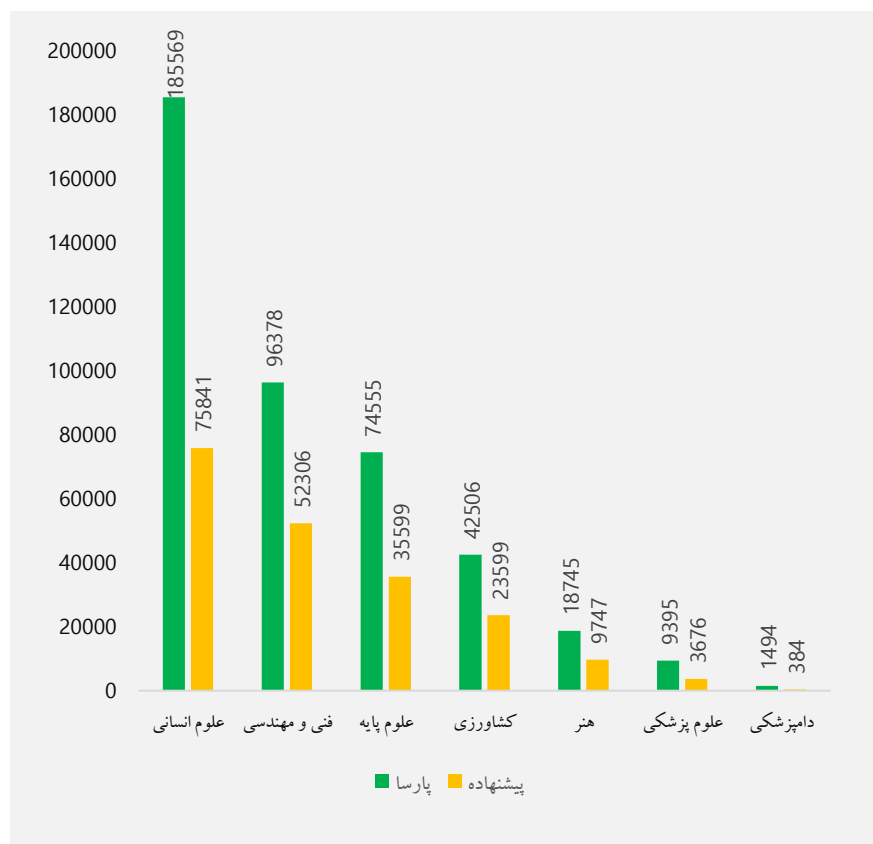

پیش از آغاز کار سامانه ثبت، گردآوری پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها دستی بود و شمار همه آنها به ۱۱۰ هزار می‌رسید که پس از آغاز به کار این سامانه، فایل‌های الکترونیکی پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها در سامانه بارگذاری شدند. گفتنی است از سال ۱۳۸۷ تا پایان سال ۱۳۹۹ بیش از ۲۶۰ هزار نسخه چاپی پارسا نیز به ایرنداک فرستاده شدند. تا پایان سال ۱۳۹۹ بیش از ۳۵۳ هزار نسخه چاپی پارسا در آرشیو ملی پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها نگهداری می‌شوند. افزون بر پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها، در آرشیو ایرنداک منابع ارزشمند و بی‌مانند دیگری نیز هستند. این آرشیو دربردارنده نزدیک به ۳۵۰ هزار پارسای دانشجویان مؤسسه‌های ایرانی، ۴۲ هزار پارسای دانشجویان ایرانی مؤسسه‌های خارجی، ۲۵ هزار گزارش دولتی، ۱۵ هزار جلد مقاله نشریه‌های فارسی، و سه هزار جلد مقاله همایش‌ها است. در نمودار ۲-۲ شمار مؤسسه‌های وابسته به نهادهای گوناگون و اندازه مشارکت آنها در ثبت پارسا و پیشنهاد در سال ۱۳۹۹ نشان داده شده است. ۱۰۵ مؤسسه وابسته به وزارت عتف بیشترین شمار پارسا و پیشنهاد را در سامانه ثبت داشتند.

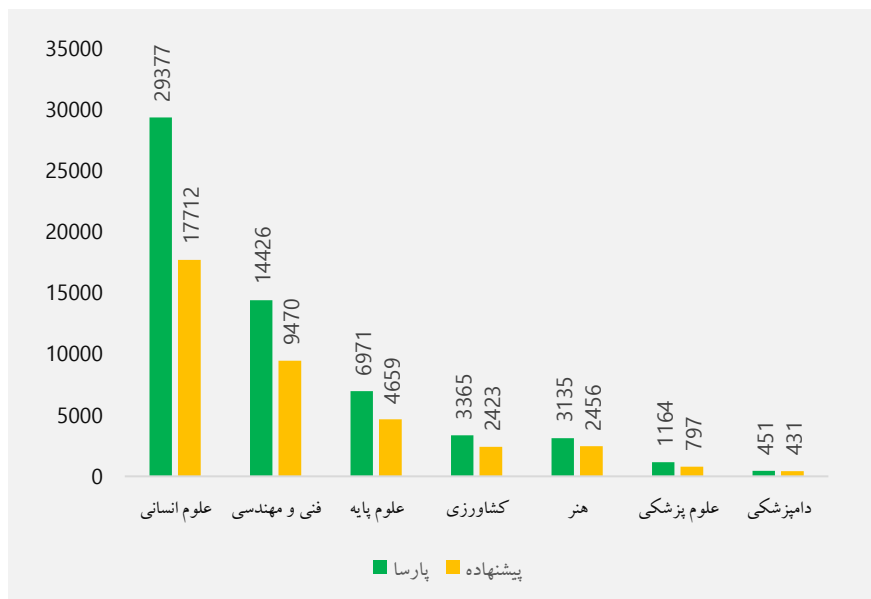

نمودار ۲-۲. اندازه مشارکت مؤسسه‌ها در سامانه ثبت ایرنداک

دوره کارشناسی ارشد با ۶۵۰۷۴ پارسا در سال ۱۳۹۹ بیشترین فراوانی را در سامانه ثبت دارد. دوره‌های دکتری تخصصی با ۸۰۹۵، دکتری حرفه‌ای با ۱۲۸۳، دکتری تخصصی بالینی با ۴۰، دکتری تخصصی غیربالینی با ۳۵، و دوره «ام. پی. اچ.» با ۹ پارسا در جایگاه‌های بعدی هستند. از دیدگاه موضوعی نیز گروه علوم انسانی بیشترین فراوانی را در ثبت پارسا و پیشنهاد دارد. در نمودار ۲-۳ فراوانی ثبت پارسا در گروه‌های گوناگون موضوعی تا پایان ۱۳۹۹ و در نمودار ۲-۴ فراوانی ثبت پارسا در گروه‌های گوناگون موضوعی در سال ۱۳۹۹ آمده است.

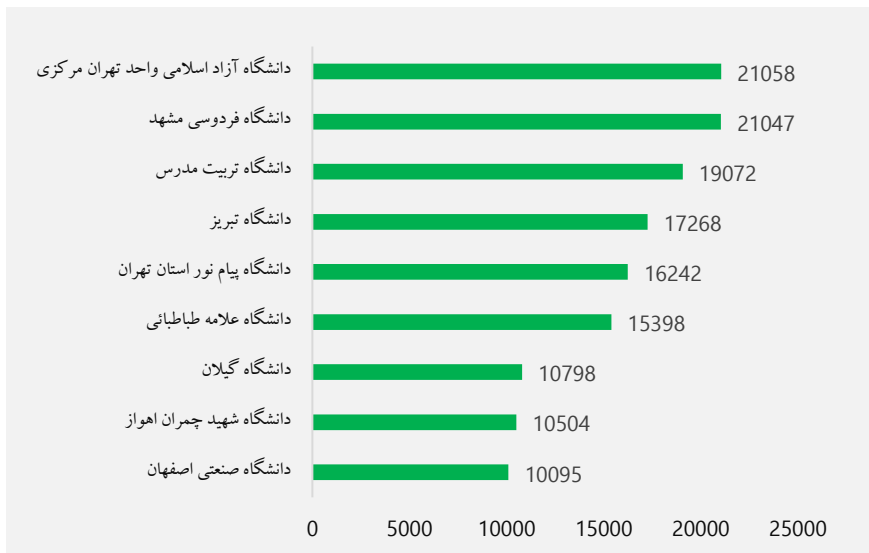

نمودار ۲-۳. فراوانی ثبت پارسای گروه‌های گوناگون موضوعی تا پایان ۱۳۹۹

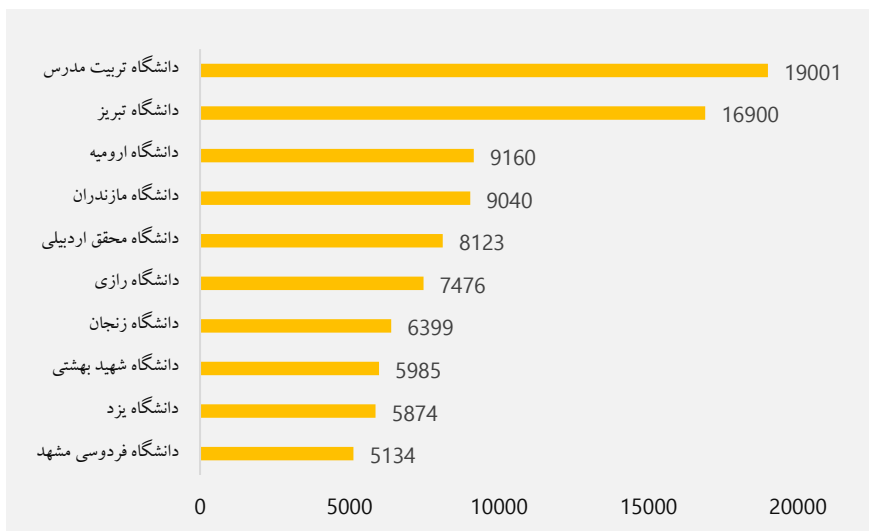

نمودار ۲-۴. فراوانی ثبت پارسی گروه‌های گوناگون موضوعی در سال ۱۳۹۹

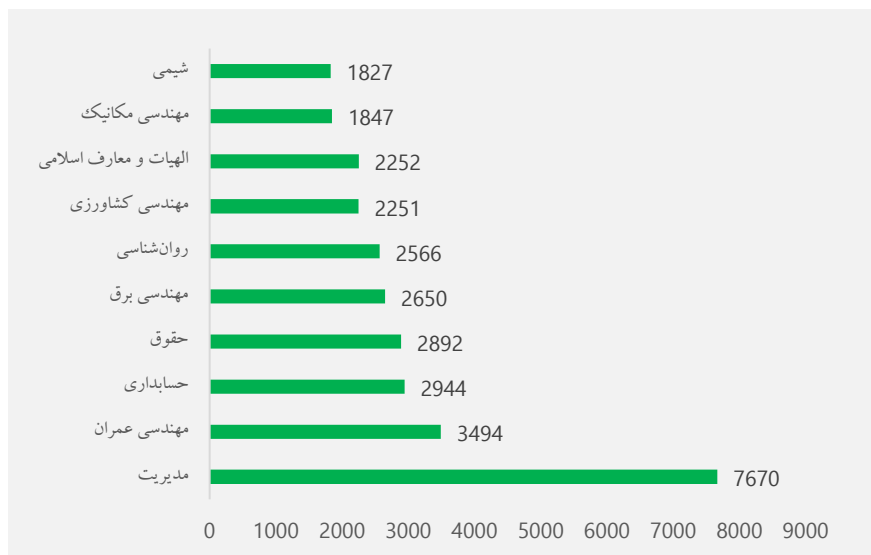
دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی با ثبت ۲۱۰۵۸ پارسا از سال ۱۳۸۷ تا پایان ۱۳۹۹ بیشترین مشارکت را از دیدگاه شمار پارسی ثبت شده در سامانه ثبت داشته است. دانشگاه تربیت مدرس نیز با ۱۹۰۰۱ پیشنهاد در جایگاه نخست مشارکت در ثبت پیشنهاد در سامانه ثبت ایرنداک دارد. در نمودار ۲-۵، ۱۰ مؤسسه نخست از دیدگاه ثبت بیشترین پارسا در سامانه ثبت ایرنداک تا پایان ۱۳۹۹ و در نمودار ۲-۶، ۱۰ مؤسسه نخست از دیدگاه ثبت بیشترین پیشنهاد در سامانه ثبت ایرنداک تا پایان ۱۳۹۹ آمده‌اند. روی هم رفته، ۷۶۷۰ پارسا در رشته مدیریت در سال ۱۳۹۹ در سامانه ثبت ایرنداک ثبت شدند که نسبت به رشته‌های دیگر فراوانی بیشتری دارد. از دیدگاه ثبت پیشنهاد نیز رشته باکتری‌شناسی پزشکی با ۴۲۴۴ پیشنهاد بیشترین فراوانی را دارد. در نمودار ۲-۷، ۱۰ رشته نخست از دیدگاه ثبت بیشترین پارسا در سامانه ثبت ایرنداک در سال ۱۳۹۹ و در نمودار ۲-۸، ۱۰ رشته نخست از دیدگاه ثبت بیشترین پیشنهاد در سامانه ثبت ایرنداک در سال ۱۳۹۹ آمده‌اند.

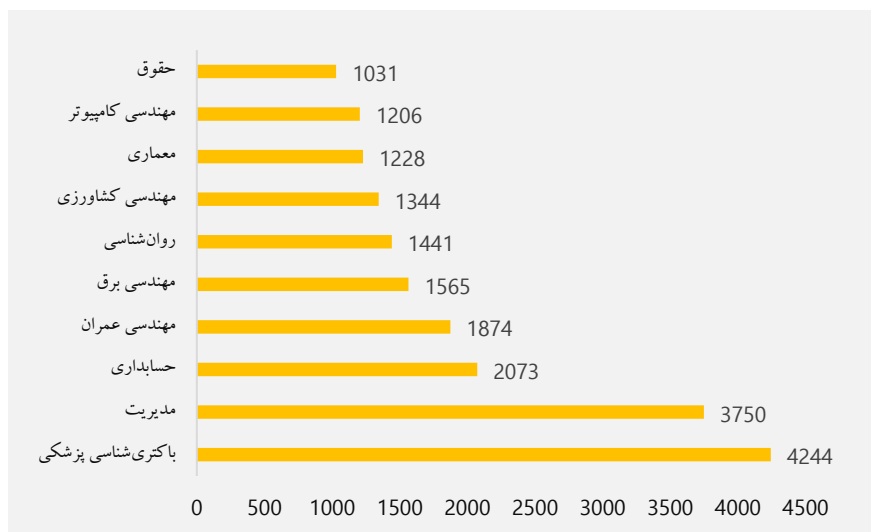
نمودار ۲-۱۰. مؤسسه نخست از دیدگاه ثبت بیشترین پارسا در سامانه ثبت ایرانداک

نمودار ۲-۱۰. مؤسسه نخست از دیدگاه ثبت بیشترین پیشنهاد در سامانه ثبت ایرانداک

نمودار ۲-۱۰ رشته نخست از دیدگاه ثبت بیشترین پارسا در سامانه ثبت ایرانداک

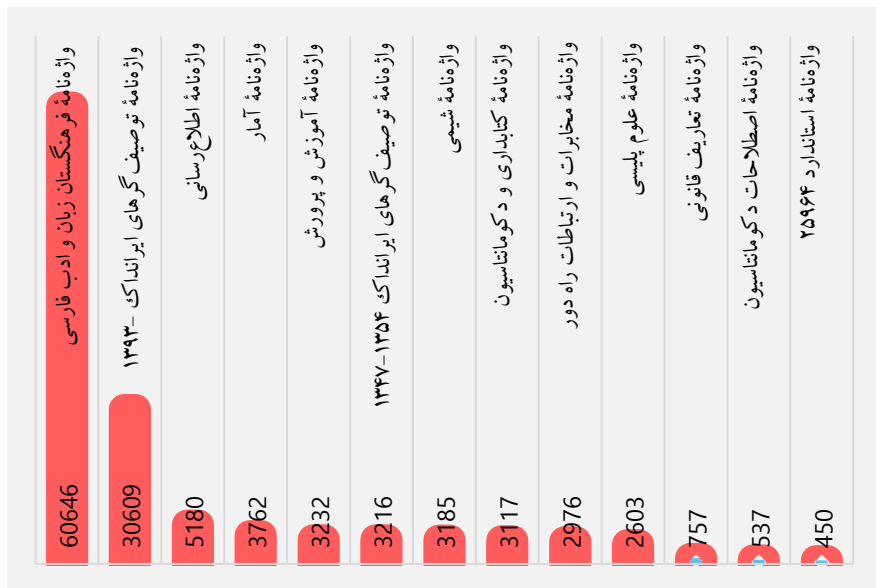

نمودار ۸-۱۰ رشته نخست از دیدگاه ثبت بیشترین پیشنهاد در سامانه ثبت ایرانداک

پس از ثبت اطلاعات پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها (پارساها)، کارشناسان به نمایه‌سازی و ویراستاری آنها می‌پردازند. نمایه‌سازی، تحلیل هوشمندانه نوشته پارساها برای شناسایی مفاهیم ارائه شده در آنها و تخصیص اصطلاحات نمایه‌ای در پیوند، با هدف امکان بازیابی اطلاعات است. پس از نمایه‌سازی، همه اطلاعات در بخش کنترل داده‌ها (ویراستاری)، کنترل و بازنگری می‌شوند. ایرانداک برای بهبود و شتاب نمایه‌سازی اطلاعات منابع گوناگون مانند پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها (پارساها)، سامانه ویرایش و سازمان‌دهی اطلاعات را در ویندوز طراحی و کار با نسخه نخست این سامانه را از تیر سال ۱۳۹۳ آغاز کرد. نسخه دوم این سامانه در اسفند سال ۱۳۹۴ با بهبود نسخه پیشین و افزودن امکانات و توانمندی‌های تازه بهره‌برداری شد. در سال ۱۳۹۹، ایرانداک ۲۵,۳۹۹ پایان‌نامه/رساله را نمایه‌سازی و ویرایش کرد. سازمان‌دهی اطلاعات نیاز به منابع مرجع دارد که برخی از آنها پیش از سازمان‌دهی و برخی نیز در هنگام سازمان‌دهی درست می‌شوند و همگی آنها نیاز به روزآوری دارند. برخی از منابع مرجع؛ واژه‌نامه‌ها، واژگان‌ها، دانشنامه‌ها، اصطلاح‌نامه‌ها، و فهرست‌های مستند نام‌ها هستند.

۱-۲. واژه‌نامه‌ها

واژه‌نامه‌ها در گسترش و همگانی‌سازی علم و استانداردسازی زبان آن نقش کلیدی دارند. ایرانداک در سازمان‌دهی اطلاعات، همواره با واژه‌های نوین علمی و فناوریانه روبرو بوده است و باید برای واژه‌های بیگانه، برابرنهادهای درست فارسی را بیابد یا برگزیند و هرگاه نیاز باشد، توصیف آنها را نیز همراه واژه‌ها بیاورد. از این رو، ساخت واژه‌نامه‌ها یکی از کارهای همیشگی ایرانداک است که نخستین آنها در سال ۱۳۵۹ با نام «فرهنگ اصطلاحات دکومانتاسیون» با ۵۳۷ واژه به چاپ رسید. در پایگاه وب واژه‌نامه‌ها به نشانی DIC.IRANDOC.AC.IR همراه با بازنشر واژه‌نامه‌های چاپی ایرانداک در محیط وب، واژه‌هایی که در کار روزانه سازمان‌دهی اطلاعات، کنترل و برگزیده می‌شوند، در اختیار همگان گذاشته شده است. افزون بر این، واژه‌نامه‌های فرهنگستان زبان و ادب فارسی نیز در این سامانه در دسترس کاربران هستند. این سامانه بیش از ده واژه‌نامه و بیش از ۱۰۰ هزار واژه را دربردارد. ایرانداک پذیرای دیدگاه‌های کاربران گرامی درباره هر واژه و برابرنهاد یا توصیف آن است و آمادگی دارد که واژه‌نامه‌های تخصصی نهادهای دیگر را نیز به این مجموعه ارزشمند بیفزاید. در نمودار ۲-۹ گزارشی درباره واژه‌نامه‌های ایرانداک و شمار واژه‌های آنها آمده است.

نمودار ۲-۹. واژه‌نامه‌های ایرنداک و شمار واژه‌های آنها

۲-۱-۲. توصیف گره‌های ایرنداک

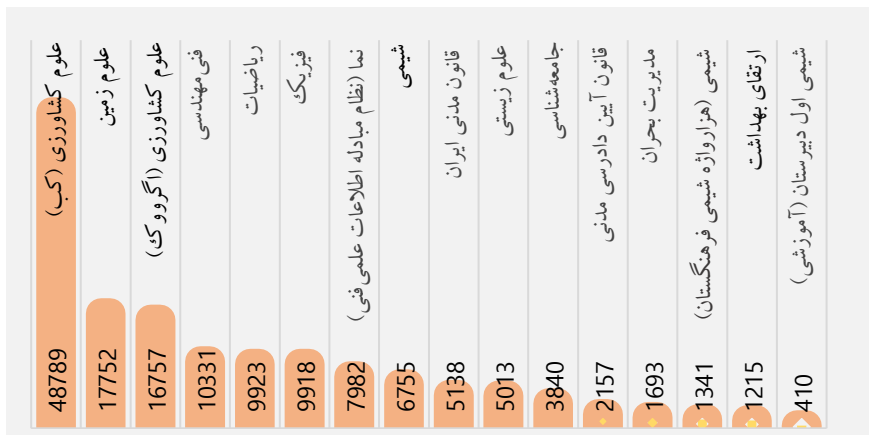
توصیف گره‌ها، کلیدواژه‌های استخراج شده از مدارک در سامانه ویرایش و سازمان‌دهی اطلاعات هستند. تاکنون بیش از ۱۲۴,۳۴۴ کلیدواژه، ۸۶,۱۲۱ کلیدواژه کنترل‌شده، و ۶۳,۳۹۴ کلیدواژه ویراسته نگاشته شده که در نشانی DIC.IRANDOC.AC.IR در دسترس همگان است. در سال ۱۳۹۹، ۳,۵۶۵ کلیدواژه به توصیف گره‌های ایرنداک افزوده شده است.

۲-۱-۳. اصطلاح‌نامه‌ها

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرنداک) برای انجام بهتر سازمان‌دهی و تحلیل اطلاعات علمی کشور، شانزده عنوان اصطلاح‌نامه را با بیش از ۱۴۹ هزار اصطلاح (مرجع و غیرمرجع) در موضوع‌های گوناگون تدوین کرده که در نشانی ESN.IRANDOC.AC.IR در دسترس همگان است. اصطلاح‌نامه‌های ایرنداک، دوزبانه و با همکاری متخصصان هر زمینه و گروه‌های تخصصی فرهنگستان زبان و ادب فارسی نگاشته شده‌اند. در این زمینه، ایرنداک با سازمان‌های جهانی «ترنم» و «اینفوترم» نیز همکاری دارد. اصطلاح‌نامه «اگرووک» در علوم کشاورزی که «فاثو» به چاپ رسانده نیز در ایرنداک

ترجمه، بومی سازی، و در پایگاه این سازمان ثبت شده است.

نمودار ۲-۱. اصطلاح‌نامه‌های ایرانداک و شمار واژه‌های آنها

۲-۱-۴. فهرست‌های مستند نام‌های ایرانداک (نام‌ها)

مستندسازی نام‌ها با زمینه‌های موضوعی بسیار مانند نام مشاهیر و پدیدآوران، نام مکان‌ها، نام کتاب‌ها، و نام نمایشنامه‌ها یکی از کارهای ایرانداک است که می‌تواند مهار واژگان، آسانی جست‌وجو، هدایت کاوش گران به نام‌ها و اصطلاح‌های همانند، تغییر سریع شناسه‌ها، بازیابی سریع و آسان یک موضوع یا نام، مفاهیم مرتبط و گونه پیوند آنها با هم، و نمایان‌سازی و کنترل واژه‌ها و اصطلاحات دارای دو یا چند معنی را برای جلوگیری از اختلال معنایی در هنگام بازیابی در پی داشته باشد. پایگاه وب فهرست‌های مستند نام‌های ایرانداک به نشانی NAMHA.IRANDOC.AC.IR برای پاسخ‌گویی به بخشی از نیاز مدیریت دانش در قلمروی سازمان‌دهی اطلاعات راه‌اندازی شده است. این سامانه، فهرست مستند نام‌های نهادها، سازمان‌ها، و مؤسسه‌های دولتی، نام پژوهشگران، نام‌های جغرافیایی ایران، و نام کتاب‌ها (برگرفته از پارساهای موجود در ایرانداک) را دربردارد.

۲-۲. اشاعه اطلاعات

۲-۲-۱. پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج)

پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج). نسخه ۴

نام	پایگاه اطلاعات علمی ایران
نام کوتاه	گنج
سال راه‌اندازی	۱۳۹۵
ناشر	ایرنداک
دسترسی	همگان / رایگان
نشانی	ganj.irandoc.ac.ir

صفحه جدول از پایگاه‌های علوم و فناوری اطلاعات ایران است (۱۳۹۵)

درباره

پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج)، دستاورد کاربرد فناوری اطلاعات در خدمات مدیریت اطلاعات علم و فناوری در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرنداک) است. پیشینه این بخش از خدمات ایرنداک به دهه چهل بازمی‌گردد که کار گردآوری، سازمان‌دهی، و اشاعه اسناد علمی و فناوریانه در ایرنداک آغاز شد. هر چند اکنون بیشترین داده‌های روزآمد گنج از پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها و پیشنهادها، آنتهاست، ولی قلمرو آن گسترده است و طرح‌های پژوهشی، گزارش‌های دولتی، و مقاله‌های علمی را نیز در بر دارد. کار پایگاه اطلاعات علمی ایران، نخستین بار در سال ۱۳۷۰ در رایانه‌های «مین فریم» و محیط نرم‌افزار «سی‌دی‌اس‌آی‌اس‌آی» شروع شد. در سال ۱۳۷۳ این پایگاه با فناوری «دایال‌آپ» در شبکه‌ای با نام «صبا» از دور در دسترس کاربران قرار گرفت. سال ۱۳۷۸ بود که اینترنت به ایرنداک وارد شد و دسترسی به گنج نیز در وب فراهم شد. از آن پس با پیشرفت فناوری اطلاعات، این پایگاه نیز قابلیت‌های تازه‌ای یافته است و در گذر زمان، نسخه‌های گوناگونی از آن با فناوری‌های روز به کار رفته‌اند. این پایگاه با صدها هزار پیشینه از بزرگ‌ترین گنجینه‌های علمی کشور و هم‌اکنون مرجع بسیاری از پژوهشگران ایران و جهان است و روزانه بیش از ده هزار کاربر، ده‌ها هزار جست‌وجو

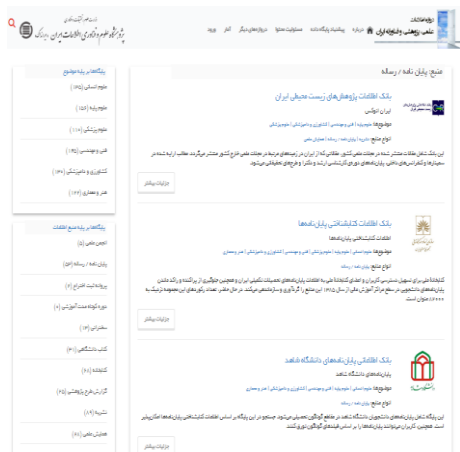
در آن انجام می دهند. این سامانه بنیان سامانه های دیگری در ایرانداک همچون سامانه همانندجو و سامانه پیشینه پژوهش است.

پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج) اکنون دربرگیرنده ۸۵۷۰۵۸ رکورد پیشنهاد و پار سا ست. نسخه پیشین این پایگاه افزون بر پار سا و پیشنهاد، طرح پژوهشی، مقاله نشریه، گزارش های دولتی، و مقاله همایش را نیز پوشش می دهد. هر دو پایگاه در مجموع ۱۲۷۲۳۸۹ مدرک دارند. در سال ۱۳۹۹ مجموعاً در هر دو پایگاه ۱۰۷۵۸۵۱۱ جست و جو با میانگین روزانه ۲۹۳۹۵ جست و جو در این پایگاه ها روی داده است.

دروازه اطلاعات علمی، پژوهشی، و فناوریانه ایران (در)

نام	دروازه اطلاعات علمی، پژوهشی، و فناوریانه ایران
نام کوتاه	در
سال راه‌اندازی	۱۳۹۵
ناشر	ایرنداک
دسترسی	همگان / رایگان
نشانی	dar.irandoc.ac.ir

درباره

دروازه اطلاعات علمی، پژوهشی، و فناوریانه ایران (در) نخستین دروازه اطلاعات علمی در ایران است که در مهر ۱۳۹۵ با بیش از ۲۰۰ پایگاه اطلاعات علمی، پژوهشی، و فناوریانه راه‌اندازی شد. این دروازه از یک سو دست‌یابی پژوهشگران را به پایگاه‌های داده آسان می‌کند و از سوی دیگر به سیاست‌گذاران علم و فناوری نمایی فراگیر را از وضعیت این پایگاه‌ها نشان می‌دهد. دروازه اطلاعات علمی، پژوهشی، و فناوریانه پیوند به پایگاه‌های داده گوناگون را با مدارکی مانند پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها، نشریه‌ها، گزارش طرح‌های پژوهشی، کتابخانه‌های دانشگاهی، همایش‌ها، کتاب‌های دانشگاهی، و انجمن‌ها در رشته‌های اصلی و فرعی فراهم می‌سازد. این دروازه، پایگاه‌های داده را در وب بر پایه نیاز کاربران در چارچوب‌ها و موضوع‌های کاربردی با بهبود شیوه ارائه و کیفیت خدمات و همچنین با افزایش دسترسی‌پذیری و کاربردپذیری در درگاهی ارزشمند برای استادان، دانشجویان، و پژوهشگران بازنمایی می‌کند.

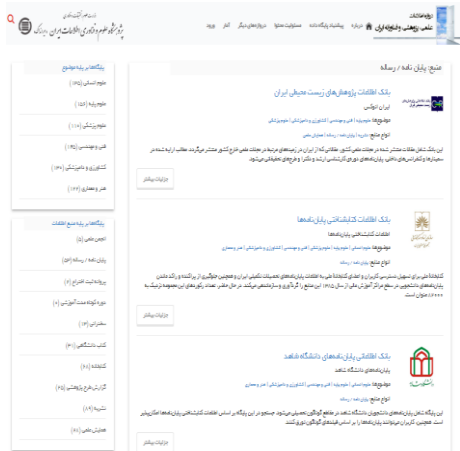

۳-۲. مدیریت عرضه و تقاضای پژوهش

۳-۲-۱. سامانه پیشینه پژوهش

سامانه پیشینه پژوهش

نام	سامانه پیشینه پژوهش
نام کوتاه	پیشینه
سال راه اندازی	۱۳۹۳
ناشر	ایرانداک
دسترسی	همگان / آبونمائی
نشانی	pishineh.irandoc.ac.ir

درباره

بسیاری از پژوهش‌های دانشگاهی در پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها انجام می‌شوند و بخشی از مقاله‌های علمی نیز دستاورد همین پژوهش‌ها هستند. آسانی دستیابی به این منابع کلیدی و کاربریست دستاوردهای آنها در فرایند پژوهش بسیار ارزشمند است. ایرانداک کار ثبت، سازمان‌دهی، و اشاعه اطلاعات علم و فناوری کشور را بر عهده دارد و از دیرباز مرکز دریافت نسخه‌ای از پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها و ارائه خدمات اطلاع‌رسانی آنها به جامعه علمی کشور بوده است. ایرانداک با این پشتوانه، سامانه پیشینه پژوهش را راه‌اندازی کرده است و به دانشجویان و پژوهشگران کمک می‌کند تا از پیشینه کار خود آگاهی یابند، از دوباره کاری پرهیز کنند، و با منابع موجود درباره پژوهش خود نیز آشنا شوند. کاربران می‌توانند پس از ثبت نام و تأیید آن، وارد سامانه شوند و درخواست خود را ثبت نمایند. نتیجه بررسی کارشناسان آموزش‌دیده ایرانداک برای کاربر و نیز همه کسانی که کاربر بخواهد، فرستاده می‌شود. ۸۳۵ هزار و ۵۴۶ درخواست تا پایان ۱۳۹۹ برای سامانه پیشینه فرستاده شده که کارشناسان ایرانداک به همه درخواست‌ها پاسخ داده‌اند.

□ برگزاری ۸۹ دوره آموزشی برای ۱۸۴۱ تن، دربردارنده ۱۶۷۰ دانشجو، ۱۶۶ همکار ایرانداک، و پنج عضو هیئت علمی، مدیر، و کارشناس سازمان‌ها؛

□ پذیرش ۲۷ دانشجوی دکتری در رشته‌های مدیریت فناوری اطلاعات، مهندسی فناوری اطلاعات، و علم اطلاعات و دانش‌شناسی از سال ۱۳۹۰ تاکنون؛

□ شرکت ۱۷۱ کارمند ایرانداک در ۳۵ دوره آموزشی ایرانداک.

۳. آموزش

آموزش در ایرانداک با طراحی، راه اندازی، بازاریابی، و برگزاری دوره های آموزشی کوتاه مدت، پذیرش و مدیریت دانشجویان دکتری و انجام کارهای در پیوند با آموزش و پژوهش آنها هستند. آموزش در ایرانداک به شکل دوره های تخصصی کوتاه مدت از سال ۱۳۶۲ آغاز شد، ولی پدید آمدن واحد مدیریت آموزش با مأموریت برنامه ریزی آموزش های علمی برای کارکنان پژوهشگاه و متقاضیان بیرون از پژوهشگاه، اجرای آموزش های برنامه ریزی شده، و انجام امور رفاهی و پشتیبانی های غیرآموزشی دانشجویان به سال ۱۳۸۴ باز می گردد. این واحد کار رسمی خود را از سال ۱۳۸۵ آغاز کرد و مسئولیت برگزاری دوره های آموزشی کوتاه مدت، تحصیلات تکمیلی، و کارکنان را بر عهده دارد.

۱-۳. دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت تخصصی

مدیریت آموزش از سال ۱۳۸۶ با دریافت مجوز آموزش کارکنان دولت از «معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی ریاست جمهوری» و «مرکز آموزش و پژوهش استانداری تهران»، امکان آموزش کارکنان سازمان‌های دولتی و غیردولتی را داراست و نیز از سال ۱۳۹۰ موفق به دریافت مجوز از دفتر آموزش‌های آزاد، غیرانتفاعی، و غیردولتی وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری برای برگزاری دوره‌ها گردیده است.

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرنداک) برای بالا بردن سطح علمی مخاطبان، با فراخوان مشارکت استادان توانمند اقدام به نیازسنجی، تدوین، طراحی، و اجرای دوره‌های آموزشی تخصصی کرده است و هم‌اکنون ۲۲۸ دوره آموزشی را در زمینه‌های سامان‌دهی و نشر اطلاعات، فناوری اطلاعات، فنی و مهندسی، مهارت‌های پژوهش و گسترش علم، مهارت‌های آموزشی، و مدیریت و برنامه‌ریزی برگزار می‌نماید و آمادگی دارد بر پایه نیاز مخاطبان (افراد یا سازمان‌ها) برای نیازسنجی، تدوین، طراحی، و اجرای دوره‌های آموزشی تخصصی برنامه‌ریزی کند. همچنین برای بهره‌مندی از دوره‌های تخصصی برای همه دانشجویان و اعضای هیئت علمی تسهیلاتی دیده شده است.

در سال ۱۳۹۹، ۱۷۱ نفر (۷۵۸ نفر ساعت) از کارکنان پژوهشگاه از ۳۵ دوره آموزشی در مدیریت آموزش ایرنداک بهره بردند که از این تعداد ۱۶۶ نفر (۶۷۸ نفر ساعت) کارکنان و کارشناسان و ۵ نفر (۸۰ نفر ساعت) از اعضای هیات علمی ایرنداک بودند. گفتنی است همه کارکنان پژوهشگاه می‌توانند بر پایه تخصص خود رایگان در دوره‌های آموزشی در پیوند شرکت نمایند.

مدیریت آموزش از سال ۱۳۸۵ تا پایان سال ۱۳۹۹، روی هم رفته، ۱۲۰۶ دوره آموزشی با ۲۰۳ عنوان برگزار کرده است. شمار شرکت‌کنندگان در دوره‌های آموزشی در مجموع ۱۸۳۵۲ نفر (۱۵۱۱۵۳ نفر ساعت) و میانگین رضایت شرکت‌کنندگان از دوره‌های برگزار شده ۸۸/۰۶ از ۱۰۰ بوده است. در نمودار ۱-۳ دوره‌های برگزار شده ایرنداک با فراوانی بیش از ۱۰ از سال ۱۳۸۵ تا پایان سال ۱۳۹۹ نشان داده شده‌اند.

فراوانی	نام دوره
۱۶۲	نگارش مقاله علمی برای نشریه‌های نمایه شده در نمایه‌نامه‌های جهانی (وب‌آوساینس و اسکوپس)
۱۱۷	کار با داده‌های کمی: کاربرد نرم‌افزار «SPSS» (پایه و پیشرفته)
۵۱	مدیریت اطلاعات علمی با استفاده از نرم‌افزار اندنوت (End Note X ^v)
۵۱	نرم‌افزار تحلیل داده‌های کیفی مکس کیودا (MAXQDA)
۴۹	شیوه نگارش مقالات علمی پژوهشی و ترویجی برای نشریات فارسی زبان
۳۶	نگارش پایان‌نامه و رساله
۳۵	روش‌شناسی پژوهش: رویکرد کیفی
۳۴	نرم‌افزار تحلیل داده‌های کیفی ان ویو (Nvivo)
۳۴	ویرایش ادبی و فنی نوشتارهای علمی (کتاب، مقاله، پایان‌نامه، و رساله)
۳۳	راهنماهای جستجو و دستیابی به اطلاعات در محیط وب
۲۸	اینفوگرافیک و تکنیک‌های نوین دیداری‌سازی داده‌ها و اطلاعات (مقدماتی)
۲۸	مدل‌سازی معادلات ساختاری با استفاده از نرم‌افزارای‌موس AMOS
۲۶	نرم‌افزار تحلیل داده‌های کیفی Atlas.Ti
۲۵	روش پژوهش: اصول و مبانی
۲۴	استخراج مقاله علمی پژوهشی از پایان‌نامه، رساله و طرح پژوهشی
۲۴	مدل‌سازی معادلات ساختاری با استفاده از نرم‌افزار Lisrel
۲۲	کاربرد نرم‌افزار «Word» در پژوهش
۲۱	پروپوزال‌نویسی و پایان‌نامه‌نویسی
۲۱	اصول سخنرانی، فن بیان و مهارت‌های ارتباطی
۱۹	آشنایی با مفاهیم، ساختار و نحوه ایجاد کتابخانه‌های دیجیتال
۱۶	مدل‌سازی معادلات ساختاری با استفاده از نرم‌افزار PLS
۱۵	جستجوی و بازیابی پیشرفته اطلاعات علمی از پایگاه‌های اطلاعاتی و استنادی بین‌المللی
۱۴	مهارت‌ها و فنون مدیریت کلاس درس در دانشگاه
۱۴	مهارت‌های پیش از تدریس

فراوانی	نام دوره
۱۴	ساخت اسلایدهای گویا و مؤثر برای سخنرانی: نرم‌افزار «prezi»
۱۳	آشنایی با شبکه‌های عصبی و استفاده از جعبه ابزار آن در محیط متلب (MATLAB)
۱۳	روش پژوهش با تاکید بر پایان‌نامه‌نویسی
۱۳	آشنایی با آینده‌پژوهی و روش‌های آن
۱۲	فراتحلیل (متا آنالیز): کاربرد نرم‌افزار «STATA»
۱۱	سواد اطلاعاتی
۱۰	پروپوزال‌نویسی

نمودار ۳-۱. دوره‌های برگزار شده با فراوانی بیش از ۱۰ از سال ۱۳۸۵ تا پایان سال ۱۳۹۹ در ایرانداک

مدیریت آموزش در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) در سال ۱۳۹۹، روی‌هم‌رفته، ۸۹ دوره آموزشی را برگزار کرده که نامشان در جدول ۳-۱ آمده است. گفتنی است ۱۷ مورد از این دوره‌ها برای نخستین بار در سال ۱۳۹۹ برگزار شده‌اند که در جدول ۳-۱ با نشان آبی‌رنگ ایرانداک آمده‌اند. افزون بر این، شش دوره آموزشی نیز بیرون از ایرانداک و به درخواست دیگر نهادها برگزار شده‌اند که در جدول ۳-۱ با نشان سرخ‌رنگ «خروج» آمده‌اند.

جدول ۳-۱. دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت تخصصی ایرانداک در سال ۱۳۹۹

۳۰ مهارت اساسی و ضروری برای یک پژوهشگر کیفی (مجازی)
اخلاق در پژوهش
استخراج مقاله علمی از پایان‌نامه، رساله، و طرح پژوهشی
آشنایی با روش‌های ترکیبی در پژوهش
آینده پژوهی تحولات علم و فناوری در جهان: تدوین سناریوهایی برای دانشگاه در ایران
آینده پژوهی و روش‌های آن
پایگاه‌های استنادی و شاخص‌های علم‌سنجی: رویکردی نوین به منظور افزایش اثربخشی پژوهش
پژوهش بدون کاغذ: کاربرد ابزارهای وب در پژوهش
تربیت آموزشگر دانشگاهی
جستجوی و بازیابی پیشرفته اطلاعات علمی از پایگاه‌های اطلاعاتی و استنادی بین‌المللی

چگونگی ارزیابی نشریه‌های علمی نمایه شده در نمایه‌های جهانی (وب آو ساینس و اسکوپوس)	
برای انتشار	
داوری مقاله‌های علمی برای نشریه‌های علمی فارسی	
درس پژوهی (رویکردی برای بهسازی آموزش و یادگیری)	
درک و فهم و نحوه طرح‌ریزی روش‌های تحقیق	
روش پژوهش با تاکید بر پایان‌نامه‌نویسی	
روش پژوهش: تحلیل محتوای کیفی	
روش پژوهش: رویکرد کیفی	
روش پژوهش: گراند تئوری (نظریه داده بنیاد)	
روش پژوهش: مصاحبه پژوهشی	
روش‌شناسی پژوهش: رویکرد تطبیقی	
ساخت اسلایدهای گویا و مؤثر برای سخنرانی: نرم‌افزار «Perezi»	
سبک‌های سخنرانی تأثیرگذار، فن بیان و ارتباط مؤثر	
شناخت و راه‌های پرهیز از بدرفتاری و دستبرد علمی	
طراحی سایت (پایه ۱)	
طراحی سایت (پایه ۲)	
فتوشاپ (پایه)	
فراتحلیل (متاآنالیز): کاربرد نرم‌افزار «STATA»	
کار با داده‌های کیفی: نرم‌افزار «MAXQDA»	
کار با داده‌های کمی: کاربرد نرم‌افزار «SPSS» (پایه)	
کار با داده‌های کمی: کاربرد نرم‌افزار «SPSS» (پیشرفته)	
کار با داده‌های کمی: کاربرد نرم‌افزار «SPSS» (پایه) (مروری بر روش تحقیق)	
کار با داده‌های کمی: کاربرد نرم‌افزار «SPSS» (پیشرفته) (مروری بر روش تحقیق)	
کار با داده‌های کیفی: نرم‌افزار «atlas.ti»	
کار با داده‌های کیفی: نرم‌افزار «atlas.ti» ویژه دانشگاه هنر اصفهان	
کار با داده‌های کیفی: نرم‌افزار «nivo»	
کاربرد ابزارهای پژوهش در نگارش مقاله علمی (ویژه دانشگاه فرهنگیان گیلان)	
کاربرد اینفوگرافیک در بازنمایی داده‌ها و اطلاعات (پایه)	
کاربرد نرم افزار «WORD» در پژوهش	
گزارش نویسی	
مدل سازی معادلات ساختاری: کاربرد نرم‌افزار «LISREL»	

مدل سازی معادلات ساختاری: کاربرد نرم‌افزار «PLS»	
مدیریت اطلاعات علمی: نرم‌افزار «End Note»	
مدیریت دانش	
معرفت شناسی سطح ۳	
مهارت‌های اساسی برای روش و مدیریت کیفی تحقیق (ویژه پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری) (۱)	
مهارت‌های اساسی برای روش و مدیریت کیفی تحقیق (ویژه پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری) (۲)	
مهارت‌های زندگی: حل مساله و خلاقیت	
می‌خواهم پژوهشگر شوم! از کجا شروع کنم	
نحوه نگارش حرفه‌ای پروپوزال‌های کمی، کیفی و روش‌های ترکیبی (جلسه ۱)	
نرم‌افزار Eviews (پایه)	
نگارش پایان‌نامه و رساله (مجازی)	
نگارش پایان‌نامه و رساله	
نگارش علمی (مهارت‌های نویسندگی)	
نگارش مقاله علمی برای نشریه‌های علمی فارسی زبان	
نگارش مقاله علمی برای نشریه‌های نمایه شده در نمایه‌نامه‌های جهانی (وب آو ساینس و اسکوپوس)	
ویرایش ادبی و فنی نوشتارهای علمی (کتاب، مقاله، پایان‌نامه، و رساله) (پایه)	
یادگیری آسان و سریع مدل‌سازی معادلات ساختاری: کاربرد نرم‌افزار «AMOS»	

۲-۳. عملکرد دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت تخصصی

روی هم رفته، ۱۸۴۱ نفر (۸۸۳۹ نفر ساعت) دربردارنده ۱۶۷۰ از دانشگاه‌ها (دانشجو)، ۱۶۶ نفر از پژوهشگاه‌ها، و پنج نفر از اعضای هیئت علمی، مدیران، و کارشناسان سازمان‌های دولتی و غیردولتی در سال ۱۳۹۹ در دوره‌های آموزشی پژوهشگاه شرکت کردند. ایرانداک برای همه دانش‌پذیران این دوره‌ها گواهی پایان دوره می‌دهد. در جدول ۲-۳ نمایی از عملکرد دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت تخصصی ایرانداک آمده است.

جدول ۲-۳. عملکرد دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت تخصصی ایراندک در سال ۱۳۹۹

ردیف	مدت	تعداد شرکت‌کنندگان	تعداد / نفر / ساعت شرکت کنندگان		تعداد شرکت کننده از پژوهش گاه	میزان ساعت از پژوهشگاه	تخصصیات شرکت کنندگان (تعداد)	میانگین میزان رضایت شرکت کنندگان (از ۱۰)	تعداد سازمانهای شرکت کننده		
									سایر (غیر دانشگاهی)	پژوهشگاهها	دانشگاهها (دانشجو)
	روز	ساعت	از پژوهشگاه	از سازمانهای دیگر	جمع	جمع ساعت از پژوهشگاه	جمع ساعت از پژوهشگاه	جمع ساعت از پژوهشگاه	هیأت علمی	کارکنان	جمع
فروردین	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
اردیبهشت	۷	۲۸	۲	۱۳۷	۱۳۹	۵۵	۸	۸۷	۱	۵	۱۳۷
خرداد	۶	۲۴	۵	۱۰۷	۱۱۲	۴۴۸	-	۲۰	-	۲۰	۱۰۷
تیر	۱۱	۴۸	۳	۲۷۱	۲۷۴	۱۴۵	-	۱۲	-	۳	۲۷۱
مرداد	۷	۴	۶	۱۹۹	۲۰۵	۱۴۵	۸۰	۸۴	۵	۴	۱۹۹
شهریور	۷	۳۲	-	۱۱۹	۱۱۹	۵۳	-	۵۸	-	-	۱۱۹
شش ماه اول	۳۸	۱۷۲	۱۶	۸۳۳	۸۴۹	۴۴۵	۸	۱۲۴	۵	۴۴	۸۳۳
مهر	۶	۲۸	۲۸	۹۵	۱۲۳	۴۳۰	-	۴۷	-	-	۹۵
آبان	۵	۲۰	۲	۱۰۶	۱۰۸	۴۳۲	۸	۷۲	-	۲	۱۰۶
آذر	۹	۳۶	۱	۱۳۵	۱۳۶	۵۹۲	-	۶۳	-	۱	۱۳۵
دی	۱۰	۴۴	۷	۱۶۵	۱۷۲	۷۵	-	۷۲	-	۱۷	۱۶۵
بهمن	۱۰	۴۲	۴۳	۱۴۷	۱۹۰	۸۹	-	۶۷	-	۴۳	۱۴۷
اسفند	۱۳	۵۶	۹۲	۱۸۹	۲۸۱	۱۲۸	-	۳۷	-	۹۲	۱۷۹
شش ماه دوم	۵۳	۲۲۶	۱۵	۸۳۷	۸۵۲	۴۳۸	-	۶۳	-	۱۵	۸۱۲
سالانه	۹۱	۳۹۸	۱۷۱	۱۶۷۰	۱۸۴۱	۸۸	۸۰	۷۵	۵	۱۶	۱۶۴۵

۳-۳. تحصیلات تکمیلی

رشد پرشتاب علم و فناوری، دگرگونی‌های بزرگ اجتماعی و اقتصادی، و هدف‌های بلند برنامه‌های توسعه و سند چشم‌انداز بیست ساله جمهوری اسلامی ایران شرایطی را پدید آورده‌اند که وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری برای دگرگونی راهبردی در علم و فناوری و داشتن نگاه پژوهش‌محوری، به تربیت نیروهای متعهد، متخصص، و ماهر با شیوه‌های گوناگون پذیرش دانشجو در دوره دکترا پرداخته است. دوره دکتری بالاترین دوره تحصیلی آموزش عالی است که به اعطای مدرک تحصیلی می‌انجامد و رسالت آن پرورش افرادی است که با نوآوری در زمینه‌های گوناگون علوم و فناوری برای از میان برداشتن نیازهای کشور و گسترش مرزهای دانش می‌کوشند. این دوره به دو شیوه «آموزشی پژوهشی» و «پژوهشی» برگزار می‌شود.

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) با دریافت مجوز از شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی از سال ۱۳۹۰، موفق به پذیرش ۲۷ دانشجوی دکتری پژوهش‌محور در سه رشته مدیریت فناوری اطلاعات (۹ دانشجو)، مهندسی فناوری اطلاعات (۷ دانشجو)، و علم اطلاعات و دانش‌شناسی (۱۱ دانشجو) شده است. در این میان سه نفر در رشته مدیریت فناوری اطلاعات در سال‌های ۱۳۹۴، ۱۳۹۶، ۱۳۹۷ و پنج نفر در رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی در سال‌های ۱۳۹۵، ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ و سه نفر در رشته مهندسی فناوری اطلاعات در سال‌های ۱۳۹۵، ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ دانش‌آموخته شده‌اند. هم‌اکنون ایرانداک دارای ۷ دانشجو است.

مسک‌های و هاه‌سنگ

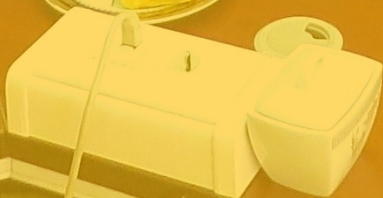
□ نام‌نویسی بیش از ۵۰۹۴ نفر و ۱۸۸ سازمان در سامانه ساعت؛

□ فعالیت ۲۸۵ کتابخانه و ۴۶۲۹ دانشجو در طرح غدیر و ۱۶۴ کتابخانه در طرح امین؛

□ برگزاری سه نشست دبیرخانه شورای تأمین منابع علمی؛

□ عضویت ایرانداک در مجمع جهانی سازمان‌های تحقیقات صنعتی و فناوری، ترم‌نت، ایفلا، انجمن علمی مدیریت اطلاعات ایران، انجمن ایرانی مطالعات جامعه اطلاعاتی، و انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران؛

□ همکاری پژوهشگاه در کمیته‌ها و کارگروه‌های ملی.

۴. همکاری و هماهنگی

بخشی از مأموریت پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) به همکاری و هماهنگی با نهادهای دیگر باز می‌گردد و از سویی نیز گسترش کار ایرانداک تنها با پشتیبانی منابع و بازار در اختیار خود شدنی نیست. بنابراین ایرانداک می‌کوشد با همکاری و هماهنگی با دیگران به سطح بالاتری از کارایی و اثربخشی دست یابد. یکی از راهبردهای ایرانداک نیز «دسترسی به بازار و منابع؛ مشارکت و هماهنگی رویاروی» است. همکاری با سازمان‌های دیگر، فراخور چگونگی آن در گروه اشتراک منابع، گروه خدمات دانش‌بنیان، و گروه ارتباطات علمی انجام می‌شود.

۱-۴. همکاری و هماهنگی در اساس‌نامه ایرانداک
بر پایه اساس‌نامه، بخشی از کارها و اختیارهای ایرانداک در پیوند با همکاری و هماهنگی است. در نمودار ۱-۴ به چند مورد از این نقش‌ها و کارها اشاره شده است.

برنامه‌ریزی، اجرا، ارزیابی، و هماهنگی برنامه‌های جامع اشتراک منابع و همکاری میان کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی

هماهنگ‌کننده برنامه‌های اشتراک منابع و همکاری میان کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی کشور

مدیریت تأمین و دسترسی به مدارک و اطلاعات علم و فناوری بین‌المللی مورد نیاز پژوهشگران

نماینده وزارت عتف در مجامع ملی و بین‌المللی اطلاع‌رسانی و فناوری اطلاعات مطابق ضوابط و مقررات

نماینده مجامع بین‌المللی اطلاع‌رسانی و فناوری اطلاعات در کشور و کانون فعالیت‌های منطقه‌ای آنها مطابق ضوابط و مقررات

مشارکت در برنامه‌های همکاری ملی، منطقه‌ای، و بین‌المللی مطابق ضوابط و مقررات

سازمان‌دهی شبکه‌های متخصصان علوم و فناوری اطلاعات مطابق ضوابط و مقررات

نمودار ۱-۴. نقش‌ها و وظیفه‌های ایرانداک در پیوند با همکاری و هماهنگی در اساس‌نامه

۲-۴. خدمات ایرانداد در زمینه همکاری و هماهنگی

طرح غدیر: عضویت فراگیر کتابخانه‌ها

نام	عضویت فراگیر کتابخانه‌ها
نام کوتاه	طرح غدیر
سال راهاندازی	۱۳۷۸
مجری	ایرانداد
دسترسی	محدود / آبنومانی
نشانی	ghadir.irandoc.ac.ir

درباره

«طرح غدیر: عضویت فراگیر کتابخانه‌ها» راهکار تازه‌ای است که برای دسترسی مستقیم استفاده‌کنندگان منابع کتابخانه‌های دانشگاهی و بر پایه موفقیت و تجربه طرح تعمیم خدمات کتابخانه‌های تخصصی به افراد غیر عضو طراحی و اجرا شد. بر پایه این طرح، اعضای هیئت علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری از جایی که به عنوان مبدأ برای آنها تعیین شده است، یک کارت عضویت در طرح و شماری کارت امانت دریافت می‌کنند و به عضویت طرح درمی‌آیند. اعضای طرح با کارت نخست می‌توانند به همه کتابخانه‌های زیرپوشش طرح که به نام «کتابخانه‌های مقصد» شناخته می‌شوند، مراجعه کنند و از همه خدمات آنها در آنجا بهره‌مند شوند و اگر می‌خواهند، با سپردن هر کارت امانت یک جلد کتاب را که امانت دانی باشد به امانت گیرند. دور نخست این طرح از سال ۱۳۷۸ تا پایان شهریور ۱۳۹۵ اجرا شد که ۲۴۰ کتابخانه وابسته به ۶۶ مؤسسه و ۷۷،۵۷۱ دانشجو و استاد عضو آن بودند و ۱۶۹،۲۱۷ جلد کتاب در این طرح امانت گرفته شدند. این طرح از سال ۱۳۹۵ در چارچوب دستور کار دور دوم با امضای وزیر عتف بازنگری شد و به اجرا درآمد. تا پایان سال ۱۳۹۹، ۲۸۵ کتابخانه وابسته به ۹۰ مؤسسه و ۴۶۲۹ دانشجو و استاد به عضویت طرح غدیر درآمدند.

طرح امین: امانت میان کتابخانه‌ها

نام	امانت میان کتابخانه‌ها
نام کوتاه	طرح امین
سال راه‌اندازی	۱۳۷۸
مجری	ایراندک
دسترسی	محدود/آبونمانی
نشانی	irandoc.ac.ir/amin

درباره

طرح امین: امانت میان کتابخانه‌ها» توافق رسمی میان شماری از کتابخانه‌هاست که بر پایه آن، هر کتابخانه می‌تواند مدارک نیاز کاربران خود را که هنگام درخواست در مجموعه‌اش نیستند، از مجموعه دیگر کتابخانه‌ها فراهم کند. طرح امین از ابتدای نیم‌سال دوم سال تحصیلی آغاز می‌شود و برای زمان سه سال تحصیلی ادامه می‌یابد. با عضویت در این طرح، کتابخانه‌ها می‌توانند از منابع دیگر کتابخانه‌ها به شیوه امانت یا دریافت تصویر آنها بهره‌مند شوند. کتابخانه‌ها در ازای دریافت این خدمات از دیگر کتابخانه‌ها هزینه پیش‌بینی شده را در قالب بهامهر پرداخت می‌کنند. برای جلوگیری از درگیر شدن همه کتابخانه‌ها در فرایندهای مالی و اداری طرح، کتابخانه‌ها به یکی از دو گونه رابط و وابسته به عضویت طرح درمی‌آیند. در دوره کنونی ۱۶۴ کتابخانه عضو طرح امین هستند.

۳-۴. شورای تأمین منابع علمی وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری

برای همکاری، هماهنگی، هم‌راستایی، و هم‌افزایی در سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی و همچنین، گزینش، تأمین، تحویل، و دسترسی به منابع علمی در راستای افزایش کارایی، اثربخشی، و بهره‌وری نظام علمی، پژوهشی، و فناوری وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری؛ شورای تأمین منابع مالی بر پایه آیین‌نامه شماره ۱۷۹۳۶۰/ و تاریخ ۱۳۹۳/۹/۲۹ پدید آمد. این شورا دارای سه مأموریت کلیدی است: نخست، همکاری، هماهنگی، و هم‌راستایی مؤسسه‌ها در سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی و همچنین گزینش، تأمین، تحویل، و دسترسی به منابع علمی خارجی با رعایت صرفه و صلاح و برای افزایش کارایی، اثربخشی، و بهره‌وری نظام علمی، پژوهشی، و فناوری؛ دوم، گسترش همکاری و اشتراک منابع علمی و یکپارچه‌سازی خدمات منابع علمی در وزارت و سوم، همکاری، هماهنگی، و هم‌راستایی در ارائه خدمات منابع علمی به سازمان‌های دیگر در چارچوب سیاست‌های اقتصاد مقاومتی. مجمع عمومی شورا از رئیس؛ نماینده معاون پژوهش و فناوری وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری؛ و نمایندگان مؤسسه‌های عضو پدید می‌آید. مجمع عمومی، هر سه سال یک بار اعضای شورا را برمی‌گزیند. پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) دبیرخانه این شورا است.

ایجاد هماهنگی و وحدت رویه میان دانشگاه‌ها در زمینه گزینش، تأمین، و دسترسی به منابع علمی، افزایش سطح مشارکت دانشگاه‌ها در تصمیم‌گیری‌های کلان، تهید راهکارهایی برای پشتیبانی تصمیم‌سازی‌های درست در گستره تأمین منابع علمی نیاز دانشگاه‌ها، نهادهای فرهنگ اشتراک منابع علمی در دانشگاه‌ها و رعایت صرفه و صلاح در خرید اشتراک و بهره‌برداری از منابع اطلاعات علمی از راه گفت‌وگو و انعقاد قرارداد به نمایندگی دانشگاه‌ها با ناشران بین‌المللی از مأموریت‌های اصلی این شورا به‌شمار می‌رود.

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) از سال ۱۳۸۹ به عنوان دبیرخانه شورا، ریاست پژوهشگاه رئیس این شورا است. نمایندگان دانشگاه‌های تابع وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری، هر دو سال یک‌بار و از میان خود، اعضای این شورا را برمی‌گزینند تا سیاست‌های لازم را بگیرند و بر اجرای درست آن برای صرفه و صلاح دانشگاه‌های ذی‌نفع نظارت کنند. کلیدی‌ترین کارهایی که این شورا انجام داده و می‌دهد به شکل زیر است:

□ برگزاری ۵۳ نشست شورای تأمین منابع علمی از سال ۱۳۹۴ تاکنون (برگزاری سه نشست در سال ۱۳۹۹ به

صورت غیر حضوری؛

- ☐ گزارش‌های شورا به وزیر محترم برای مشکلات ارزی و بانک مرکزی در سال ۱۳۹۹ (۱۱ نامه تفصیلی)؛
- ☐ گزارش‌های شورا به معاون پژوهشی وزیر برای مشکلات ارزی و همچنین با توجه به تغییر معاون پژوهش و فناوری ارسال چندین نامه و گزارش تفصیلی؛
- ☐ پیگیری بودجه شورا در سازمان برنامه و بودجه و تهیه گزارش برای کارشناسان این سازمان (ادامه سال گذشته)؛
- ☐ پیشنهاد تغییر در آئین‌نامه شورا به وزیر محترم جهت تسهیل انعقاد قراردادهای پیگیری‌های آن؛
- ☐ روزآمدسازی گزارش جامع مشکلات ارزی برای ارائه به مقامات (وزارت و ریاست جمهور گرامی) (ادامه سال گذشته)؛
- ☐ ارسال گزارش تازه ارزی و وضعیت هر دانشگاه و تعیین زمان نشست حضوری یا تلفنی برای پاسخ‌گویی به همه ابهامات و اختلاف حساب‌ها، تهیه گزارش حسابداری از وضعیت پرداخت‌های دانشگاه‌ها، بدهی‌ها و پرداخت‌ها به ناشران (ادامه سال گذشته)؛
- ☐ روزآمدسازی گزارش جامع بدهی‌ها (ارزی و ریالی) بر پایه دانشگاه‌ها و مؤسسه طلبکار و آماده تحویل تا ۱۵ اردیبهشت سال ۱۴۰۰؛
- ☐ عقد قرارداد با ناشر «الزویر» برای اشتراک در پایگاه Science Direct برای سال‌های ۲۰۱۹ و ۲۰۲۰ میلادی بصورت همیشگی و نرمال امکان‌پذیر نشد، سال ۲۰۱۹ دسترسی کامل تا پایان سال برقرار بود و برای سال ۲۰۲۰ بعد از مذاکرات مختلف، به علت نبود بودجه به نتیجه قابل نرسید و فقط دسترسی برای ۵۰ عنوان از مهم‌ترین مجلات مورد استفاده ایران؛
- ☐ عقد قرارداد با ناشر «الزویر» برای اشتراک در پایگاه Scopus برای سال ۲۰۲۰ میلادی؛
- ☐ عقد قرارداد با انجمن ریاضی آمریکا برای اشتراک در پایگاه MathSciNet برای سال ۲۰۱۹ و ۲۰۲۰ میلادی؛
- ☐ عقد قرارداد با ناشر «اشپرینگر نیچر» برای اشتراک در پایگاه springer برای سال ۲۰۲۰ برای دو دانشگاه تهران و تربیت مدرس؛
- ☐ عقد قرارداد با ناشر «اشپرینگر نیچر» برای اشتراک در پایگاه Nature برای سال ۲۰۲۰ برای دو دانشگاه تهران و تربیت مدرس؛
- ☐ مذاکرات انعقاد قرارداد و باز شدن دسترسی به پایگاه Ebsco روی پروتکل "زدنی" با مشارکت دانشگاه‌ها و احتمالاً دانشگاه‌های علوم پزشکی؛

- ☐ حسابرسی بدهی‌های گذشته شورا (۱۳۹۱ برابر با ۲۰۱۲ میلادی) به‌دست همکاران شورا (دو حسابدار و یک کارشناس) و به روزرسانی حساب‌های سال ۱۳۹۸ و آغاز به روزرسانی بدهی‌های گذشته از سال ۱۳۹۷ به قبل (از سال ۱۳۹۹ به بعد ادامه دارد)؛
- ☐ پیگیری پرداخت‌های دانشگاه‌ها به ناشران و بازنگهداشتن دسترسی Scopus و MathSci؛
- ☐ نشست‌های مجازی با نمایندگان ناشران از کشورهای گوناگون و رفع مشکلات؛
- نشست‌های مجازی با مدیر فروش بین‌المللی Springer هر ماهه و گاهی دوبار در ماه؛
- نشست مجازی با مدیران شرکت Knowledge E دربارهٔ خرید وایلی و اِبسکوری پروتکل "زندی"؛
- کارگاه آموزشی تحلیل اطاعات با پایگاه مندلی توسط نماینده شرکت الزویر در ایران برای همه دانشگاه‌های وزارت عتف؛
- نشست با شرکت‌های ایرانی که نمایندگی ناشران را در ایران دارند، دربارهٔ اشتراک، دسترسی، و برنامه‌ها و کارگاه‌های آموزشی (ادامهٔ سال گذشته)؛
- برگزاری دو نشست مجازی با مدیران الزویر در مورد بدهی‌ها و قراردادهای تازه و دسترسی اسکوپوس؛
- برگزاری یک نشست مجازی با شرکت نمایندگان کمیته سه جانبه وزارت بهداشت و دانشگاه آزاد و وزارت عتف در مورد نحوهٔ تقسیم هزینه پایگاه اِبسکو؛
- برگزاری نشست مجازی با نماینده وزارت بهداشت در مورد اشتراک خرید پایگاه‌های وایلی و اِبسکو.
- ☐ آغاز مجموعهٔ تازه‌ای از گفت‌وگوها برای سال ۲۰۲۱ دانشگاه‌ها با برخی ناشران؛
- ☐ پیگیری دریافت کمک‌های ۲۰۱۹ و ۲۰۲۰ از وزارت علوم بر پایهٔ تعهدات معاونت محترم پژوهشی؛
- ☐ گرفتن مصوبات مالی از هیئت امنا برای پرداخت‌های گوناگون؛
- ☐ تدوین گزارش برای ارائه در شورا و گزارش در جلسه معاونین پژوهشی دانشگاه‌های سطح یک به معاون پژوهشی در مورد استفادهٔ غیرقانونی دانشگاه‌ها از منابع و اعلام رسمی در سایت‌های رسمی دانشگاه‌ها؛
- ☐ پیگیری شکایت نسیم ایمان و جلسات متعدد با وکلای محترم برای تهیه دفاعیه برای دادگاه و پیگیری برای تقاضای تجدیدنظر در حکم دادگاه.

۴-۴. عضویت‌ها

عضویت در انجمن‌ها و نهادهای علمی و حرفه‌ای از راهبردهای پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) برای پیشبرد هدف‌ها و برنامه‌هایش است. در این راستا، پژوهشگاه علوم و فناوری

اطلاعات ایران می‌کوشد تا چنین انجمن‌ها و نهادهایی را پیوسته پایش کند و به عضویت انجمن‌ها و نهادهای در پیوند با مأموریت‌ها و فعالیت‌هایش درآید. در نمودار ۴-۲ کلیدی‌ترین انجمن‌ها و نهادهایی که ایرانداک در آنها عضو است آمده‌اند.

WAITRO

مجمع جهانی سازمان‌های تحقیقات صنعتی و فناوری

گونه عضویت: جهانی

سال آغاز عضویت: ۱۳۹۸

انجمن علمی مدیریت اطلاعات ایران

گونه عضویت: ملی

سال آغاز عضویت: ۱۳۹۰

انجمن ایرانی مطالعات جامعه اطلاعاتی
Iranian Association for Studies on Information Society

انجمن ایرانی مطالعات جامعه اطلاعاتی

گونه عضویت: ملی / وابسته

سال آغاز عضویت: ۱۳۸۵

انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران

گونه عضویت: ملی / وابسته

سال آغاز عضویت: ۱۳۸۶

ترم‌نت (شبکه بین‌المللی اصطلاح‌شناسی)

گونه عضویت: جهانی / پیوسته

سال آغاز عضویت: ۱۳۶۹

ایفلا (فدراسیون بین‌المللی انجمن‌ها و مؤسسه‌های کتابداری)

گونه عضویت: جهانی / پیوسته

سال آغاز عضویت: ۱۳۷۸

نمودار ۴-۲. انجمن‌ها و نهادهایی که ایرانداک عضویت آنها را دارد

افزون بر عضویت در انجمن‌ها و نهادهای علمی و حرفه‌ای، ایرانداک در کمیته‌ها، کارگروه‌ها، کمیسیون‌ها، و شوراهای گوناگونی نیز نقش دارد که نام برخی از کلیدی‌ترین آنها و نقشی که ایرانداک در آنها بازی می‌کند در ادامه آمده است:

- ☐ عضو شورای عالی سیاست‌گذاری کرسی ارتباطات علم و فناوری یونسکو؛
- ☐ عضو شورای عالی راهبری شبکه علمی کشور؛
- ☐ عضو کمیته ملی اطلاعات برای همه (کمیسیون ملی یونسکو)؛
- ☐ عضو کمیته تخصصی دولت الکترونیک و هوشمندسازی وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری؛
- ☐ عضو کارگروه وزارتی اخلاق در پژوهش.

۴-۵. تفاهم‌نامه‌ها

ایرانداک برای آغاز یا گسترش پیوند همکاری در زمینه‌های گوناگون علمی و پژوهشی، آموزشی، و اجرایی با دیگر نهادها تفاهم‌نامه‌هایی دارد. دوره این تفاهم‌نامه‌ها بیشتر سه سال است و به افزایش کارایی و اثربخشی فعالیت‌های ایرانداک یاری می‌رسانند. نام برخی از نهادها و موضوع تفاهم‌نامه آنها با ایرانداک در ادامه آمده است:

- ☐ تفاهم‌نامه همکاری علمی و پژوهشی در زمینه‌های پژوهشی، آموزشی، و پشتیبانی با انجمن علمی مدیریت اطلاعات ایران؛
- ☐ تفاهم‌نامه همکاری علمی و پژوهشی، انجام فعالیت‌های پژوهشی، مشاوره‌ای، آموزشی، و خدمات عملی و تخصصی روزآمد با مؤسسه تحقیقاتی صنایع دفاعی؛
- ☐ تفاهم‌نامه همکاری در طراحی و راه‌اندازی کانون درستی و اخلاق پژوهش (کیان) با انجمن علمی مدیریت اطلاعات ایران و مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور؛
- ☐ تفاهم‌نامه مدیریت محتوا در کشور با سازمان اسناد کتابخانه ملی؛
- ☐ تفاهم‌نامه همکاری علمی و پژوهشی متقابل علمی با انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران؛
- ☐ تفاهم‌نامه همکاری علمی و پژوهشی برگزاری کارگاه‌های آموزشی «حکمرانی داده‌ها در صنایع» به مناسبت پنجمین همایش مدیران فناوری اطلاعات ایران با حسینیۀ ارشاد؛
- ☐ تفاهم‌نامه علمی و پژوهشی با دانشگاه مفید؛

- ☐ تفاهم‌نامه ارائه خدمات پژوهشی، آموزشی، اطلاع‌رسانی، و تخصصی برای پیشبرد مأموریت و هدف‌های پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری با پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری؛
- ☐ تفاهم‌نامه همکاری در تهیه، تدوین، و استقرار کامل نظام رصد اجتماعی کشور با رئیس سازمان امور اجتماعی وزارت کشور؛
- ☐ تفاهم‌نامه همکاری با مرکز فرهنگ‌سازی و آموزش بانکداری الکترونیک شبکه بانکی کشور؛
- ☐ تفاهم‌نامه همکاری با شرکت امن‌پردازان کویر؛
- ☐ تفاهم‌نامه همکاری با شرکت پارس آوید؛
- ☐ تفاهم‌نامه همکاری با آزمایشگاه اطلاعات دانشگاه تهران؛
- ☐ تفاهم‌نامه همکاری با شرکت دانش بنیان خوشه (شتاب‌دهنده همتک).

پشتیبانی از سیاست‌گذاران (ای)اگر هستیم ۶ و فناوری

- نگهداری و بروزرسانی پایگاه وب منابع اطلاعات شاخص‌های پایش و ارزیابی علم، فناوری، و نوآوری (شاخص) با نزدیک به ۸۵۰ شاخص؛
- نگهداری و بروزرسانی پایگاه وب جایگاه علم، فناوری، و نوآوری ایران در جهان (نما) با نزدیک به ۹۰ شاخص؛
- نگهداری و بروزرسانی پایگاه وب دانش ایران: مشارکت ایرانیان در دانش جهان (۱۵)؛
- طراحی و راه‌اندازی سامانه آمار کتابخانه‌ها (آک)؛
- میزبانی دبیرخانه شورای تأمین منابع علمی وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری؛
- پشتیبانی دبیرخانه سامانه ملی مدیریت اطلاعات تحقیقاتی (سمات).

۵. پشتیبانی از سیاست گذاری علم و فناوری

سیاست اطلاعات علمی کشور از روزهای نخست در کانون پژوهش‌های ایرانداک بود و نخستین پیشنهاد در این زمینه در سال ۱۳۵۵ نوشته شد. ایرانداک برای پشتیبانی از سیاست گذاری داده‌محور؛ سامانه‌های منابع اطلاعات شاخص‌های پایش و ارزیابی علم، فناوری، و نوآوری (شاخص)؛ جایگاه علم، فناوری، و نوآوری ایران در جهان (نما)؛ دانش ایران: مشارکت ایرانیان در دانش جهان (دا)؛ و آمار کتابخانه‌ها را به همراه گزارش‌های سیاستی کاربردی و بروز برای سیاست‌گذاران علم و فناوری مانند شورای عالی عتف؛ شورای عالی انقلاب فرهنگی؛ وزارت عتف؛ وزارت بهداشت، درمان، و آموزش پزشکی؛ معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری؛ و رئیس‌ان نهادهای علمی مانند دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، و فرهنگستان‌ها فراهم کرد. ایرانداک نماینده ایران در شبکه اطلاع‌رسانی آسیا و اقیانوسیه («اپین») نیز هست که از سوی برنامه اطلاعات برای همه «یونسکو» هدایت می‌شود.

۱-۵. خدمات ایرنداک برای پشتیبانی از سیاست گذاری علم و فناوری

پایگاه وب منابع اطلاعات شاخص های پایش و ارزیابی علم، فناوری، و نوآوری

نام	شاخص های پایش و نوآوری
نام کوتاه	شاخص
سال راه اندازی	۱۳۹۵
ناشر	ایرنداک
دسترسی	همگان / رایگان
نشانی	shakhes.irandoc.ac.ir

درباره

تاکنون درباره ارزیابی جایگاه علمی، فناوریانه، و نوآورانه کشور شاخص های بسیاری در اسناد گوناگون ارائه شده اند. در گزارش های سازمان های جهانی نیز شاخص های بسیاری برای این ارزیابی آمده اند. فراوانی و پراکندگی این شاخص ها در اسناد و گزارش های ملی و جهانی، دسترسی به آنها و گزینش و کاربریشان را برای سیاست گذاران و پژوهشگران دشوار ساخته است. بنابراین دسترسی به این شاخص ها از یک درگاه واحد با توان سازمان دهی و جست و جوی برخط در میان آنها می تواند کار کاربران را آسان سازد. بر این پایه، پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرنداک)، سامانه شاخص را برای ارائه تصویری از سازمان های ملی و جهانی که در این زمینه کار می کنند، شاخص های ارزیابی و طبقه بندی موضوعی آنها، و معرفی منابع کلیدی اطلاعات در این زمینه به پژوهشگران و سیاست گذاران راه اندازی کرد. این سامانه منابع اطلاعات داخلی شاخص ها را نیز معرفی می کند. پایگاه داده این سامانه، جست و جوی ساده و پیشرفته را به دو زبان فارسی و انگلیسی فراهم می آورد. کاربران نیز می توانند با پیشنهاد شاخص ها یا منابع اطلاعات به بلوغ و روزآمدی «شاخص» کمک کنند. «شاخص» با افزایش مشاهده پذیری و دسترس پذیری شاخص ها، سازمان ها، و منابع اطلاعات پایش و ارزیابی علم، فناوری، و نوآوری می تواند درگاهی ارزشمند برای سیاست گذاران و پژوهشگران این زمینه و تعامل آنها با یکدیگر باشد.

پایگاه وب جایگاه علم، فناوری، و نوآوری ایران در جهان

نام	جایگاه علم، فناوری، و نوآوری ایران در جهان
نام کوتاه	نما
سال راهاندازی	۱۳۹۵
ناشر	ایراندک
دسترسی	همگان / رایگان
نشانی	nema.irandoc.ac.ir

درباره

در کانون رویکرد تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد، مفهوم سنجش و ارزیابی نهفته است که ابزارهایی کلیدی را برای بررسی و بهبود کیفیت، کارایی، و اثربخشی برنامه‌ها در دست مدیران می‌گذارد. امروزه شمار فراوانی از این ابزارها، شاخص‌ها، و سنجه‌های ارزیابی در لایه‌های گوناگون در دست است که داده‌های ارزشمندی را برای هر کشور فراهم می‌کنند و کاربرد آنها می‌تواند کیفیت تصمیم‌ها را بهبود بخشد. افزون بر این، هر کشور می‌تواند خود را با دیگر کشورها در جهان بسنجد و برای بهبود جایگاه خویش بکوشد. با این همه، این شاخص‌ها و جایگاه کشور در آنها به‌خوبی و یک‌جا پایش و گزارش نمی‌شوند. از این رو نیز گاهی آگاهی یکپارچه از وضعیت کشور شدنی نیست، گاه آمارهای گوناگونی از یک شاخص گزارش می‌شوند، و گاه برخی شاخص‌ها گزارش نمی‌شوند. این آشفتگی می‌تواند سیاست‌گذاران را از ماهیت و ارزش برخی از شاخص‌ها دور کند یا آنها را به برخی از شاخص‌ها بی‌باور سازد و این دو، نقش داده‌ها و شواهد را در تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری کاهش دهد و رشد و پیشرفت را در راستای برنامه‌ها و اسناد ملی ناپایدار سازد. برای پاسخ به این نیاز، ایراندک «نما» را طراحی و راهاندازی کرد که کوششی برای شناسایی، توصیف، و گزارش درست و روزآمد جایگاه کشور در شاخص‌های کلیدی جهانی علم، فناوری، و نوآوری است.

پایگاه وب دانش ایران: مشارکت ایرانیان در دانش جهان (۱۵)

نام	پایگاه وب دانش ایران: مشارکت ایرانیان در دانش جهان
نام کوتاه	دا
سال راه اندازی	۱۳۹۸
ناشر	ایرانداک
دسترسی	همگان / رایگان
نشانی	DA.IRANDOC.AC.IR

درباره

انتشارات علمی از سنج‌های پیشرفت علم و نشان‌دهنده توان علمی کشورها، به ویژه در دو سده گذشته بوده است. از این رو، سیاست‌گذاران علم به پردازش شمار و چگونگی انتشارات علمی پرداخته و برنامه‌های گوناگونی را برای پیشرفت در این زمینه در دستور کار گذارده‌اند. ابزارهای گوناگونی نیز درست شده‌اند تا این شمار و چگونگی و کامیابی سیاست‌های علمی را بسنجند. «نمایه‌های استادی» از این ابزارها هستند و نوشته‌های علمی و دانشگاهی را به زبان‌های گوناگون از سراسر جهان گردآوری و نمایه می‌کنند. «وب آو ساینس» (واس) و «اسکوپوس» از کلیدی‌ترین این نمایه‌نامه‌ها هستند.

نگاهی آماری و موشکافانه به شمار و چگونگی انتشارات علمی در این نمایه‌نامه‌ها می‌تواند راهنمای سیاست‌گذار ایرانی برای راهبری بهتر گردش علم، تخصیص منابع، و برنامه‌ریزی کلان باشد. ایرانداک از سال‌ها پیش، برای پاسخگویی به این نیاز، «دانش ایران: مشارکت ایرانیان در دانش جهان» را طراحی و تاکنون چندین ویرایش آن را منتشر کرده است. نخستین ویرایش «دانش ایران» در سال ۱۳۸۱ چاپ شد و گزارش‌های تحلیلی انتشارات ایرانیان را در پایگاه «واس» در سال ۱۹۹۹ میلادی در بر داشت. از آن زمان، ایرانداک گزارش‌های تحلیلی بیشتر و سنج‌های روزتری را به «دانش ایران» افزوده است تا در سیاست‌گذاری علم، فناوری، و نوآوری کارآمدتر باشد. در ۱۳۹۸ نیز نسخه دوم سامانه دانش ایران نیز رونمایی شد و اینک در دسترس همگان است.

«دانش ایران» برای پایش مشارکت علمی ایرانیان در جهان، داده‌های دو نمایه جهانی «واس» و «اسکوپوس» را تحلیل

می‌کند و پنج بخش کلیدی دارد: آمارهای فراگیر انتشارات علمی، مشارکت مؤسسه‌های ایرانی در انتشارات علمی، مشارکت علمی ایران در منطقه و جهان، مقایسه شاخص‌های پایه و انتشارات علمی، و تأثیر انتشارات علمی ایرانیان. «دانش ایران» برای نخستین بار در کشور، هم‌پوشانی این دو پایگاه را روشن و آمار درست انتشارات علمی ایران را در جهان گزارش می‌کند. این ویژگی، «دانش ایران» را اثری بی‌همتا ساخته است که همانند گزارش‌های آن را در جای دیگری نمی‌توان یافت. برای نمونه در این سامانه می‌توان روند سالانه انتشارات، مشارکت، تأثیر، و مانند آن‌ها را دید؛ ایران را در برابر دیگر کشورها سنجید؛ مؤسسه‌های ایرانی را با یکدیگر سنجید؛ و گزارش‌های سالانه‌ای برای هر سنجه دریافت داشت. برای هر سنجه نیز می‌توان داده‌های پایگاه‌های گوناگون («واس»)، «اسکوپوس»، یا هر دو) را فیلتر کرد. «دانش ایران» تنها اثری است که در آن نام مؤسسه‌های ایرانی یک‌دست شده است. نگارش‌های گوناگونی برای نام مؤسسه‌ها در «واس» هست که در «دانش ایران» همه آنها یک‌دست شده‌اند و گزارشی درست از انتشارات یک مؤسسه به دست کاربران می‌رسد. در «دانش ایران» می‌توان عملکرد سازمان‌هایی مانند وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری؛ وزارت بهداشت، درمان، و آموزش پزشکی؛ دانشگاه آزاد اسلامی؛ دانشگاه پیام نور؛ مؤسسه‌های غیردولتی و غیرانتفاعی؛ دانشگاه جامع علمی و کاربردی؛ دانشگاه فرهنگیان؛ دانشگاه فنی و حرفه‌ای؛ و دیگر دستگاه‌های اجرایی را نیز پایش کرد و در برابر یکدیگر دید. آگاهی از همکاری‌های ملی و جهانی مؤسسه‌های ایرانی، به ویژه همکاری‌های ملی مؤسسه‌ها، از دیگر ارزش‌هایی است که تنها «دانش ایران» برای کاربرانش فراهم می‌سازد که در نمایه‌نامه‌هایی مانند «واس» و «اسکوپوس» نیز دیده نمی‌شود.

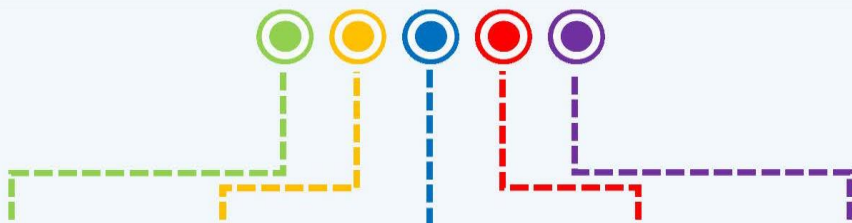
سامانه آمار کتابخانه‌ها

نام	سامانه آمار کتابخانه‌ها
نام کوتاه	آک
سال راهاندازی	۱۳۹۶
ناشر	ایرنداک
دسترسی	همگان/رایگان
نشانی	ak.irandoc.ac.ir

درباره

سامانه آک، آمار و اطلاعاتی را از کتابخانه‌ها به کاربران می‌دهد که بر پایه آن بتوانند از خدمات کتابخانه‌ها بهره‌برداری بهتری کنند. همچنین، کاربران می‌توانند با جست‌وجوی کتابخانه‌ها با فیلدهای گوناگون و همچنین فیلترهای چندگانه به اطلاعات آنها دست یابند و برای سرزدن به هر یک از آنها تصمیم گیرند. این سامانه از سوی دیگر، آمار و اطلاعات بیشتری را از وضعیت روز کتابخانه‌ها و روند آنها در سال‌های گوناگون در زمینه‌های نیروی انسانی، زیرساخت، مجموعه، اعتبارات، و خدمات برای سیاست‌گذاران فراهم می‌سازد. همچنین، سیاست‌گذاران می‌توانند از این اطلاعات برای تصمیم‌گیری درباره تخصیص منابع یا ارزیابی بهره‌برداری از این سامانه نخستین سامانه ایرنداک است که آمار را در چارچوب «سیاست‌ها و ضوابط اجرایی حاکم بر آموزش عالی در جمهوری اسلامی ایران و مناطق ده‌گانه آن» در دسترس کاربران می‌گذارد. گفتنی است پیش از این «گزارش‌هایی از آمار کتب و مجلات کتابخانه معارف» در سال ۱۳۰۷ یا «آمار کارمندان اداره کتابخانه ملی در سال ۱۳۲۴» که هم‌اکنون در آرشیو ملی ایران نگهداری می‌شوند، از نخستین کوشش‌ها در زمینه تولید آمار کتابخانه‌ها به شمار می‌روند. ولی «نظری اجمالی به آمار کتابخانه‌های کشور» در شش صفحه، شاید نخستین کار ساخت‌یافته در این زمینه باشد که در سال ۱۳۵۳ چاپ شد.

تهران . خیابان انقلاب، چهارراه فلسطین، شماره ۱۰۹۰ در اصلی و خیابان انقلاب فلسطین

جنوبی کوچه خواجه نصیرالدین طوسی پلاک ۱۱ در پارکینگ

صندوق پستی: ۱۳۷۱-۱۳۱۸۵

کد پستی: ۱۳۱۵۷۷۳۳۱۴

دورنگار: ۶۶۴۶۲۲۵۴ (۰۲۱)

تلفن خانه: ۶۶۴۹۴۹۸۰ و ۶۶۹۵۱۴۳۰ (۰۲۱)

IRANDOC

Iranian Research Institute for Information Science and Technology